

Załącznik do Uchwały Nr 241 / 4853 / 16
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie
z dnia 29 listopada 2016 r.

**WYTYCZNE INSTYTUCJI ZARZĄDZAJĄCEJ
REGIONALNYM PROGRAMEM OPERACYJNYM
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
NA LATA 2014-2020
W ZAKRESIE KWALIFIKOWANIA WYDATKÓW
W RAMACH RPO WP 2014-2020
(EFRR)**

listopad 2016 r.

Spis treści

Rozdział 1. Wykaz skrótów	6
Rozdział 2. Podstawa prawna	7
Rozdział 3. Słowniczek pojęć.....	8
Rozdział 4. Cel, zakres regulacji oraz obowiązywanie wytycznych	14
Rozdział 5. Zasady kwalifikowalności projektów współfinansowanych z EFRR	16
5.1. Zasięg geograficzny kwalifikowalności	16
5.2. Ocena kwalifikowalności projektu	16
5.3. Trwałość projektu.....	17
Rozdział 6. Zasady kwalifikowalności wydatków ponoszonych w ramach projektów współfinansowanych z EFRR	20
6.1 Ramy czasowe kwalifikowalności	20
6.1.1 <i>Ramy czasowe kwalifikowalności, a zwrot kwot zatrzymanych</i>	<i>22</i>
6.1.2 <i>Ramy czasowe ponoszenia wydatków w przypadku instrumentów finansowych</i>	<i>22</i>
6.2. Ocena kwalifikowalności wydatku	24
6.3. Wydatki niekwalifikowalne	25
6.4. Zasada faktycznego poniesienia wydatku	28
6.5. Wydatki ponoszone zgodnie z zasadą uczciwej konkurencji.....	29
6.5.1 <i>Ogólne warunki realizacji zamówień publicznych.....</i>	<i>31</i>
6.5.2 <i>Szczególne warunki realizacji zamówień publicznych udzielanych zgodnie z ustawą Pzp.....</i>	<i>33</i>
6.5.3 <i>Szczególne warunki realizacji zamówień publicznych udzielanych zgodnie z zasadą konkurencyjności</i>	<i>35</i>
6.6. Uproszczone metody rozliczania wydatków	40
6.6.1 <i>Możliwe do stosowania uproszczone metody rozliczania wydatków</i>	<i>41</i>
6.6.2 <i>Weryfikacja wydatków rozliczanych uproszczoną metodą.....</i>	<i>42</i>
6.7. Zakaz podwójnego finansowania	42
6.8. Cross-financing	43
6.9. Dochód wygenerowany podczas realizacji projektu (do czasu jego ukończenia) ...	43
6.10. Opłaty finansowe, doradztwo i inne usługi związane z realizacją projektu.....	45

6.11.	Techniki finansowania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	46
6.11.1	<i>Zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych.....</i>	47
6.11.2	<i>Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych ...</i>	48
6.11.3	<i>Leasing i inne techniki finansowania nie powodujące przeniesienia prawa własności lub natychmiastowego przeniesienia prawa własności</i>	49
6.12.	Podatek od towarów i usług oraz inne podatki i opłaty	52
6.13.	Działania informacyjno-promocyjne.....	55
6.14.	Koszty pośrednie	55
6.15.	Koszty związane z angażowaniem personelu	57
6.15.1	<i>Stosunek pracy.....</i>	61
6.15.2	<i>Stosunek cywilnoprawny</i>	63
6.15.3	<i>Osoby samozatrudnione</i>	64
6.15.4	<i>Inne formy angażowania personelu projektu</i>	64
6.16.	Rozliczanie efektów projektu.....	65
6.17.	Projekty partnerskie.....	65
6.18.	Zasady kwalifikowalności wydatków w ramach instrumentów finansowych	65
6.18.1	<i>Wydatki kwalifikowalne</i>	65
6.18.2	<i>Wydatki kwalifikowalne w przypadku łączenia instrumentów finansowych z dotacjami</i>	67
6.18.3	<i>Wydatki kwalifikowalne w ramach kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie</i>	67
6.18.4	<i>Kryteria kwalifikowalności w ramach wsparcia przedsiębiorstw.....</i>	67
6.19.	Dokumentacja niezbędna do przygotowania projektu	68
6.20.	Projekty generujące dochód po ukończeniu realizacji	69
6.21.	Zakup nieruchomości	71
6.21.1	<i>Wydatki związane z nabyciem nieruchomości</i>	74
6.22.	Wydatki operacyjne.....	75
6.23.	Zasady zastępowania wydatków nieprawidłowych innymi wydatkami	75
Rozdział 7.	Wykaz wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych dla poszczególnych działań Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.....	77

7.1	Oś priorytetowa I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka	77
7.1.1	<i>Działanie 1.2 BADANIA PRZEMYSŁOWE, PRACE ROZWOJOWE ORAZ ICH WDROŻENIA</i>	78
7.1.2	<i>Działanie 1.3 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI</i>	84
7.1.3	<i>Działanie 1.4 WSPARCIE MŚP</i>	89
7.1.4	<i>Działanie 1.5 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE</i>	91
7.2	Oś priorytetowa II Cyfrowe Podkarpackie.....	94
7.2.1	<i>Działanie 2.1 PODNIESIENIE EFEKTYWNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI E- USŁUG</i>	94
7.3	Oś priorytetowa III Czysta energia	101
7.3.1	<i>Działanie 3.1 ROZWÓJ OZE</i>	101
7.3.2	<i>Działanie 3.2 MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW</i>	109
7.3.3	<i>Działanie 3.3 POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA</i>	123
7.4	Oś priorytetowa IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	126
7.4.1	<i>Działanie 4.1 ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE ZAGROŻEŃ</i>	126
7.4.2	<i>Działanie 4.3 GOSPODARKA WODNO ŚCIEKOWA</i>	128
7.4.3	<i>Działanie 4.4 KULTURA</i>	131
7.4.4	<i>Działanie 4.5 RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA</i>	134
7.4.5	<i>Działanie 4.6 KULTURA – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE</i>	139
7.5	Oś priorytetowa V Infrastruktura komunikacyjna	141
7.5.1	<i>Działanie 5.1 INFRASTRUKTURA DROGOWA</i>	141
7.5.2	<i>Działanie 5.2 INFRASTRUKTURA TERMINALI PRZEŁADUNKOWYCH ..</i>	147
7.5.3	<i>Działanie 5.3 INFRASTRUKTURA KOLEJOWA</i>	148
7.5.4	<i>Działanie 5.4 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI</i>	151
7.5.5	<i>Działanie 5.5 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE</i>	153
7.6	Oś priorytetowa VI Spójność przestrzenna i społeczna	156
7.6.1	<i>Działanie 6.1 ROZWÓJ POTENCJAŁU ENDOGENICZNEGO REGIONU.</i>	156

7.6.2	<i>Działanie 6.2 INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ</i>	159
7.6.2	<i>Działanie 6.4 INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA</i>	165
Załącznik 1.	Zalecenia i rekomendacje dotyczące przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówień publicznych na dostawy i usługi	175
Załącznik 2.	Obliczanie kosztu kwalifikowalnego w przypadku nieruchomości....	177

Rozdział 1. Wykaz skrótów

Użyte w niniejszych Wytycznych skróty oznaczają:

- a) EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- b) EFS – Europejski Fundusz Społeczny,
- c) EFSI – europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne,
- d) FIDIC – Międzynarodową Federację Inżynierów Konsultantów (fr. *Federation Internationale Des Ingenieurs – Conseil*),
- e) FS – Fundusz Spójności,
- f) IK UP – Instytucję Koordynującą Umowę Partnerstwa,
- g) IZ PO – instytucje zarządzające programami operacyjnymi,
- h) IZ RPO WP – Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
- i) IRU – nieodwoływalne prawo używania (ang. *Indefeasible Right of Use*),
- j) KE – Komisję Europejską,
- k) KSR – Krajowe Standardy Rachunkowości,
- l) MŚP – mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa,
- m) NUTS 2 – poziom regionu (tj. województwa) określony w ramach Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz. Urz. UE L 154 z 21.06.2003 r., str. 320, z późn. zm.),
- n) PO liŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- o) RPO WP 2014-2020 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
- p) SZOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
- q) TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- r) UE – Unię Europejską,
- s) ustawa o finansach publicznych - ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885, z późn. zm.),
- t) ustawa o VAT - ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2016 r., poz. 710, z późn. zm.)
- u) ustawa Pzp – ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2164).

Rozdział 2. Podstawa prawna

Niniejsze Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020, zwane dalej „Wytycznymi”, zostały wydane na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 217), zwanej dalej „ustawą wdrożeniową”.

Warunki i procedury, o których mowa w niniejszych Wytycznych, są zgodne w szczególności z:

- a) przepisami Rozdziału III *Kwalifikowalność wydatków i trwałość* w Tytule VII *Wsparcie finansowe z EFSI* rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. *ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006* (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem ogólnym”,
- b) rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. *w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006* (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 289), zwanym dalej „rozporządzeniem EFRR”.

Rozdział 3. Słowniczek pojęć

Użyte w niniejszych Wytycznych określenia oznaczają:

- a) beneficjent – podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 10 lub w art. 63 rozporządzenia ogólnego; na potrzeby niniejszych Wytycznych, ilekroć jest mowa o beneficjencie, należy przez to rozumieć również partnera i podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków wskazany we wniosku o dofinansowanie projektu, chyba że z treści Wytycznych wynika, że w danym kontekście chodzi o beneficjenta jako stronę umowy o dofinansowanie,
- b) chmura obliczeniowa (ang. *cloud computing*) – model umożliwiający powszechny, wygodny, udzielany na żądanie dostęp za pośrednictwem sieci do wspólnej puli możliwych do konfiguracji zasobów przetwarzania (np. sieci, serwerów, przestrzeni przechowywania, aplikacji i usług), które można szybko dostarczyć i uwolnić przy minimalnym wysiłku zarządzania lub działań dostawcy usługi¹,
- c) *cross-financing* – tzw. zasadę elastyczności, o której mowa w art. 98 ust. 2 rozporządzenia ogólnego, polegającą na możliwości finansowania działań w sposób komplementarny ze środków EFRR i EFS, w przypadku, gdy dane działanie z jednego funduszu objęte jest zakresem pomocy drugiego funduszu,
- d) dochód² wygenerowany podczas realizacji projektu – zgodnie z art. 65 ust. 8 rozporządzenia ogólnego, dochód, który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzania projektu, wygenerowany wyłącznie podczas jego wdrażania, wykazany nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową,
- e) dochód wygenerowany po zakończeniu projektu³ – dochód w rozumieniu art. 61 ust. 1 rozporządzenia ogólnego, tj. wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi, pomniejszone o wszelkie koszty operacyjne i koszty odtworzenia wyposażenia krótkotrwałego poniesione w okresie odniesienia. Zalicza się do niego także oszczędności kosztów działalności osiągnięte przez operacje, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność⁴,

¹ Definicja przyjęta przez Krajowy Instytut Norm i Technologii Stanów Zjednoczonych (NIST) - <http://www.nist.gov/>.

² Definicje dochodu, o którym mowa w art. 61 oraz art. 65 rozporządzenia ogólnego, są inne niż definicja dochodu wynikająca z krajowych przepisów o rachunkowości czy przepisów podatkowych.

³ Szczegółowe znaczenie pojęć użytych w przedmiotowej definicji znajduje się *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020*.

⁴ W związku z faktem, że art. 61 ust. 1 rozporządzenia ogólnego definiuje operacje generujące dochód po ukończeniu, dochód w tym ujęciu będzie występował jedynie w fazie operacyjnej projektu. Szczegółowe znaczenie pojęć użytych w przedmiotowej

- f) dofinansowanie – współfinansowanie UE lub współfinansowanie krajowe z budżetu państwa,
- g) fundusze EFSI – wspólne określenie dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego,
- h) fundusze strukturalne – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny,
- i) instrument finansowy – instrument, o którym mowa w art. 2 pkt 7 ustawy wdrożeniowej oraz w części drugiej w tytule IV rozporządzenia ogólnego,
- j) IRU – rzeczywiste, długookresowe (najczęściej na około 20 lat, aczkolwiek w praktyce stosowane są również umowy na krótszy okres) nabycie uprawnień do wyłącznego używania infrastruktury telekomunikacyjnej (najczęściej kanalizacji kablowej, kabla lub włókna światłowodowego), pozwalające na działanie przez nabywającego w sferze finansowo-księgowej, jak gdyby był właścicielem infrastruktury,
- k) komunikat Komisji – Komunikat wyjaśniający Komisji Europejskiej *dotyczący prawa wspólnotowego obowiązującego w dziedzinie udzielania zamówień, które nie są lub są jedynie częściowo objęte dyrektywami w sprawie zamówień publicznych* (Dz. Urz. UE C 179 z 01.08.2006, str. 2),
- l) mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa – mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. *uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu* (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1),
- m) nieruchomości – zgodnie z art. 46 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny* (Dz. U. z 2016 r., poz. 380, z późn. zm.), części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności,
- n) odbiorca ostateczny – grupę docelową projektów finansowanych z EFRR (osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej), która będzie korzystała z działań realizowanych w ramach RPO WP 2014-2020; w przypadku instrumentów finansowych (współfinansowanych z EFS

definicji znajduje się w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020.

lub EFRR) oznacza osobę prawną lub fizyczną, która otrzymuje wsparcie finansowe z instrumentu finansowego,

- o) osoba samozatrudniona – osobę fizyczną prowadzącą jednoosobową działalność gospodarczą, która jest beneficjentem projektu i jednocześnie stanowi personel tego projektu,
- p) partner – podmiot w rozumieniu art. 33 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, który jest wymieniony w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu, realizujący wspólnie z beneficjentem (i ewentualnie innymi partnerami) projekt na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie i porozumieniu albo umowie o partnerstwie i wnoszący do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe. Zgodnie z niniejszymi Wytycznymi jest to podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków na równi z beneficjentem, chyba że z treści Wytycznych wynika, że chodzi o beneficjenta jako stronę umowy o dofinansowanie,
- q) personel projektu – osoby zaangażowane do realizacji zadań lub czynności w ramach projektu, które wykonują osobiście, tj. w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub wykonujące zadania lub czynności w ramach projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, osoby samozatrudnione w rozumieniu sekcji 6.15.3 niniejszych Wytycznych, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby współpracujące w rozumieniu art. 13 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 963) oraz wolontariuszy wykonujących świadczenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 239, z późn. zm.),
- r) pomoc *de minimis* – pomoc zgodną z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1) oraz z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE L 114 z 26.04.2012., str. 8),
- s) pomoc ad hoc – pomoc udzieloną poza programem pomocowym,
- t) program pomocowy – akt normatywny spełniający przesłanki, o których mowa w art. 1 lit. d rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 83 z 27.03.1999, s. 1), tj. każdy akt prawny,

na którego podstawie, bez dodatkowych środków wykonawczych, można przyznać pomoc indywidualną przedsiębiorstwom określonym w sposób ogólny i abstrakcyjny w tym akcie, oraz akt na którego podstawie przedsiębiorstwu lub przedsiębiorstwom można przyznać pomoc niezwiązaną z konkretnym projektem na czas nieokreślony lub o nieokreślonej wysokości,

- u) projekt – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy wdrożeniowej, oznaczający przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych w ramach RPO WP 2014-2020,
- v) projekt partnerski – projekt w rozumieniu art. 33 ustawy wdrożeniowej,
- w) środki trwałe – zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości* (Dz. U. z 2013 r., poz. 330, z późn. zm.), z zastrzeżeniem inwestycji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 17 tej ustawy, rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki organizacyjnej; zalicza się do nich w szczególności: nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego, maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy, ulepszenia w obcych środkach trwałych, inwentarz żywy,
- x) umowa o dofinansowanie – decyzję, o której mowa w art. 2 pkt 2, tj. decyzję podjętą przez jednostkę sektora finansów publicznych, która stanowi podstawę dofinansowania projektu, w przypadku gdy ta jednostka jest jednocześnie wnioskodawcą lub umowę, o której mowa w art. 2 pkt 26 ustawy wdrożeniowej, tj. lub umowę o dofinansowanie projektu tzn.:
 - i. umowę zawartą między właściwą instytucją a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania, zawierającą co najmniej elementy, o których mowa w art. 206 ust. 2 ustawy o finansach publicznych
 - ii. porozumienie, o którym mowa w art. 206 ust. 5 ustawy o finansach publicznych, zawarte między właściwą instytucją a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania,
- y) umowa o partnerstwie – umowę lub porozumienie, o których mowa w art. 33 ust. 5 ustawy wdrożeniowej, określające w szczególności: przedmiot porozumienia albo umowy, prawa i obowiązki stron, zakres i formę udziału poszczególnych partnerów w projekcie, partnera wiodącego uprawnionego do reprezentowania

pozostałych partnerów projektu, sposób przekazywania dofinansowania na pokrycie kosztów ponoszonych przez poszczególnych partnerów projektu umożliwiające określenie kwoty dofinansowania udzielonego każdemu z partnerów, sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązania się stron z porozumienia lub umowy,

- z) wartości niematerialne i prawne – o których mowa z art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości z zastrzeżeniem inwestycji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 17 tej ustawy, nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności: autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje, prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych, know-how; w przypadku wartości niematerialnych i prawnych oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu, wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ustawie o rachunkowości⁵,
- aa) wkład własny – środki finansowe zabezpieczone przez beneficjenta, które zostaną przeznaczone na pokrycie wydatków kwalifikowalnych i nie zostaną beneficjentowi przekazane w formie dofinansowania (różnica między kwotą wydatków kwalifikowalnych a kwotą dofinansowania przekazaną beneficjentowi, zgodnie ze stopą dofinansowania dla projektu⁶),
- bb) wnioskodawca – zgodnie z definicją w art. 2 pkt 28 ustawy wdrożeniowej, podmiot, który złożył wniosek o dofinansowanie projektu,
- cc) wydatek kwalifikowalny – koszt lub wydatek poniesiony w związku z realizacją projektu w ramach RPO WP 2014-2020, który kwalifikuje się do refundacji, rozliczenia (w przypadku systemu zaliczkowego) zgodnie z umową o dofinansowanie,
- dd) wydatek niekwalifikowalny – każdy wydatek lub koszt poniesiony, który nie jest wydatkiem kwalifikowalnym,
- ee) wykonawca – osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która oferuje określone produkty lub usługi na rynku lub zawarła umowę w sprawie realizacji zamówienia publicznego będącego

⁵ W przypadku wartości niematerialnych i prawnych oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu, wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych.

⁶ Stopa dofinansowania dla projektu rozumiana jako % dofinansowania wydatków kwalifikowalnych.

efektem działań podjętych przez zamawiającego w projekcie realizowanym w ramach RPO WP 2014-2020,

- ff) współfinansowanie krajowe z budżetu państwa – zgodnie z art. 2 pkt 30 ustawy wdrożeniowej, środki budżetu państwa nie pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art. 117 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, wypłacane na rzecz beneficjenta albo wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu, z wyłączeniem podlegających refundacji przez Komisję Europejską środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację projektów pomocy technicznej, projektów w ramach programów EWT oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 4 lit. b tiret drugi ustawy o finansach publicznych,
- gg) współfinansowanie UE – zgodnie z art. 2 pkt 31 ustawy wdrożeniowej, środki pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art. 117 ust. 1 ustawy o finansach publicznych,
- hh) zamówienie publiczne – pisemną umowę odpłatną, zawartą pomiędzy zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane przewidziane w projekcie realizowanym w ramach RPO WP 2014-2020, przy czym dotyczy to zarówno umów o udzielenie zamówień zgodnie z ustawą Pzp jak i umów dotyczących zamówień udzielanych zgodnie z zasadą konkurencyjności, o której mowa w sekcji 6.5.3,
- ii) zamówienie sektorowe – zamówienie publiczne w rozumieniu w art. 132 ust. 1 ustawy Pzp,
- jj) zatwierdzony wniosek o dofinansowanie – wniosek spełniający kryteria wyboru projektów, przyjęty do realizacji, umieszczony na liście ocenionych projektów zatwierdzonej przez właściwą instytucję, a w przypadku przeprowadzenia procesu negocjacji w odniesieniu do danego projektu – zatwierdzona wersja wniosku po negocjacjach. W przypadku zmian w projekcie dokonanych w trakcie jego realizacji, zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie jest wersja wniosku zmieniona i zatwierdzona na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie.

Rozdział 4. Cel, zakres regulacji oraz obowiązywanie wytycznych

- 1) Niniejsze Wytyczne określają ujednoczone warunki i procedury dotyczące kwalifikowalności wydatków dla projektów współfinansowanych z EFRR w ramach RPO WP 2014-2020.
- 2) Niniejsze Wytyczne są zgodne z postanowieniami *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014 – 2020*, zwanych dalej „Wytycznymi MliR”, oraz powielają i uzupełniają warunki i procedury w nich określone.
- 3) Niniejsze Wytyczne mają zastosowanie do wydatków ponoszonych zarówno w ramach współfinansowania krajowego (w tym wkładu własnego), jak i ze środków unijnych w ramach realizacji projektu współfinansowanego z EFRR.
- 4) Wytyczne nie mają zastosowania do wydatków ponoszonych przez ostatecznych odbiorców.
- 5) Warunki i procedury pomniejszania wydatków kwalifikowalnych o dochód wygenerowany po zakończeniu projektu są określone w *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020*.
- 6) Warunki i procedury określone w niniejszych Wytycznych, są zgodne z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi oraz wytycznymi horyzontalnymi, w tym w szczególności z:
 - a. rozporządzeniem ogólnym;
 - b. rozporządzeniem EFRR.
- 7) W przypadku projektów objętych zasadami pomocy publicznej w rozumieniu Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (art. 93, art. 106 ust. 2, art. 107 ust. 2 i 3), za kwalifikowalne mogą być uznane tylko te wydatki, które spełniają łącznie warunki określone w niniejszych Wytycznych i warunki wynikające z odpowiednich regulacji w zakresie pomocy publicznej⁷, przyjętych na poziomie unijnym lub krajowym. Dla celów niniejszych Wytycznych uznaje się, że pomoc publiczna obejmuje także pomoc *de minimis*.

⁷ Należą do nich m.in. rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. *uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu* (Dz. Urz. UE L 187/1 z 26.6.2014, str. 1), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1370/2007 z 23 października 2007 r. *dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70* (Dz. Urz. L 315/1 z 3.12.2007, str. 1) oraz decyzja Komisji z 20 grudnia 2011 r. *w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznanej przedsiębiorstwom zobowiązanych do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym* (Dz. Urz. UE L 7/3 z 11.1.2012, str. 3).

- 8) IZ RPO WP w postanowieniach umowy o dofinansowanie, zobowiązuje beneficjenta do stosowania aktualnych Wytycznych, z zastrzeżeniem pkt. 9-11.
- 9) Do oceny kwalifikowalności poniesionych wydatków stosuje się wersję niniejszych Wytycznych obowiązującą w dniu poniesienia wydatku⁸, z uwzględnieniem pkt. 10 i 11.
- 10) Do oceny prawidłowości umów zawartych w ramach realizacji projektu w wyniku przeprowadzonych postępowań, stosuje się wersję niniejszych Wytycznych obowiązującą w dniu wszczęcia postępowania, które zakończyło się podpisaniem danej umowy. Wszczęcie postępowania jest tożsame z publikacją ogłoszenia o wszczęciu postępowania lub zamiarze udzielenia zamówienia publicznego, o których mowa w podrozdziale 6.5, lub o prowadzonym naborze pracowników na podstawie stosunku pracy, pod warunkiem, że beneficjent udokumentuje publikację ogłoszenia o wszczęciu postępowania.
- 11) W przypadku, gdy zapisy Wytycznych aktualne na dzień dokonywania oceny wydatku (np. podczas weryfikacji wniosku o płatność bądź kontroli na miejscu), są korzystniejsze dla beneficjenta niż zapisy Wytycznych obowiązujące na dzień poniesienia wydatku, stosuje się zapisy Wytycznych dotyczące kwalifikowalności wydatków obowiązujące na dzień dokonywania oceny wydatku.
- 12) Zgodnie z art. 8 ustawy wdrożeniowej każda wersja Wytycznych obowiązuje od daty wskazanej w komunikacie IZ RPO WP ogłoszonym w Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym. Komunikat zawiera dodatkowo adres strony internetowej i portalu, na których zostanie zamieszczona treść Wytycznych wraz z datą, od której jest stosowana.
- 13) Dostosowanie niniejszych Wytycznych do nowo wprowadzonych Wytycznych MliR jest przeprowadzane przez IZ RPO WP w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od daty wskazanej w komunikacie ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.
- 14) Zmiana niniejszych Wytycznych nie powoduje konieczności aktualizacji zatwierdzonych wniosków o dofinansowanie.
- 15) Każdy zainteresowany podmiot, który zobowiązał się do stosowania niniejszych Wytycznych, może zwrócić się na piśmie z prośbą o dokonanie indywidualnej interpretacji postanowień niniejszych Wytycznych dla konkretnego stanu faktycznego. Pytania należy kierować do IZ RPO WP.
- 16) IZ RPO WP może zwrócić się na piśmie do IK UP z prośbą o dokonanie interpretacji postanowień Wytycznych MliR. IK UP zapewnia, by interpretacja Wytycznych MliR była przekazana do wiadomości wszystkich IZ PO.

⁸ Więcej: patrz rozdział 6.4 niniejszych Wytycznych.

Rozdział 5. Zasady kwalifikowalności projektów współfinansowanych z EFRR

5.1. Zasięg geograficzny kwalifikowalności

- 1) Zgodnie z art. 90 ust. 1. rozporządzenia ogólnego jako generalną zasadę przyjmuje się, iż projekt współfinansowany z funduszy strukturalnych musi być realizowany w granicach administracyjnych obszaru objętego programem, w ramach którego jest realizowany tj. w przypadku programów regionalnych – w regionie, którego dotyczy dany program (NUTS 2). Oznacza to, iż projekt współfinansowany w ramach RPO WP 2014-2020 musi być realizowany w granicach administracyjnych województwa podkarpackiego.
- 2) IZ RPO WP może wyrazić zgodę, aby projekt był realizowany poza obszarem objętym RPO WP 2014-2020, ale na terytorium UE, pod warunkiem, że spełnione są jednocześnie wszystkie następujące warunki:
 - a) projekt przynosi korzyść dla obszaru objętego RPO WP 2014-2020,
 - b) łączna kwota przydzielona w ramach RPO WP 2014-2020 projektom zlokalizowanym poza obszarem objętym RPO WP 2014-2020 nie przekracza 15% wsparcia z EFRR na poziomie osi priorytetowej,
 - c) komitet monitorujący wyraził zgodę na projekt lub rodzaje projektów, których to dotyczy,
 - d) obowiązki IZ RPO WP w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu projektu są pełnione przez organy odpowiedzialne za RPO WP 2014-2020 lub organy te zawierają umowy z organami na obszarze, na którym dany projekt jest realizowany.
- 3) W przypadku projektów dotyczących działań promocyjnych wydatki mogą być ponoszone poza terytorium UE, pod warunkiem, że projekt przynosi korzyść dla obszaru objętego RPO WP 2014-2020 oraz obowiązki IZ RPO WP w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu projektu są pełnione przez organy odpowiedzialne za RPO WP 2014-2020, w ramach którego udziela się wsparcia danemu projektowi, lub organy te zawierają umowy z organami na obszarze, na którym dany projekt jest realizowany.

5.2. Ocena kwalifikowalności projektu

- 1) Ocena kwalifikowalności projektu następuje na etapie oceny wniosku o dofinansowanie i polega na sprawdzeniu, czy przedstawiony projekt może stanowić przedmiot dofinansowania w ramach RPO WP 2014-2020.
- 2) Projekt kwalifikuje się do dofinansowania, jeżeli spełnia łącznie co najmniej następujące przesłanki:

- a) został złożony przez uprawnionego wnioskodawcę lub osobę uprawnioną w imieniu wnioskodawcy do złożenia wniosku o dofinansowanie w ramach danej osi priorytetowej, działania lub poddziałania,
 - b) jest zgodny z RPO WP 2014-2020 oraz SZOOP i regulaminem konkursu albo dokumentacją dotyczącą projektów zgłaszanych w trybie pozakonkursowym,
 - c) przyczynia się do realizacji szczegółowych celów danej osi priorytetowej, działania lub poddziałania,
 - d) jest zgodny z horyzontalnymi politykami UE, określonymi w rozporządzeniu ogólnym,
 - e) spełnia kryteria wyboru obowiązujące w danym konkursie lub kryteria obowiązujące dla projektów pozakonkursowych, zatwierdzone przez komitet monitorujący RPO WP 2014-2020.
- 3) Fakt, że dany projekt kwalifikuje się do dofinansowania w ramach RPO WP 2014-2020 nie oznacza, że wszystkie wydatki poniesione podczas jego realizacji będą uznane za kwalifikowalne.
- 4) W przypadku, gdy dofinansowanie w ramach projektu stanowi pomoc publiczną, ocena kwalifikowalności projektu uwzględnia przepisy obowiązujące wnioskodawcę w przedmiotowym zakresie.

5.3. Trwałość projektu

- 1) Zachowanie trwałości projektu obowiązuje w odniesieniu do współfinansowanej w ramach projektu infrastruktury⁹ lub inwestycji produkcyjnych.
- 2) Zgodnie z postanowieniami art. 71 rozporządzenia ogólnego, trwałość projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności musi być zachowana przez okres 5 lat (3 lat w przypadku MŚP - w odniesieniu do projektów, z którymi związany jest wymóg utrzymania inwestycji lub miejsc pracy) od daty płatności końcowej na rzecz beneficjenta, z zastrzeżeniem pkt. 7, a w przypadku, gdy przepisy regulujące udzielanie pomocy publicznej wprowadzają bardziej restrykcyjne wymogi w tym zakresie, wówczas stosuje się okres ustalony zgodnie z tymi przepisami.
- 3) Za datę płatności końcowej, o której mowa w pkt. 2, uznaje się:
 - a) w przypadku, gdy w ramach rozliczenia wniosku o płatność końcową beneficjentowi przekazywane są środki – datę dokonania przelewu na rachunek bankowy beneficjenta,
 - b) w pozostałych przypadkach – datę zatwierdzenia wniosku o płatność końcową.

⁹ „Infrastrukturę” na potrzeby tego postanowienia należy interpretować jako środki trwale zdefiniowane w pkt. 1 lit. w rozdziale 3 niniejszych Wytycznych.

- 4) W przypadku projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych, nie dotyczących inwestycji w infrastrukturę lub inwestycji produkcyjnych, zachowanie trwałości projektu oznacza utrzymanie inwestycji lub miejsc pracy zgodnie z obowiązującymi zasadami pomocy publicznej.
- 5) Stwierdzenie naruszenia zasady trwałości oznacza konieczność zwrotu środków otrzymanych na realizację projektu, wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych, proporcjonalnie do okresu niezachowania obowiązku trwałości – w trybie określonym w art. 207 ustawy o finansach publicznych, chyba że przepisy regulujące udzielanie pomocy publicznej stanowią inaczej.
- 6) Naruszenie zasady trwałości następuje w sytuacji wystąpienia w okresie trwałości co najmniej jednej z poniższych przesłanek:
 - a) zaprzestano działalności produkcyjnej lub ją relokowano poza obszar wsparcia RPO WP 2014-2020,
 - b) nastąpiła zmiana własności (rozumiana jako rozporządzenie prawem własności) elementu współfinansowanej infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści,
 - c) nastąpiła istotna zmiana wpływająca na charakter projektu, jego cele lub warunki realizacji, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jego pierwotnych celów.
- 7) Naruszenie zasady trwałości występuje również w przypadku (w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę lub inwestycji produkcyjnych) przeniesienia w okresie 10 lat¹⁰ od daty płatności końcowej działalności produkcyjnej poza obszar UE. Przedmiotowego warunku nie stosuje się do MŚP.
- 8) Zasada trwałości nie ma zastosowania w przypadku:
 - a) instrumentów finansowych,
 - b) sytuacji, gdy beneficjent zaprzestał działalności z powodu ogłoszenia upadłości niewynikającej z oszukańczego bankructwa w rozumieniu przepisów w art. 71 rozporządzenia ogólnego.
- 9) W przypadku zaprzestania prowadzenia działalności przez beneficjenta, IZ RPO WP sprawdza, czy w odniesieniu do tego beneficjenta ogłoszona została upadłość. Brak ogłoszenia upadłości (z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - *Prawo upadłościowe* (Dz. U. z 2015 r., poz. 233, z późn. zm.) wobec beneficjenta, który zaprzestał prowadzenia działalności, oznacza naruszenie zasady trwałości.

¹⁰ W przypadku wystąpienia pomocy publicznej okres ten regulują właściwe przepisy odnoszące się do przedmiotowej kwestii.

- 10) W sytuacji, gdy wobec beneficjenta ogłoszona została upadłość, IZ RPO WP – wykorzystując dostępne jej środki (zgodne z obowiązującymi przepisami prawa) przeprowadza weryfikację służącą ocenie, czy w danym przypadku występują przesłanki wskazujące, że upadłość mogła być skutkiem oszukańczego bankructwa. W przypadku zaistnienia podejrzenia, że upadłość beneficjenta mogła mieć charakter oszukańczy, IZ RPO WP jest zobowiązana do złożenia zawiadomienia o możliwości popełnienia czynu zabronionego w trybie art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks postępowania karnego* (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).
- 11) Oszukańcze bankructwo potwierdzone prawomocnym wyrokiem sądu oznacza naruszenie zasady trwałości projektu.

Rozdział 6. Zasady kwalifikowalności wydatków ponoszonych w ramach projektów współfinansowanych z EFRR

6.1 Ramy czasowe kwalifikowalności

- 1) Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej oraz pkt. 2, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.
- 2) Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.
- 3) Zgodnie z art. 65 ust. 6 rozporządzenia ogólnego do współfinansowania ze środków UE nie można przedłożyć projektu, który został fizycznie ukończony (w przypadku robót budowlanych) lub w pełni zrealizowany (w przypadku dostaw i usług) przed przedłożeniem IZ RPO WP wniosku o dofinansowanie w ramach RPO WP 2014-2020, niezależnie od tego, czy wszystkie dotyczące tego projektu płatności zostały przez beneficjenta dokonane – z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej. Przez projekt ukończony/zrealizowany należy rozumieć projekt, dla którego przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie nastąpił odbiór ostatnich robót, dostaw lub usług.
- 4) W przypadku instrumentów finansowych IZ RPO WP nie udziela wsparcia na inwestycje, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej, z zastrzeżeniem pkt. 4 sekcji 6.18.1. Pod pojęciem decyzji inwestycyjnej należy rozumieć podjęcie przez podmiot wdrażający instrument finansowy prawnie wiążącego zobowiązania do udzielenia ostatecznemu odbiorcy dofinansowania w ramach instrumentu finansowego.
- 5) W przypadku zmian w RPO WP 2014-2020, wydatki, które stają się kwalifikowalne dzięki zmianie RPO WP 2014-2020, kwalifikują się do współfinansowania dopiero od daty przedłożenia KE wniosku o zmianę RPO WP 2014-2020, lub w przypadku zmiany elementów RPO WP 2014-2020 nieobjętych decyzją KE, od daty wejścia w życie decyzji wprowadzającej te zmiany.
- 6) Okres kwalifikowalności wydatków w ramach danego projektu określony jest w umowie o dofinansowanie, przy czym okres ten nie może wykraczać poza daty graniczne określone w pkt 1 i 2.
- 7) Okres kwalifikowalności wydatków w ramach projektu może przypadać na okres przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, jednak nie wcześniej niż wskazuje data określona w pkt 1. IZ RPO WP może ograniczyć możliwość kwalifikowania wydatków przed

podpisaniem umowy o dofinansowanie, przy czym ma obowiązek poinformowania o tym beneficjenta odpowiednio wcześniej (w przypadku projektów konkursowych – co najmniej w regulaminie konkursu, w przypadku projektów pozakonkursowych – w wezwaniu do złożenia wniosku o dofinansowanie).

- 8) Początkowa i końcowa data kwalifikowalności wydatków określona w umowie o dofinansowanie może zostać zmieniona w uzasadnionym przypadku, na wniosek beneficjenta, za zgodą IZ RPO WP, na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie.
- 9) W przypadku projektów objętych pomocą publiczną udzieloną na podstawie programu pomocowego albo poza programem pomocowym obowiązują ramy czasowe określone odpowiednio w tym programie pomocowym albo w akcie przyznającym pomoc.
- 10) IZ RPO WP dopuszcza w uzasadnionych przypadkach możliwość ponoszenia wydatków po okresie kwalifikowalności wydatków określonym w umowie o dofinansowanie, pod warunkiem, że wydatki te odnoszą się do okresu realizacji projektu, zostaną poniesione do 31 grudnia 2023 r. oraz zostaną uwzględnione we wniosku o płatność końcową. W takim przypadku wydatki te mogą zostać uznane za kwalifikowalne, o ile spełniają pozostałe warunki kwalifikowalności określone w niniejszych Wytycznych¹¹.
- 11) Wydatki poniesione przed podpisaniem umowy o dofinansowanie mogą zostać uznane za kwalifikowalne wyłącznie w przypadku spełnienia warunków kwalifikowalności określonych w niniejszych Wytycznych.
- 12) W przypadku projektów kilkietapowych/kilkuelementowych, fakt zakończenia przed złożeniem wniosku o dofinansowanie poszczególnych etapów/elementów nie przesadza o braku możliwości współfinansowania danego przedsięwzięcia jako całości. Sytuacja wyczerpująca przesłanki art. 65 ust. 6 rozporządzenia ogólnego zaistnieje dopiero w sytuacji ukończenia przed złożeniem wniosku o dofinansowanie wszystkich składających się na projekt etapów/elementów. Za moment ukończenia poszczególnych etapów/elementów projektu uznaje się podpisanie bezusterkowego protokołu odbioru.
- 13) W przypadku, gdy przedmiotem projektu jest dzierżawa lub leasing, które zgodnie z założeniami zawartymi we wniosku o dofinansowanie zakończone zostaną przeniesieniem prawa własności, przesłanki, o których mowa w art. 65 ust. 6 rozporządzenia ogólnego uznaje się za spełnione dopiero w momencie ostatecznego przeniesienia ww. prawa na beneficjenta.

¹¹ Przykładem wydatków ponoszonych najczęściej w oparciu o przedmiotowe postanowienie są składki odprowadzane przez beneficjenta-pracodawcę na ZUS z tytułu wynagrodzeń współfinansowanych na końcowym etapie realizacji projektu.

6.1.1 Ramy czasowe kwalifikowalności, a zwrot kwot zatrzymanych¹²

- 1) W przypadku, gdy umowa między beneficjentem a podmiotem wykonującym na jego rzecz roboty budowlane/dostawy/usługi przewiduje ustanowienie zabezpieczenia w formie tzw. kwoty zatrzymanej, może zdarzyć się, że termin wypłaty kwoty zatrzymanej przekroczy termin końcowej daty ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonej w umowie o dofinansowanie. W takiej sytuacji, aby wydatek stanowiący wypłatę kwoty zatrzymanej na rzecz wykonawcy mógł zostać uznany za wydatek kwalifikowalny, termin realizacji projektu powinien zostać tak określony, aby w okresie kwalifikowalności wydatków dla projektu uwzględniony był okres gwarancyjny, po upływie którego następuje wypłata kwoty zatrzymanej i by wypłata kwoty zatrzymanej nastąpiła przed upływem końcowego terminu ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonego w umowie o dofinansowanie.
- 2) W celu przyspieszenia terminu zwrotu kwoty zatrzymanej można dopuścić m.in. posłużenie się przez wykonawcę gwarancją instytucji finansowej. W takim przypadku wykonawca uzyskuje zwrot kwoty zatrzymanej (która w innym wypadku mogłaby zostać wypłacona np. dopiero po dwóch latach) w zamian za przedstawienie gwarancji instytucji finansowej na tę kwotę. Kwota zatrzymana, która została wypłacona wykonawcy, stanowi wydatek faktycznie poniesiony, może być zatem uznana za wydatek kwalifikowalny.
- 3) Zwrot kwoty zatrzymanej (faktyczne poniesienie wydatku) po upływie okresu kwalifikowalności wydatków w projekcie nie stanowi wydatku kwalifikowalnego.

6.1.2 Ramy czasowe ponoszenia wydatków w przypadku instrumentów finansowych

- 1) W przypadku instrumentów finansowych za kwalifikowalne mogą zostać uznane wydatki przewidziane do poniesienia po dniu 31 grudnia 2023 r., jeżeli zostaną ujęte we wniosku o płatność końcową oraz wpłacone na specjalny rachunek powierniczy, z którego będą wypłacane na rzecz ostatecznych odbiorców lub na pokrycie kosztów zarządzania lub opłat za zarządzanie.
- 2) Wydatki, o których mowa w pkt. 1, dotyczą:

¹² Kwota zatrzymana to jeden z rodzajów zabezpieczenia realizowanej umowy, polegający na wniesieniu przez wykonawcę/dostawcę/usługodawcę określonej kwoty pieniężnej na okres realizacji umowy albo przez zatrzymanie przez beneficjenta części kwoty należnej wykonawcy z każdej wystawianej przez niego faktury. Przykładowo beneficjent może zatrzymywać 5-10% płatności z kolejnych faktur, a zatrzymaną kwotę zwrócić w chwili zakończenia kontraktu i końcowego odbioru robót/towarów/usług od wykonawcy. Beneficjent może też zwrócić tylko część zatrzymanej kaucji gwarancyjnej, np. 50%, a pozostałą kwotę zatrzymać na zabezpieczenie usunięcia w terminie wad i usterek do czasu wydania dokumentu odbioru ostatecznego, tj. np. na okres udzielonej rękojmi lub roku od daty końcowego odbioru. Zawierane umowy często przewidują możliwość zamiany zatrzymanych kwot (gotówki) na gwarancję bankową albo inną formę zabezpieczenia.

- a) wydatków ukierunkowanych na wspieranie przedsiębiorstw poprzez instrumenty kapitałowe, które mają być dokonane w okresie nie przekraczającym 4 lat po upływie okresu kwalifikowalności. Takie wydatki mogą zostać poniesione tylko w przypadku łącznego spełnienia poniższych warunków:
- i. umowa o dofinansowanie z podmiotem wdrażającym instrument kapitałowy, który udziela bezpośredniego wsparcia na rzecz kwalifikowalnych przedsiębiorstw, została podpisana przed dniem 31 grudnia 2017 r.,
 - ii. podmiot wdrażający instrument finansowy zainwestował co najmniej 55% zasobów programu przyznanych w ramach odpowiedniej umowy o dofinansowanie,
 - iii. wydatki dotyczą wyłącznie finansowania inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, które otrzymały wsparcie kapitałowe z instrumentu finansowego w okresie kwalifikowalności, ale które w okresie kwalifikowalności nie zostały jeszcze zakończone i wymagają finansowania kontynuacyjnego,
 - iv. wydatki nie przekraczają 20% kwalifikowalnych wydatków instrumentu kapitałowego poniesionych na rzecz ostatecznych odbiorców w okresie kwalifikowalności, pomniejszonych o zasoby kapitałowe i zyski zwrócone do tego instrumentu kapitałowego,
- b) wydatków na dotacje na spłatę odsetek lub na dotacje na opłaty gwarancyjne, należne do zapłaty za okres nie dłuższy niż 10 lat po okresie kwalifikowalności, stosowane w połączeniu ze wsparciem zapewnianym przez instrumenty finansowe w ramach tej samej operacji, jednakże odnośnie do pożyczek lub innych instrumentów podziału ryzyka wydatkowanych na rzecz ostatecznych odbiorców do dnia 31 grudnia 2023 r.,
- c) wydatków na koszty zarządzania lub opłaty za zarządzanie w ramach instrumentów kapitałowych i mikrokredytów należne za okres 6 lat po okresie kwalifikowalności, w odniesieniu do inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, które dokonały się w okresie kwalifikowalności.
- 3) Jakiegokolwiek kwoty wpłacone na rachunek powierniczy, o którym mowa w pkt. 1, które nie zostaną wypłacone na rzecz ostatecznych odbiorców lub na pokrycie kosztów zarządzania lub opłat za zarządzanie po zakończeniu okresu kwalifikowalności w terminach określonych w pkt. 2 podlegają wykorzystaniu zgodnie z art. 45 rozporządzenia ogólnego.

6.2. Ocena kwalifikowalności wydatku

- 1) Ocena kwalifikowalności wydatku polega na analizie zgodności jego poniesienia z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i prawa krajowego, umową o dofinansowanie i niniejszymi Wytycznymi oraz innymi dokumentami, do których stosowania beneficjent zobowiązał się w umowie o dofinansowanie.
- 2) Ocena kwalifikowalności poniesionego wydatku dokonywana jest przede wszystkim w trakcie realizacji projektu poprzez weryfikację wniosków o płatność oraz w trakcie kontroli projektu, w szczególności kontroli w miejscu realizacji projektu lub siedzibie beneficjenta. Niemniej, na etapie oceny wniosku o dofinansowanie dokonywana jest ocena kwalifikowalności planowanych wydatków. Przyjęcie danego projektu do realizacji i podpisanie z beneficjentem umowy o dofinansowanie nie oznacza, że wszystkie wydatki, które beneficjent przedstawi we wniosku o płatność w trakcie realizacji projektu, zostaną poświadczane, zrefundowane lub rozliczone (w przypadku systemu zaliczkowego)¹³. Ocena kwalifikowalności poniesionych wydatków jest prowadzona także po zakończeniu realizacji projektu w zakresie obowiązków nałożonych na beneficjenta umową o dofinansowanie oraz wynikających z przepisów prawa.
- 3) Wydatkiem kwalifikowalnym jest wydatek spełniający łącznie następujące warunki:
 - a) został faktycznie poniesiony w okresie wskazanym w umowie o dofinansowanie, z zachowaniem warunków określonych w podrozdziale 6.1,
 - b) jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa unijnego oraz prawa krajowego, w tym przepisami regulującymi udzielanie pomocy publicznej, jeśli mają zastosowanie,
 - c) jest zgodny z RPO WP 2014-2020 i SZOOP,
 - d) został uwzględniony we wniosku o dofinansowanie,
 - e) został poniesiony zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie,
 - f) jest niezbędny do realizacji celów projektu i został poniesiony w związku z realizacją projektu,
 - g) został dokonany w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
 - h) został należycie udokumentowany, zgodnie z wymogami w tym zakresie określonymi w niniejszych Wytycznych,
 - i) został wykazany we wniosku o płatność zgodnie z Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej,

¹³ Punktem wyjścia dla weryfikacji kwalifikowalności wydatków na etapie realizacji projektu jest zatwierdzony wniosek o dofinansowanie.

- j) dotyczy towarów dostarczonych lub usług wykonanych lub robót zrealizowanych, w tym zaliczek dla wykonawców, z zastrzeżeniem pkt. 3 podrozdziału 6.4,
- k) jest zgodny z innymi warunkami uznania go za wydatek kwalifikowalny, określonymi przez IZ RPO WP.

6.3. Wydatki niekwalifikowalne

Następujące wydatki są niekwalifikowalne:

- 1) prowizje pobierane w ramach operacji wymiany walut,
- 2) odsetki od zadłużenia, z wyjątkiem wydatków ponoszonych na subsydiowanie odsetek lub na dotacje na opłaty gwarancyjne w przypadku udzielania wsparcia na te cele,
- 3) koszty pożyczki lub kredytu zaciągniętego na prefinansowanie dotacji,
- 4) kary i grzywny,
- 5) świadczenia realizowane ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS),
- 6) odpisy dokonywane na ZFŚS w projektach realizowanych ze środków Pomocy Technicznej,
- 7) rozliczenie notą obciążeniową zakupu rzeczy będącej własnością beneficjenta lub prawa przysługującego beneficjentowi,
- 8) wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- 9) wydatki poniesione na funkcjonowanie komisji rozjemczych, wydatki związane ze sprawami sądowymi (w tym wydatki związane z przygotowaniem i obsługą prawną spraw sądowych) oraz koszty realizacji ewentualnych orzeczeń wydanych przez sąd bądź komisje rozjemcze, z wyjątkiem:
 - i. wydatków związanych z procesem odzyskiwania środków od beneficjentów w trybie ustawy o finansach publicznych, po akceptacji IZ RPO WP,
 - ii. ponoszonych przez IZ RPO WP wydatków wynikających z zastosowania procedur odwoławczych,
 - iii. wydatków wynikających z zastosowania mechanizmu waloryzacji ceny,
 - iv. wydatków wynikających ze zwiększenia wynagrodzenia wykonawcy dokonanego w drodze porozumienia, ugody sądowej oraz orzeczenia sądu, o którym mowa w art. 357¹ Kodeksu cywilnego,
 - v. wydatków wynikających ze zwiększenia wynagrodzenia ryczałtowego na mocy wyroku sądu, o którym mowa w art. 632 § 2 Kodeksu cywilnego.

Zwiększenie wynagrodzenia, o którym mowa w pkt. iii, iv i v, nie powoduje automatycznego zwiększenia kwoty dofinansowania przyznanego w umowie o dofinansowanie,

- 10) wydatki poniesione na zakup używanego środka trwałego, który był w ciągu 7 lat wstecz (w przypadku nieruchomości 10 lat) współfinansowany ze środków unijnych lub z dotacji krajowych¹⁴,
- 11) podatek VAT, który może zostać odzyskany na podstawie przepisów krajowych, tj. ustawy o VAT, oraz aktów wykonawczych do tej ustawy, z zastrzeżeniem pkt 5 podrozdziału 6.18.1,
- 12) wydatki poniesione na zakup nieruchomości przekraczające 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu¹⁵, przy czym w przypadku terenów przemysłowych oraz terenów opuszczonych, na których znajdują się budynki, limit ten wynosi 15%,
- 13) zakup lokali mieszkalnych, za wyjątkiem wydatków dokonanych w ramach celu tematycznego 9: *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją*, poniesionych zgodnie z *Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*,
- 14) inne niż część kapitałowa raty leasingowej wydatki związane z umową leasingu, w szczególności marże finansującego i opłaty ubezpieczeniowe,
- 15) transakcje dokonane w gotówce, których wartość przekracza równowartość 15 000 EUR przeliczonych na PLN według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym dokonano transakcji - bez względu na liczbę wynikających z danej transakcji płatności, zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 584, z późn. zm.),
- 16) wydatki związane z czynnością techniczną polegającą na wypełnieniu formularza wniosku o dofinansowanie projektu w przypadku wszystkich projektów,
- 17) premia dla współautora wniosku o dofinansowanie opracowującego np. studium wykonalności, naliczana jako procent wnioskowanej/uzyskanej kwoty dofinansowania i wypłacana przez beneficjenta (ang. *success fee*),
- 18) zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia EFRR – w przypadku projektów współfinansowanych z EFRR – wydatki na rzecz:
 - i. likwidacji lub budowy elektrowni jądrowych,
 - ii. inwestycji na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z listy działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r.

¹⁴ 7 lub 10 lat liczone jest w miesiącach kalendarzowych od daty nabycia (np. 7 lat od dnia 9 listopada 2014 r. to okres od tej daty do 9 listopada 2007 r.).

¹⁵ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowalnego została przedstawiona w załączniku 2 niniejszych Wytycznych.

- ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającej dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz. U. L 275 z 25.10.2003, str. 32),
- iii. wytwarzania, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu tytoniu i wyrobów tytoniowych,
 - iv. beneficjentów będących przedsiębiorstwami w trudnej sytuacji w rozumieniu unijnych przepisów dotyczących pomocy publicznej,
 - v. inwestycji w infrastrukturę portów lotniczych, chyba że są one związane z ochroną środowiska lub towarzyszą im inwestycje niezbędne do łagodzenia lub ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- 19) w przypadku instrumentów finansowych – wkłady rzeczowe,
- 20) zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
- Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
- 21) zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
- 22) wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
- 23) zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
- 24) amortyzacja jednorazowa,
- 25) zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym, np. artykuły szkolne, odczynniki chemiczne – dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w ramach osi priorytetowych II-VI RPO WP 2014-2020,
- 26) koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),

- 27) koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
- 28) wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
- 29) wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
- 30) wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe.

Do współfinansowania nie kwalifikują się wydatki niezgodne z niniejszymi Wytycznymi.

Wydatki uznane za niekwalifikowalne, a związane z realizacją projektu, ponosi beneficjent jako strona umowy o dofinansowanie projektu.

Do współfinansowania nie kwalifikują się także wydatki wyszczególnione w rozdziale 7 jako niekwalifikowalne w ramach poszczególnych działań i typów projektów RPO WP 2014-2020.

6.4. Zasada faktycznego poniesienia wydatku¹⁶

- 1) Do współfinansowania kwalifikuje się wydatek, który został faktycznie poniesiony przez beneficjenta.
- 2) Pod pojęciem wydatku faktycznie poniesionego należy rozumieć wydatek poniesiony w znaczeniu kasowym, tj. jako rozchód środków pieniężnych z kasy lub rachunku bankowego beneficjenta. Wyjątki od powyższej reguły stanowią:
 - a) koszty amortyzacji,
 - b) rozliczenia dokonywane na podstawie wewnętrznej noty obciążeniowej, z wyjątkiem sytuacji, o której mowa w podrozdziale 6.3 pkt 7, po uzgodnieniu z IZ RPO WP,
 - c) potrącenia, o których mowa w art. 498 Kodeksu cywilnego,
 - d) udzielenie promesy premii technologicznej w rozumieniu ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1710),
 - e) złożenie depozytu sądowego przez beneficjenta w związku z realizacją projektu,
 - f) wydatek z tytułu udzielonej gwarancji zgodnie z art. 42 ust 1 lit. b rozporządzenia ogólnego.

¹⁶ Warunki i procedury określone w niniejszym podrozdziale nie dotyczą wydatków rozliczanych metodami uproszczonymi, o których mowa w podrozdziale 6.6.

- 3) Za kwalifikowalne mogą być uznane zaliczki (na określony cel) wypłacone na rzecz wykonawcy, jeżeli zostały wypłacone zgodnie z postanowieniami umowy zawartej pomiędzy beneficjentem a wykonawcą, przy czym, jeżeli umowa została zawarta na podstawie ustawy Pzp, zastosowanie ma art. 151a tej ustawy¹⁷.
- 4) Dowodem poniesienia wydatku jest zapłacona faktura, inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej.
- 5) Za datę poniesienia wydatku przyjmuje się:
 - a) w przypadku wydatków pieniężnych:
 - i. dokonanych przelewem lub obciążeniem kartą płatniczą – datę obciążenia rachunku bankowego beneficjenta, tj. datę księgowania operacji,
 - ii. dokonanych kartą kredytową lub podobnym instrumentem płatniczym o odroczonej płatności – datę transakcji skutkującej obciążeniem rachunku karty kredytowej lub podobnego instrumentu,
 - iii. dokonanych gotówką – datę faktycznego dokonania płatności,
 - b) w przypadku amortyzacji – datę dokonania odpisu amortyzacyjnego,
 - c) w przypadku potrącenia – datę o której mowa w art. 499 Kodeksu cywilnego,
 - d) w przypadku depozytu sądowego – datę faktycznego wniesienia depozytu do sądu, w przypadku rozliczeń na podstawie wewnętrznej noty obciążeniowej – datę zaksięgowania noty,
 - e) w przypadku udzielenia promesy premii technologicznej – datę jej otrzymania.

6.5. Wydatki ponoszone zgodnie z zasadą uczciwej konkurencji

- 1) IZ RPO WP zobowiązuje beneficjenta w umowie o dofinansowanie do przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego¹⁸ w ramach projektu w sposób zapewniający w szczególności zachowanie uczciwej konkurencji i równe traktowanie wykonawców, a także zgodnie z warunkami i procedurami określonymi w niniejszych Wytycznych.
- 2) Udzielanie zamówienia publicznego w ramach projektu następuje zgodnie z:
 - a) ustawą Pzp – w przypadku beneficjenta będącego podmiotem zobowiązanym zgodnie z art. 3 ustawy Pzp do jej stosowania,
albo
 - b) zasadą konkurencyjności, o której mowa w sekcji 6.5.3 oraz *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków*

¹⁷ Jeżeli element (roboty, usługi, dostawa) objęty zaliczką nie jest w ramach tego projektu kwalifikowalny lub nie zostanie faktycznie wykonany w okresie kwalifikowalności projektu, zaliczka przestaje być wydatkiem kwalifikowalnym.

¹⁸ Definicja zamówienia publicznego została wskazana w słowniczku w Rozdziale 3 pkt 1 lit. hh.

EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych, w przypadku:

- i. beneficjenta nie będącego podmiotem zobowiązanym zgodnie z art. 3 ustawy Pzp do jej stosowania, w przypadku zamówień publicznych przekraczających wartość 50 000 PLN netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT),
- ii. beneficjenta, o którym mowa w lit. a:
 - w przypadku zamówień publicznych o wartości niższej od kwoty określonej w art. 4 pkt 8 ustawy Pzp, a jednocześnie przekraczającej 50 000 PLN netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT), lub
 - w przypadku zamówień sektorowych o wartości niższej od kwoty określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp, a jednocześnie przekraczającej 50 000 PLN netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT),

z uwzględnieniem warunków wynikających z niniejszego podrozdziału, z zastrzeżeniem pkt. 3 i 4.

- 3) W przypadku, gdy beneficjent jest organem administracji publicznej, może on powierzać na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizację zadań publicznych w trybie określonym w tej ustawie.
- 4) W przypadku, gdy na podstawie obowiązujących przepisów prawa innych niż ustawa Pzp wyłącza się stosowanie ustawy Pzp, beneficjent, o którym mowa w art. 3 ustawy Pzp, przeprowadza zamówienie publiczne z zastosowaniem tych przepisów.
- 5) W przypadku naruszenia przez beneficjenta warunków i procedur postępowania o udzielenie zamówienia publicznego określonych w niniejszym podrozdziale oraz w *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych*, IZ RPO WP uznaje całość lub część wydatków związanych z tym zamówieniem publicznym za niekwalifikowalne. Wartość nieprawidłowości zostanie ustalona zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie warunków obniżania wartości korekt finansowych oraz wydatków poniesionych nieprawidłowo związanych z udzielaniem zamówień (Dz. U., poz. 200).

6.5.1 Ogólne warunki realizacji zamówień publicznych¹⁹

- 1) Szacowanie wartości zamówienia publicznego jest dokonywane z należytą starannością, z uwzględnieniem ewentualnych zamówień uzupełniających, o których mowa w art. 67 ust. 1 pkt 6 i 7 oraz art. 134 ust. 6 pkt 3 i 4 ustawy Pzp lub zamówień publicznych, o których mowa w sekcji 6.5.3 pkt 15 niniejszych Wytycznych oraz *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych* i jest dokumentowane. Zabroniony jest podział zamówienia publicznego skutkujący zaniżeniem jego wartości szacunkowej, przy czym ustalając wartość zamówienia publicznego, należy wziąć pod uwagę konieczność łącznego spełnienia następujących przesłanek:
 - a) usługi, dostawy oraz roboty budowlane są tożsame rodzajowo lub funkcjonalnie,
 - b) możliwe jest udzielenie zamówienia publicznego w tym samym czasie,
 - c) możliwe jest wykonanie zamówienia publicznego przez jednego wykonawcę.W przypadku udzielania zamówienia publicznego w częściach (z określonych względów ekonomicznych, organizacyjnych, celowościowych), wartość zamówienia publicznego ustala się jako łączną wartość poszczególnych jego części²⁰.
- 2) Do opisu przedmiotu zamówienia publicznego stosuje się nazwy i kody określone we Wspólnym Słowniku Zamówień²¹, o którym mowa w rozporządzeniu (WE) nr 2195/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie Wspólnego Słownika Zamówień (CPV) (Dz. Urz. WE L 340 z 16.12.2002, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 6, t. 5, str. 3).
- 3) Terminy odnoszące się do każdego etapu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego ustalane są zgodnie z prawem krajowym, unijnym, niniejszymi Wytycznymi oraz *Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych* oraz w sposób umożliwiający ich dotrzymanie (dotyczy to zarówno skracania, jak i wydłużania terminów). Podczas ustalania terminów należy wziąć pod uwagę złożoność postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,

¹⁹ Dotyczy wszystkich zamówień publicznych, o których mowa w pkt. 2 podrozdziału 6.5.

²⁰ W przypadku beneficjenta zobowiązanego do stosowania ustawy Pzp – nie dotyczy to zamówień, o których mowa w art. 6a ustawy Pzp.

²¹ Wspólny Słownik Zamówień dostępny jest m.in. pod adresem:
http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?D:923:wspolny_sloownik_zamowien.html.

charakter i przedmiot zamówienia publicznego, a także dostępny personel zamawiającego²², jego zadania, umiejętności i doświadczenie.

- 4) Wszyscy wykonawcy mają taki sam dostęp do informacji dotyczących danego zamówienia publicznego i żaden wykonawca nie jest uprzywilejowany względem drugiego, a postępowanie przeprowadzone jest w sposób transparentny.
- 5) Warunki udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego określone są w sposób proporcjonalny do przedmiotu zamówienia publicznego, przy czym nie mogą one zawęźać konkurencji poprzez ustanawianie wymagań przewyższających potrzeby niezbędne do osiągnięcia celów projektu i prowadzących do dyskryminacji wykonawców.
- 6) Kryteria oceny ofert składanych w ramach postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zawierają wymagania związane z przedmiotem zamówienia publicznego, przy czym:
 - a) kryteria te nie mogą zawęźać konkurencji poprzez ustanawianie wymagań przewyższających potrzeby niezbędne do osiągnięcia celów projektu i prowadzących do dyskryminacji wykonawców,
 - b) kryteria te powinny, co do zasady, określać poza wymaganiami dotyczącymi ceny również inne wymagania odnoszące się do przedmiotu zamówienia, takie jak np. jakość, funkcjonalność, parametry techniczne, aspekty środowiskowe, społeczne, innowacyjne, serwis, termin wykonania zamówienia oraz koszty eksploatacji.Kryteria oceny ofert mogą odnosić się do właściwości wykonawcy wyłącznie w przypadku usług o charakterze niepriorytetowym, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 2a i 2b ustawy Pzp²³.
- 7) Za nienależyte wykonanie zamówienia publicznego, np. z tytułu opóźnień z winy wykonawcy, nieprawidłowej realizacji zamówienia publicznego, niekompletnego wykonania zamówienia publicznego (w tym np. nieprzestrzegania warunków gwarancji) stosowane są kary, które wskazane w umowie zawieranej z wykonawcą. W razie niezastosowania kar należy pisemnie udokumentować przyczyny ich niezastosowania.
- 8) W sytuacji niewywiązania się przez wykonawcę z warunków umowy o zamówienie publiczne, przy jednoczesnym niezastosowaniu kar umownych, IZ RPO WP może uznać część wydatków związanych z tym zamówieniem publicznym za niekwalifikowalne.

²² Jako „zamawiającego” w podrozdziale 6.5 należy rozumieć beneficjenta (wnioskodawcę) lub podmiot, który przeprowadza postępowanie o zamówienie publiczne z upoważnienia beneficjenta.

²³ Usługi o charakterze niepriorytetowym zostały wskazane w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie wykazu usług o charakterze priorytetowym i niepriorytetowym (Dz. U. z 2010 r. Nr 12, poz. 68) oraz rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2012 r. w sprawie wykazu usług w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa o charakterze priorytetowym i niepriorytetowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1361).

6.5.2 Szczególne warunki realizacji zamówień publicznych udzielanych zgodnie z ustawą Pzp²⁴

- 1) Do postępowań o udzielenie zamówienia publicznego stosuje się podstawowe tryby udzielania zamówienia publicznego, tj. przetarg nieograniczony lub ograniczony²⁵. W przypadku korzystania przy udzielaniu zamówień publicznych z trybu innego niż podstawowy, należy udowodnić na piśmie spełnienie ustawowych przesłanek umożliwiających jego zastosowanie. Brak udowodnienia spełnienia warunków uzasadniających zastosowanie danego trybu może skutkować uznaniem wydatków w ramach zamówienia publicznego za niekwalifikowalne. Dla zapewnienia właściwej ścieżki audytu dokumenty uzasadniające wybór trybu są archiwizowane łącznie z dokumentacją dotyczącą danego zamówienia publicznego.
- 2) Okresy poszczególnych etapów postępowania mogą zostać skrócone (przyspieszony tryb) w przypadku zamówień publicznych o wartościach równych lub przekraczających kwoty, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp, jedynie w sytuacjach przewidzianych w prawie unijnym i krajowym, w tym w przypadku zaistnienia pilnej potrzeby udzielenia zamówienia publicznego. Pilna potrzeba nie może wynikać z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, które – działając z należytą starannością – był w stanie przewidzieć²⁶. W przypadku powołania się na wystąpienie pilnej potrzeby udzielenia zamówienia publicznego, należy udokumentować zaistnienie tego faktu. Dokumentację należy dołączyć do protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.
- 3) Przed formalnym wszczęciem postępowania w trybie negocjacji bez ogłoszenia na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp, z wolnej ręki na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 1 lit. a lub b²⁷ oraz ust. 1 pkt 1a oraz zapytania o cenę, w celu zagwarantowania wszystkim potencjalnym wykonawcom odpowiedniego poziomu upublicznienia informacji należy opublikować informację o zamiarze udzielenia zamówienia publicznego, zwaną dalej „informacją o zamówieniu publicznym”. Informacja o zamówieniu publicznym jest umieszczana na stronie internetowej zamawiającego, o ile posiada taką stronę, oraz w jego siedzibie, przy czym należy dążyć do dostosowania zakresu upublicznienia do znaczenia danego zamówienia publicznego dla potencjalnych wykonawców, w tym

²⁴ Dotyczy wyłącznie zamówień publicznych, o których mowa w podrozdziale 6.5 pkt 2 lit a.

²⁵ W przypadku zamówień sektorowych dodatkowym dopuszczalnym trybem są (zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy Pzp) negocjacje z ogłoszeniem.

²⁶ Przykładowo, nie stanowi „pilnej potrzeby” konieczność terminowej realizacji poszczególnych zadań w projekcie w związku z tym, że zamawiający nie przewidział odpowiedniego czasu na przeprowadzenie procedury przetargowej lub nie przystąpił do jej wszczęcia z odpowiednim wyprzedzeniem. Nie uzasadniają także „pilnej potrzeby” opóźnienia we wcześniej prowadzonych postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych. Zatem stwierdzenie pilnej potrzeby udzielenia zamówienia publicznego możliwe jest jedynie w sytuacji, gdy zamawiający jest w stanie wykazać, iż działając z należytą starannością nie mógł przewidzieć zaistnienia określonych okoliczności.

²⁷ Nie dotyczy zamówień publicznych, o których mowa w art. 67 ust. 3 pkt 1 ustawy Pzp.

wykonawców z innych państw członkowskich. Informacja o zamówieniu publicznym zawiera w szczególności opis przedmiotu zamówienia publicznego, kryteria oceny ofert wstępnych, warunki udziału w postępowaniu oraz opis sposobu dokonywania ocen spełniania tych warunków, a także termin składania ofert wstępnych, który nie powinien być krótszy niż 7 dni kalendarzowych od dnia zamieszczenia ogłoszenia.

- 4) Tryb negocjacji bez ogłoszenia na podstawie art. 62 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp oraz tryb zapytania o cenę znajdują zastosowanie do wybranych ofert wstępnych, o których mowa w pkt. 3, a w przypadku braku ofert wstępnych albo ich odrzucenia, w odniesieniu do wybranych wykonawców na rynku. W przypadku zamiaru skorzystania z trybu zamówienia z wolnej ręki na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 1 lit. a lub b lub ust. 1 pkt 1a ustawy Pzp, w sytuacji kiedy w trakcie procedury opisanej w pkt. 3 wpłynie więcej niż jedna oferta niepodlegająca odrzuceniu, nie zachodzą przesłanki do zastosowania ww. trybu.
- 5) W przypadkach, w których zastosowanie trybu niekonkurencyjnego niewymagającego publikacji zgodnie z ustawą Pzp zostało poprzedzone procedurą udzielenia zamówienia publicznego przeprowadzoną w trybie podstawowym, lub gdy wystąpiła pilna potrzeba, niewynikająca z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, której wcześniej nie można było przewidzieć, a także w przypadku zamówień dodatkowych, publikowane jest ogłoszenie o zamiarze zawarcia umowy, o którym mowa w art. 62 ust. 2a oraz art. 66 ust. 2 ustawy Pzp.
- 6) Do postępowań o udzielenie zamówień publicznych na dostawy i usługi zastosowanie mają zalecenia i rekomendacje wskazane w Załączniku 1 do niniejszych Wytycznych.
- 7) Pojęcie „roboty zamiennie” do pojęcia „rozwiązań zamiennych”, jakim posługuje się prawo budowlane. Istotą robót zamiennych jest wprowadzenie odmiennego rozwiązania w stosunku do rozwiązania przewidzianego w pierwotnym opisie przedmiotu zamówienia. Nie prowadzą one do zmiany ilościowej, lecz mogą prowadzić do zmiany jakościowej w zakresie szeroko pojętego przedmiotu zamówienia. Z robotami zamiennymi mamy zatem do czynienia w szczególności w przypadku, gdy określone roboty wykonywane są z wykorzystaniem innych materiałów, technologii czy urządzeń niż przewidziane w pierwotnej dokumentacji projektowej.

Wprowadzenie na etapie realizacji zamówienia publicznego robót zamiennych może nastąpić tylko w przypadku zgodności z ustawą Pzp – o ile dany beneficjent zobowiązany jest do jej stosowania, bowiem zakres świadczenia wykonawcy wynikający z umowy musi być tożsamy z jego zobowiązaniem zawartym w ofercie. Zamawiający nie powinien jednak w ramach robót zamiennych otrzymać niczego ponad to, co stanowiło przedmiot zamówienia. Oznacza to, że co do zasady zmiana może mieć charakter

jakościowy, a nie ilościowy i nie może wykraczać poza ramy pierwotnego przedmiotu zamówienia. Roboty zamienne muszą być wykonywane w miejsce robót pierwotnie przewidzianych w dokumentacji a nie dodatkowo, ponad pierwotne zobowiązanie wykonawcy. Dokonywanie przedmiotowych zmian nie może bowiem prowadzić do faktycznego udzielania nowego zamówienia.

Należy zwrócić uwagę, by istniał ścisły związek funkcjonalny pomiędzy zakresem, który nie będzie wykonywany a zakresem, który będzie wykonywany w zamian. Dotyczy to zarówno robót jak i dostaw. W przypadku robót liniowych może to być np. zmiana trasy przebiegu sieci, natomiast przedmiot dostawy może zostać zmieniony na inny o ile parametry nowego produktu będą co najmniej równoważne lub lepsze od produktu zastępowanego, np. drzwi drewniane na drzwi z materiału zapewniającego ochronę przeciwpożarową, czy też sprzęt nowszej generacji.

Wszelkie zmiany w zakresie rzeczowym projektu wymagają uprzedniego zgłoszenia i akceptacji IZ RPO WP. W przypadku robót zamiennych wykonywanych niezgodnie z ustawą Pzp, wydatki kwalifikowalne pomniejsza się, bądź nakłada się korektę finansową. **Co do zasady roboty zamienne kwalifikują się do wysokości robót pierwotnie założonych**, z zastrzeżeniem zapisów podrozdziału 6.23.

6.5.3 Szczególne warunki realizacji zamówień publicznych udzielanych zgodnie z zasadą konkurencyjności²⁸

1) Zasady konkurencyjności nie stosuje się do:

- a) zamówień publicznych, których przedmiotem są dostawy i usługi określone w art. 4 ustawy Pzp, z wyjątkiem dostaw i usług określonych w art. 4 pkt. 8 ustawy Pzp, przy czym do dostaw i usług określonych w art. 4 pkt 3 lit. i, w zakresie zamówień publicznych, których przedmiotem jest nabycie innych praw do nieruchomości, w szczególności dzierżawy i najmu, nie stosuje się zasady konkurencyjności pod warunkiem braku powiązań, o których mowa w pkt. 8,
- b) wydatków rozliczanych uproszczoną metodą, o których mowa w podrozdziale 6.6 niniejszych Wytycznych
- z zastrzeżeniem pkt. 2.

2) W przypadku beneficjenta, o którym mowa w podrozdziale 6.5 pkt 2 lit b tiret ii, możliwe jest niestosowanie zasady konkurencyjności przy udzielaniu zamówień publicznych, do których zastosowanie mają określone w ustawie Pzp przesłanki wyboru trybu

²⁸ Dotyczy wyłącznie zamówień publicznych, o których mowa w podrozdziale 6.5 pkt 2 lit b.

negocjacji bez ogłoszenia oraz trybu zamówienia z wolnej ręki, pod warunkiem spełnienia wymogów określonych w pkt 1 i 3 sekcji 6.5.2.

- 3) W przypadku beneficjenta, o którym mowa w podrozdziale 6.5 pkt 2 lit b tiret ii, zasadę konkurencyjności uznaje się za spełnioną, jeżeli postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzone jest na zasadach i w trybach określonych w ustawie Pzp, pod warunkiem spełnienia wymogów określonych w sekcji 6.5.2.
- 4) W przypadku beneficjenta, o którym mowa w podrozdziale 6.5 pkt 2 lit b tiret i, wartość zamówienia publicznego ustala się w odniesieniu do danego projektu, z uwzględnieniem warunków i procedur określonych w pkt. 1 sekcji 6.5.1.
- 5) W celu spełnienia zasady konkurencyjności należy:
 - a) upublicznić zapytanie ofertowe zgodnie z warunkami, o których mowa w pkt. 7, przy czym zapytanie ofertowe zawiera co najmniej:
 - i. opis przedmiotu zamówienia publicznego, który nie powinien odnosić się do określonego wyrobu lub źródła lub znaków towarowych, patentów, rodzajów lub specyficznego pochodzenia, chyba że takie odniesienie jest uzasadnione przedmiotem zamówienia publicznego i został określony zakres równoważności (z uwagi na konieczność ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa dopuszcza się możliwość ograniczenia zakresu opisu przedmiotu zamówienia, przy czym wymagane jest przesłanie uzupełnienia wyłączonego opisu przedmiotu zamówienia do potencjalnego wykonawcy, który zobowiązał się do zachowania poufności w odniesieniu do przedstawionych informacji),
 - ii. warunki udziału w postępowaniu oraz opis sposobu dokonywania oceny ich spełniania, przy czym stawianie warunków udziału nie jest obowiązkowe,
 - iii. kryteria oceny oferty,
 - iv. informację o wagach punktowych lub procentowych przypisanych do poszczególnych kryteriów oceny oferty,
 - v. opis sposobu przyznawania punktacji za spełnienie danego kryterium oceny oferty,
 - vi. termin składania ofert, przy czym termin na złożenie oferty wynosi nie mniej niż 7 dni kalendarzowych od daty ogłoszenia zapytania ofertowego w przypadku dostaw i usług, a 14 dni kalendarzowych od daty ogłoszenia zapytania ofertowego w przypadku robót budowlanych, z zastrzeżeniem pkt 7 lit. b. Termin 7 lub 14 dni kalendarzowych biegnie od dnia następnego po dniu upublicznienia zapytania ofertowego i kończy się z upływem ostatniego dnia,

- vii. informacje na temat zakresu wykluczenia, o którym mowa w pkt. 8,
 - viii. określenie warunków zmian umowy zawartej w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, o ile przewiduje się możliwość zmiany takiej umowy,
- b) wybrać najkorzystniejszą spośród złożonych ofert spełniającą warunki udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego²⁹ w oparciu o ustalone w zapytaniu ofertowym kryteria oceny; wybór oferty jest dokumentowany protokołem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, o którym mowa w pkt 10.
- 6) Upublicznienie zapytania ofertowego oznacza wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w ramach projektu.
- 7) Upublicznienie zapytania ofertowego polega na:
- a) jego umieszczeniu:
 - i. na stronie internetowej: www.bazakonkurencyjnosci.funduszeuropejskie.gov.pl (w przypadku wszczęcia postępowania przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, obowiązki dotyczące upublicznienia określone są w *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych*), lub
 - ii. innej niż wskazana w lit. a tiret i stronie internetowej przeznaczonej do umieszczania zapytań ofertowych, przy czym dotyczy to wyłącznie beneficjentów, o których mowa w podrozdziale 6.5 pkt 2 lit b tiret ii
- oraz
- b) w przypadku zamówień publicznych o wartości równej lub wyższej niż próg określony w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp³⁰ – dodatkowo jego umieszczeniu w Dzienniku Urzędowym UE w zakresie i terminach określonych w ustawie Pzp dla zamówień publicznych o takiej wartości.
- 8) W celu uniknięcia konfliktu interesów zamówienia publiczne, z wyjątkiem zamówień sektorowych, udzielane przez beneficjenta nie będącego podmiotem zobowiązanym do stosowania ustawy Pzp zgodnie z art. 3 ustawy Pzp, nie mogą być udzielane podmiotom powiązanym z nim osobowo lub kapitałowo. Przez powiązania kapitałowe lub osobowe rozumie się wzajemne powiązania między beneficjentem lub osobami upoważnionymi do zaciągania zobowiązań w imieniu beneficjenta lub osobami

²⁹ W przypadku, gdy zamawiający dopuszcza składanie ofert częściowych, postępowanie może zakończyć się wyborem kilku wykonawców.

³⁰ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie kwot wartości zamówień oraz konkursów, od których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej (Dz. U. z 2015 r., poz. 2263).

wykonującymi w imieniu beneficjenta czynności związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem procedury wyboru wykonawcy a wykonawcą, polegające w szczególności na:

- a) uczestniczeniu w spółce jako wspólnik spółki cywilnej lub spółki osobowej,
- b) posiadaniu co najmniej 10% udziałów lub akcji,
- c) pełnieniu funkcji członka organu nadzorczego lub zarządzającego, prokurenta, pełnomocnika,
- d) pozostawaniu w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa drugiego stopnia lub powinowactwa drugiego stopnia w linii bocznej lub w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.

W przypadku, gdy IZ RPO WP stwierdzi udzielenie zamówienia podmiotowi powiązanemu w sposób inny niż wskazane w lit. a-d, jest zobowiązana przed wezwaniem do zwrotu środków wykazać istnienie faktycznego naruszenia zasady konkurencyjności poprzez istniejące powiązanie.

- 9) Dla udokumentowania zawarcia umowy z wykonawcą i sporządzenia protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, o którym mowa w pkt. 10, konieczna jest forma pisemna.
- 10) Protokół postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, o którym mowa w pkt. 5 lit. b, zawiera co najmniej:
 - a) informację o sposobie upublicznienia zapytania ofertowego,
 - b) wykaz ofert, które wpłynęły w odpowiedzi na zapytanie ofertowe, wraz ze wskazaniem daty wpłynięcia oferty do zamawiającego,
 - c) informację o spełnieniu warunku, o którym mowa w pkt 8, przez wykonawców,
 - d) informację o spełnieniu warunków udziału w postępowaniu przez wykonawców, o ile takie warunki były stawiane,
 - e) informację o wagach punktowych lub procentowych przypisanych do poszczególnych kryteriów oceny i sposobie przyznawania punktacji poszczególnym wykonawcom za spełnienie danego kryterium,
 - f) wskazanie wybranej oferty wraz z uzasadnieniem wyboru,
 - g) datę sporządzenia protokołu i podpis zamawiającego,
 - h) następujące załączniki:
 - i. potwierdzenie publikacji zapytania na stronie internetowej, o której mowa w pkt. 7 lit. a oraz b,
 - ii. złożone oferty,
 - iii. oświadczenie/oświadczenia o braku powiązań z wykonawcami, którzy złożyli oferty, podpisane przez beneficjenta lub osoby upoważnione do zaciągania

zobowiązań w imieniu beneficjenta i osoby wykonujące w imieniu beneficjenta czynności związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem procedury wyboru wykonawcy, a także realizacją lub zmianami umowy zawartej z wykonawcą.

- 11) Informację o wyniku postępowania umieszcza się na powszechnie dostępnej stronie internetowej, przy czym w przypadku upublicznienia zapytania ofertowego w sposób określony w pkt. 7 lit. a tiret i, informację o wyniku postępowania umieszcza się co najmniej na stronie internetowej wskazanej w tym punkcie. Informacja o wyniku postępowania powinna zawierać co najmniej nazwę wybranego wykonawcy. Na wniosek wykonawcy, który złożył ofertę, istnieje obowiązek udostępnienia wnioskodawcy protokołu postępowania o udzielenie zamówienia, przy czym nie dotyczy to załączników, o których mowa w pkt. 10 lit. h tiret ii.
- 12) Po przeprowadzeniu procedury uregulowanej w niniejszej sekcji następuje podpisanie umowy z wykonawcą³¹ wybranym zgodnie z zasadą konkurencyjności. W przypadku, gdy wykonawca odstąpi od podpisania umowy z zamawiającym, możliwe jest podpisanie umowy z kolejnym wykonawcą, który w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego uzyskał kolejną najwyższą liczbę punktów.
- 13) W przypadku, gdy pomimo właściwego upublicznienia zapytania ofertowego:
 - a) wpłynęła tylko jedna nie podlegająca odrzuceniu oferta – uznaje się zasadę konkurencyjności za spełnioną,
 - b) nie wpłynęła żadna oferta – dopuszcza się zawarcie umowy z wykonawcą wybranym bez zachowania procedury, o której mowa w niniejszej sekcji, przy czym zawarcie umowy z podmiotem powiązanym, o którym mowa w pkt. 8, jest dopuszczalne wyłącznie za zgodą IZ RPO WP oraz jeżeli podmiot powiązany spełnia warunki, o których mowa w pkt 5 lit. a tiret ii.
- 14) Nie jest możliwe dokonywanie istotnych zmian postanowień zawartej umowy, o której mowa w pkt. 12, w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru wykonawcy, chyba że w zapytaniu ofertowym została przewidziana możliwość dokonania takiej zmiany oraz zostały określone warunki takiej zmiany.
- 15) Istnieje możliwość udzielenia wykonawcy wyłonionemu w trybie zasady konkurencyjności zamówień publicznych uzupełniających, w wysokości nieprzekraczającej 50% wartości zamówienia publicznego określonej w umowie zawartej z wykonawcą, o ile te zamówienia publiczne są zgodne z przedmiotem zamówienia publicznego podstawowego oraz możliwość udzielenia takiego zamówienia

³¹ W przypadku, gdy zamawiający dopuszcza składanie ofert częściowych, postępowanie może zakończyć się podpisaniem kilku umów z wykonawcami.

publicznego została przewidziana w zapytaniu ofertowym oraz w umowie z wykonawcą.

W takim przypadku nie jest konieczne ponowne stosowanie zasady konkurencyjności.

16) Istnieje możliwość udzielenia dotychczasowemu wykonawcy usług lub robót budowlanych zamówień publicznych dodatkowych, nieobjętych zamówieniem podstawowym i nieprzekraczających 50% wartości realizowanego zamówienia publicznego, niezbędnych do jego prawidłowego wykonania, których wykonanie stało się konieczne na skutek sytuacji niemożliwej wcześniej do przewidzenia, jeżeli:

- a) z przyczyn technicznych lub gospodarczych oddzielenie zamówienia dodatkowego od zamówienia podstawowego wymagałoby poniesienia niewspółmiernie wysokich kosztów lub
- b) wykonanie zamówienia podstawowego jest uzależnione od wykonania zamówienia dodatkowego.

W takim przypadku nie jest konieczne ponowne stosowanie zasady konkurencyjności.

17) Zasady kwalifikowania robót zamiennych są analogiczne, jak w przypadku wydatków objętych ustawą Pzp.

18) Szczególne warunki realizacji zamówień publicznych, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Pzp, uregulowane są w *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych.*

6.6. Uprozczone metody rozliczania wydatków

W ramach RPO WP 2014-2020 dopuszczalne jest stosowanie uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach I osi priorytetowej RPO WP 2014-2020, pod warunkiem dopuszczenia w części szczegółowej dla danego typu projektu, tj. w rozdziale 7 niniejszych wytycznych.

W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania w ramach projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych* lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania te rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z ww. wytycznymi IZ RPO WP lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.

Wydatki rozliczane za pomocą różnych uproszczonych metod można łączyć na poziomie projektu wyłącznie w przypadku, gdy każda z nich dotyczy innych kosztów.

Wydatki rozliczane za pomocą różnych uproszczonych metod można łączyć na poziomie projektu z wydatkami, które zostały faktycznie poniesione wyłącznie w przypadku, gdy wydatki dotyczą innych kosztów oraz z zastrzeżeniem zakazu podwójnego finansowania.

Od momentu zawarcia umowy o dofinansowanie nie ma możliwości zmiany sposobu rozliczania wydatków uproszczoną metodą na rozliczenie na podstawie faktycznie poniesionych wydatków i odwrotnie. Ponadto nie jest możliwa zmiana metody rozliczania z jednej uproszczonej metody na inną.

6.6.1 *Możliwe do stosowania uproszczone metody rozliczania wydatków*

W ramach uproszczonych metod rozliczania wydatków beneficjent ma możliwość zastosowania stawek jednostkowych do rozliczenia wynagrodzenia pracowników zatrudnionych przy realizacji projektu. Stawki jednostkowe (zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego), to godzinowe stawki wynagrodzenia personelu projektu z wyłączeniem osób wskazanych w kosztach pośrednich liczone jako iloraz ostatnich udokumentowanych rocznych kosztów zatrudnienia brutto przez 1720 godzin (zgodnie z art. 68 ust. 2 rozporządzenia ogólnego).

W ramach tej kategorii kwalifikowane są koszty wynagrodzeń, w tym składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i składki na FP i FGŚP osób zatrudnionych w zakresie, w jakim wykonują oni czynności związane bezpośrednio z realizacją projektu, rozliczane na podstawie godzinowej stawki wynagrodzenia.

Godzinowa stawka wynagrodzenia powinna zostać obliczona przez beneficjenta na podstawie poniższego wzoru:

$$\text{GSW} = \frac{W}{1\ 720} = \frac{W}{1\ 720}$$

Gdzie:

GSW – godzinowa stawka wynagrodzenia;

W – roczne koszty zatrudnienia brutto pracodawcy;

1720 – standardowa roczna liczba efektywnych godzin pracy (roczna liczba godzin pracy pomniejszona o godziny pracy przypadające na urlop wypoczynkowy).

Jako roczne koszty zatrudnienia brutto (W) należy przyjąć ostatnie roczne udokumentowane koszty (brutto pracodawcy) zatrudnienia pracownika. W przypadku osób nowozatrudnionych

należy przyjąć uśrednione ostatnie roczne udokumentowane koszty zatrudnienia brutto pracowników beneficjenta na takim samym lub zbliżonym stanowisku służbowym (wykonujących zadania o zbliżonym charakterze i zakresie obowiązków).

Wyliczenie rocznych kosztów zatrudnienia brutto (W):

1. ma zostać dokonane w oparciu o dane za ostatni rok kalendarzowy poprzedzający rok złożenia wniosku o dofinansowanie,
2. nie można zawierać niekwalifikowanych składników wynagrodzeń,
3. ma zostać zatwierdzone przez głównego księgowego jednostki.

Na etapie wyboru projektu sprawdzeniu będzie podlegać prawidłowość wyliczenia godzinowej stawki wynagrodzenia.

6.6.2 Weryfikacja wydatków rozliczanych uproszczoną metodą

Na etapie weryfikacji wniosku o płatność sprawdzeniu będą podlegać dokumenty potwierdzające liczbę faktycznie przepracowanych przez pracownika godzin pracy na rzecz projektu.

Wynagrodzenie = GSW (godzinowa stawka wynagrodzenia pracownika) × liczba godzin przepracowanych na rzecz projektu.

Ponieważ standardowa roczna liczba efektywnych godzin pracy (1720) została pomniejszona o godziny pracy przypadające na urlop wypoczynkowy, rozliczanie kosztów wynagrodzeń następuje według ustalonej stawki godzinowej, w zależności od faktycznie przepracowanych godzin w projekcie.

Koszty rozliczane w sposób uproszczony są traktowane, jako wydatki poniesione. W ramach projektu nie ma obowiązku zbierania ani opisywania dokumentów księgowych w celu potwierdzenia poniesienia wydatków, które zostały objęte metodą uproszczoną.

6.7. Zakaz podwójnego finansowania

- 1) Niedozwolone jest podwójne finansowanie wydatków.
- 2) Podwójne finansowanie oznacza w szczególności:
 - a) poświadczenie, zrefundowanie lub rozliczenie tego samego wydatku w ramach różnych projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub FS lub/oraz dotacji z krajowych środków publicznych,
 - b) otrzymanie na wydatki kwalifikowalne danego projektu lub części projektu bezzwrotnej pomocy finansowej z kilku źródeł (krajowych, unijnych lub innych) w wysokości łącznie wyższej niż 100% wydatków kwalifikowalnych projektu lub części projektu,

- c) poświadczenie, zrefundowanie lub rozliczenie kosztów podatku VAT ze środków funduszy strukturalnych, a następnie odzyskanie tego podatku ze środków budżetu państwa na podstawie ustawy o VAT,
- d) zakupienie środka trwałego z udziałem środków unijnych lub/oraz dotacji z krajowych środków publicznych, a następnie rozliczenie kosztów amortyzacji tego środka trwałego w ramach tego samego projektu lub innych współfinansowanych ze środków UE,
- e) zrefundowanie wydatku poniesionego przez leasingodawcę na zakup przedmiotu leasingu w ramach leasingu finansowego, a następnie zrefundowanie rat opłacanych przez beneficjenta w związku z leasingiem tego przedmiotu,
- f) sytuacja, w której środki na prefinansowanie wkładu unijnego zostały pozyskane w formie kredytu lub pożyczki, które następnie zostały umorzone³²,
- g) objęcie kosztów kwalifikowalnych projektu jednocześnie wsparciem pożyczkowym i gwarancyjnym,
- h) zakup używanego środka trwałego, który w ciągu 7 poprzednich lat (10 lat dla nieruchomości) był współfinansowany ze środków UE lub/oraz dotacji z krajowych środków publicznych,
- i) rozliczenie tego samego wydatku w kosztach pośrednich oraz kosztach bezpośrednich projektu.

6.8. Cross-financing

IZ RPO WP, w priorytetach objętych zakresem pomocy EFRR, nie dopuszcza możliwości finansowania działań z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach zasady elastyczności.

6.9. Dochód wygenerowany podczas realizacji projektu (do czasu jego ukończenia)

- 1) Dochody wygenerowane podczas realizacji projektu, które nie zostały wzięte pod uwagę w czasie jego zatwierdzania, wykazuje się nie później niż w momencie złożenia wniosku o płatność końcową. Dochody te pomniejszają wydatki kwalifikowalne projektu, z zastrzeżeniem sytuacji, o której mowa w pkt 2.
- 2) W przypadku, gdy nie wszystkie koszty w ramach projektu są kwalifikowalne, dochód zostaje przyporządkowany proporcjonalnie (z zastrzeżeniem sytuacji, gdy możliwe jest bezpośrednie przyporządkowanie) do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych wydatków projektu.

³² Podwójne finansowanie dotyczyć będzie wyłącznie tej części kredytu lub pożyczki, która została umorzona.

- 3) W przypadku, gdy dochód związany z projektem został osiągnięty przy współdziałaniu kosztów ponoszonych poza projektem i możliwe jest określenie udziału kosztów realizacji projektu w osiągnięciu tego dochodu, należy pomniejszyć wydatki kwalifikowalne o ten udział.
- 4) Za dochód nie uznaje się wadium wpłacanego przez podmiot ubiegający się o realizację zamówienia publicznego na podstawie ustawy Pzp, zatrzymanego w przypadku wycofania oferty, kar umownych (w tym kar za odstąpienie od umowy i kar za opóźnienie), zatrzymanych kaucji zwrotnych³³ oraz ulg z tytułu terminowego odprowadzania składek do ZUS/US. Płatności otrzymane przez beneficjenta w powyższych przypadkach nie pomniejszają wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu.
- 5) Przepisów niniejszego podrozdziału, z wyłączeniem pkt. 4, nie stosuje się, zgodnie z przepisem w art. 65 ust. 8 rozporządzenia ogólnego, w odniesieniu do:
 - a) pomocy technicznej,
 - b) instrumentów finansowych,
 - c) pomocy zwrotnej udzielonej z zastrzeżeniem obowiązku spłaty środków w całości,
 - d) nagród,
 - e) projektów objętych zasadami pomocy publicznej,
 - f) projektów objętych kwotami ryczałtowymi lub stawkami jednostkowymi z zastrzeżeniem uwzględnienia dochodu ex-ante,
 - g) projektów realizowanych w ramach wspólnego planu działania³⁴ z zastrzeżeniem uwzględnienia dochodu ex-ante,
 - h) projektów, dla których łączne koszty kwalifikowalne nie przekraczają wyrażonej w PLN równowartości 50 000 EUR, przeliczonej na PLN zgodnie z kursem wymiany EUR/PLN, stanowiącym średnią arytmetyczną kursów średnich miesięcznych Narodowego Banku Polskiego z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o dofinansowanie³⁵, aktualnym na dzień ogłoszenia konkursu w przypadku projektów konkursowych lub na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie projektu w przypadku projektów pozakonkursowych,
 - i) projektów generujących dochód po ukończeniu, zdefiniowanych w art. 61 rozporządzenia ogólnego.

³³ Rozumianych jako sumy pieniężne złożone jako gwarancja dotrzymania zobowiązania.

³⁴ Wspólny Plan Działania (z ang. *JAP – Joint Action Plan*) rozumiany jest zgodnie z art.104 rozporządzenia ogólnego.

³⁵ Kursy publikowane są na stronie www: http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/kursy/kursy_archiwum.html.

6.10. Opłaty finansowe, doradztwo i inne usługi związane z realizacją projektu

1) Niżej wymienione kategorie wydatków kwalifikują się do współfinansowania z EFRR, o ile spełniają pozostałe warunki kwalifikowalności wydatków określone w niniejszych Wytycznych:

a) następujące opłaty finansowe:

- i. wydatki związane z otwarciem oraz prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym beneficjenta lub odrębnego rachunku bankowego przeznaczonego do obsługi projektu,
- ii. opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych (krajowych lub zagranicznych), z wyjątkiem prowizji pobieranych w ramach wymiany walut, o których mowa w podrozdziale 6.3 pkt 1 niniejszych Wytycznych,

b) wydatki poniesione na instrumenty zabezpieczające realizację umowy o dofinansowanie, o ile ich poniesienie jest wymagane przez prawo krajowe lub unijne lub przez IZ RPO WP,

c) wydatki poniesione na doradztwo związane z obsługą projektu:

- i. prawne, z wyjątkiem wydatków związanych z przygotowaniem i obsługą spraw sądowych, z zastrzeżeniem podrozdziału 6.3 pkt 9 oraz podrozdziału 6.14 niniejszych Wytycznych,
- ii. finansowe z zastrzeżeniem podrozdziału 6.14 niniejszych Wytycznych,
- iii. techniczne,

d) opłaty notarialne,

e) opłaty administracyjne związane z uzyskiwaniem wszelkiego rodzaju pozwoleń czy zgód niezbędnych do realizacji projektu, o ile faktycznie zostały poniesione przez beneficjenta,

f) koszty ubezpieczeń lub gwarancji bankowych, o ile są wymagane przez przepisy prawa, bądź przez IZ RPO WP, w tym koszty ubezpieczeń lub gwarancji bankowych zgodnie z postanowieniami Ogólnych warunków kontraktowych FIDIC, zawartymi w „Warunkach Kontraktu na urządzenia i budowę z projektowaniem” (wydanie FIDIC 1999) lub w „Warunkach Kontraktu na budowę” (wydanie FIDIC 1999), lub analogiczne w przypadku kontraktów realizowanych w oparciu o inne warunki kontraktowe niż FIDIC,

g) wydatki poniesione z tytułu korzystania z infrastruktury udostępnionej w technologii chmury obliczeniowej.

2) Wydatki poniesione na ubezpieczenia mogą być kwalifikowalne jedynie w okresie realizacji projektu, tj. z wyłączeniem wydatków w fazie eksploatacyjnej (stanowiących koszty operacyjne projektu).

- 3) W sytuacji uzyskania odszkodowania, środki powinny być w pierwszej kolejności przeznaczone na odtworzenie zniszczonej infrastruktury. W innym wypadku wszelkie korzyści finansowe uzyskane przez beneficjenta, w tym z tytułu wypłat ubezpieczenia związanego z projektem, muszą być zwrócone proporcjonalnie do wysokości udziału dofinansowania UE w wydatkach kwalifikowalnych projektu.

6.11. Techniki finansowania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

- 1) Koszty pozyskania środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu mogą zostać uznane za kwalifikowalne, o ile we wniosku o dofinansowanie zostanie uzasadniona konieczność pozyskania środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu z zastosowaniem najbardziej efektywnej dla danego przypadku metody (zakup, amortyzacja, leasing itp.), uwzględniając przedmiot i cel danego projektu; wymóg dotyczy wyłącznie środków trwałych o wartości początkowej równej lub wyższej niż 3 500 PLN³⁶ netto.
- 2) Uzasadnienie konieczności pozyskania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu, o którym mowa w pkt. 1, uwzględnia w szczególności:
 - a) okres realizacji projektu,
 - b) tożsame lub zbliżone do planowanych do pozyskania w ramach projektu środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne będące w posiadaniu beneficjenta, w tym środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne nabyte w ramach projektów współfinansowanych ze środków publicznych,
 - c) wybór metody pozyskania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu.
- 3) Koszty pozyskania środków trwałych są wskazane w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie.
- 4) Nabycie wartości niematerialnych i prawnych, m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich jest kwalifikowalne, o ile spełniają one łącznie następujące warunki:
 - a) będą wykorzystywane wyłącznie w ramach przedsiębiorstwa, które otrzymało pomoc,
 - b) będą podlegać amortyzacji zgodnie z przepisami o rachunkowości,
 - c) będą nabyte od osób trzecich na warunkach rynkowych,
 - d) będą stanowić aktywa beneficjenta pomocy także przez okres trwałości projektu.

³⁶ Uzasadnienie nie musi być sporządzane indywidualnie do każdego środka trwałego, ale może dotyczyć również grupy środków trwałych o tym samym przeznaczeniu.

- 5) Nabycie środków trwałych jest kwalifikowalne, o ile spełniają one łącznie następujące warunki:
- a) będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,
 - b) posiadają właściwości techniczne, niezbędne do realizacji przedsięwzięcia objętego dofinansowaniem oraz spełniają obowiązujące normy i standardy.

6.11.1 Zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych

- 1) Środki trwałe, ze względu na sposób ich wykorzystania w ramach i na rzecz projektu, dzielą się na:
 - a) środki trwałe bezpośrednio powiązane z przedmiotem projektu (np. wyposażenie pracowni komputerowych w szkole),
 - b) środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (np. rzutnik na szkolenia).
- 2) Wydatki, o których mowa w pkt 1, mogą być uznane za kwalifikowalne pod warunkiem ich bezpośredniego wskazania we wniosku o dofinansowanie wraz z uzasadnieniem dla konieczności ich zakupu.
- 3) Wydatki poniesione na zakup środków trwałych, o których mowa w pkt 1 lit. a, a także koszty ich dostawy, montażu i uruchomienia, mogą być kwalifikowalne w całości lub części swojej wartości zgodnie ze wskazaniem beneficjenta opartym o faktyczne wykorzystanie środka trwałego na potrzeby projektu.
- 4) Wydatki poniesione na zakup środków trwałych, o których mowa w pkt. 1 lit. b, mogą być kwalifikowalne wyłącznie w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym za okres, w którym były one wykorzystywane na rzecz projektu. W takim przypadku rozlicza się odpisy amortyzacyjne i stosuje warunki i procedury określone w sekcji 6.11.2.
- 5) Jeżeli środki trwałe, o których mowa w pkt. 1 lit. b, wykorzystywane są także do innych zadań niż założone w projekcie, wydatki na ich zakup kwalifikują się do współfinansowania w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym dokonany w okresie realizacji projektu, proporcjonalnie do ich wykorzystania w celu realizacji projektu. W takim przypadku rozlicza się odpisy amortyzacyjne i stosuje sekcję 6.11.2.

- 6) Wydatki związane z zakupem środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych kwalifikują się do współfinansowania pod warunkiem, że wartości te będą ujęte w ewidencji księgowej³⁷.
- 7) Wydatki poniesione na zakup używanych środków trwałych są kwalifikowalne, jeśli spełnione są wszystkie wymienione poniżej warunki:
- a) sprzedający środek trwały wystawił deklarację określającą jego pochodzenie,
 - b) sprzedający środek trwały potwierdził w deklaracji, że dany środek nie był w okresie poprzednich 7 lat (10 lat w przypadku nieruchomości) współfinansowany z pomocy UE lub w ramach dotacji z krajowych środków publicznych,
 - c) cena zakupu używanego środka trwałego nie przekracza jego wartości rynkowej i jest niższa niż koszt podobnego nowego sprzętu.

6.11.2 Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

- 1) Koszty amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, kwalifikują się do współfinansowania, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) odpisy amortyzacyjne dotyczą środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, które są niezbędne do prawidłowej realizacji projektu i bezpośrednio wykorzystywane do jego wdrażania,
 - b) kwalifikowalna wartość odpisów amortyzacyjnych odnosi się wyłącznie do okresu realizacji danego projektu,
 - c) odpisy amortyzacyjne zostały dokonane zgodnie z właściwymi przepisami prawa krajowego,
 - d) wydatki poniesione na zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych nie zostały zgłoszone jako wydatki kwalifikowalne projektu, ani też ich zakup nie był współfinansowany ze środków unijnych (dotyczy to sytuacji, w której beneficjent kupuje aktywa na potrzeby projektu, ale nie może zrefundować kosztów zakupu),
 - e) odpisy amortyzacyjne dotyczą środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, które zostały zakupione w sposób racjonalny i efektywny, tj. ich ceny nie są zawyżone w stosunku do cen i stawek rynkowych,
 - f) w przypadku, gdy środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne wykorzystywane są także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowalna jest

³⁷ Poprzez to pojęcie na potrzeby niniejszych Wytycznych rozumie się wyodrębnioną dla projektu ewidencję, której zasady zostały opisane w Polityce Rachunkowości lub dokumencie równoważnym regulującym zasady rachunkowości obowiązujące Beneficjenta, prowadzoną w oparciu o ustawę o rachunkowości (księgi rachunkowe), krajowe przepisy podatkowe (księgi podatkowe), a w przypadku beneficjentów nie podlegających reżimowi tych ustaw - w oparciu o zasady określone w umowie o dofinansowanie.

tylko ta część odpisu amortyzacyjnego, która odpowiada proporcji wykorzystania aktywów w celu realizacji projektu.

- 2) W przypadku, o którym mowa w pkt. 1 lit. f, wartość rezydualna (księgową wartość likwidacyjną) środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych po zakończeniu realizacji projektu nie jest wydatkiem kwalifikowalnym.

6.11.3 Leasing i inne techniki finansowania nie powodujące przeniesienia prawa własności lub natychmiastowego przeniesienia prawa własności

- 1) Do współfinansowania kwalifikują się wydatki poniesione w związku z zastosowaniem technik finansowania, które nie powodują natychmiastowego przeniesienia prawa własności do danego dobra na beneficjenta (podmiot użytkujący), w tym w szczególności wydatki poniesione w związku z zastosowaniem leasingu oraz IRU.
- 2) Do współfinansowania kwalifikują się wydatki poniesione w związku z następującymi formami leasingu:
 - a) leasing finansowy – istotą leasingu finansowego, zgodnie z KSR nr 5 „Leasing, najem i dzierżawa”, jest taka umowa leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu korzystania z przedmiotu leasingu przeniesione są na leasingobiorcę (beneficjenta współfinansowanego projektu). Umowa ta często zawiera opcję nabycia przedmiotu leasingu lub przewiduje minimalny okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania aktywów, będących przedmiotem leasingu,
 - b) leasing operacyjny – istotą leasingu operacyjnego, zgodnie z KSR nr 5 „Leasing, najem i dzierżawa”, jest taka umowa leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu nie są zasadniczo w całości przeniesione na leasingobiorcę (beneficjenta), a okres użytkowania przedmiotu leasingu może być krótszy niż okres jego gospodarczej używalności (okres amortyzacji),
 - c) leasing zwrotny – istotą leasingu zwrotnego, zgodnie z KSR nr 5 „Leasing, najem i dzierżawa”, jest powiązanie umowy leasingu z poprzedzającą ją umową sprzedaży. W przypadku zawarcia transakcji leasingu zwrotnego, beneficjent sprzedaje posiadane dobro firmie leasingowej i równocześnie uzyskuje prawo do jego dalszego użytkowania na warunkach ustalonych w umowie leasingu. Dzięki takiej operacji beneficjent, pomimo sprzedaży danego dobra leasingodawcy, nadal z niego korzysta, płacąc raty leasingowe związane z jego użytkowaniem.
- 3) W przypadku zastosowania w ramach projektu finansowania w drodze leasingu, wydatkiem kwalifikującym się do współfinansowania jest:
 - a) w przypadku leasingu finansowego, alternatywnie:

- i) kwota przypadająca na część raty leasingowej wystawionej na rzecz beneficjenta, związanej ze spłatą kapitału przedmiotu umowy leasingu, o ile we wniosku o dofinansowanie beneficjent jest wskazany jako podmiot ponoszący wydatki, albo
 - ii) kwota przypadająca na fakturę nabycia przedmiotu leasingu, wystawiona na rzecz leasingodawcy, o ile we wniosku o dofinansowanie leasingodawca jest wskazany przez beneficjenta jako podmiot upoważniony do poniesienia wydatku na zakup leasingowanego dobra. W tym przypadku zastosowanie mają postanowienia, o których mowa w pkt. 8 i 9,
- b) w przypadku leasingu operacyjnego - kwota przypadająca na część raty leasingowej wystawionej na rzecz beneficjenta, związanej ze spłatą kapitału przedmiotu umowy leasingu,
 - c) w przypadku leasingu zwrotnego - w zależności od ostatecznej formy jaką przybierze leasing zwrotny, wydatki, o których mowa w lit. a-c.
- 4) Dowodem faktycznego poniesienia wydatku jest dokument potwierdzający opłacenie raty leasingowej, z wyjątkiem rozwiązania, o którym mowa w pkt. 8.
- 5) Maksymalna kwota wydatków kwalifikowalnych nie może przekroczyć rynkowej wartości dobra będącego przedmiotem leasingu. Oznacza to, że kwota kwalifikująca się do współfinansowania nie może być wyższa, niż:
- a) kwota, na którą opiewa dowód zakupu wystawiony leasingodawcy przez dostawcę współfinansowanego dobra – w przypadku dóbr zakupionych nie wcześniej niż w okresie 12 miesięcy przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie projektu,
 - b) rynkowa wartość dobra będącego przedmiotem leasingu określona w wycenie sporządzonej przez uprawnionego rzeczoznawcę lub w wycenie sporządzonej w oparciu o metodologię przedstawioną przez beneficjenta – w przypadku dóbr zakupionych wcześniej niż w okresie 12 miesięcy przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie projektu. Wycena może zostać zastąpiona udokumentowaniem wyboru przedmiotu leasingu w procedurze przetargowej zapewniającej zachowanie uczciwej konkurencji. Decyzję dotyczącą dopuszczalnych sposobów wyceny dobra będącego przedmiotem leasingu podejmuje IZ RPO WP.
- 6) Środki w ramach pomocy unijnej na realizację umów leasingu są wypłacane leasingobiorcy zgodnie z faktycznie spłacanymi ratami leasingu, z zastrzeżeniem pkt 8.
- 7) W przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu przekracza końcową datę kwalifikowalności wydatków, wydatkami kwalifikującymi się do współfinansowania są, z wyjątkiem rozwiązania, o którym mowa w pkt. 8, wyłącznie raty leasingowe, których

termin płatności przypada na okres ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonych w umowie o dofinansowanie oraz faktycznie zapłacone w tym okresie.

- 8) W przypadku leasingu finansowego, do współfinansowania może kwalifikować się również wydatek poniesiony przez leasingodawcę na zakup dobra leasingowanego beneficjentowi w związku z realizacją projektu. Warunkiem umożliwiającym zakwalifikowanie tego wydatku jest wskazanie we wniosku o dofinansowanie rozwiązania, o którym mowa w pkt. 3 lit. a tiret ii, co stanowi jednocześnie upoważnienie dla firmy leasingowej do poniesienia wydatku na rzecz beneficjenta. W takim przypadku wydatki poniesione przez beneficjenta na opłacenie rat związanych z leasingiem tego dobra stanowią wydatki niekwalifikowalne.
- 9) W sytuacji, o której mowa w pkt 8, dowodem poniesienia wydatku jest faktura zakupu wystawiona na leasingodawcę lub równoważny dokument księgowy wraz z dokumentem potwierdzającym dokonanie płatności.
- 10) Część kapitałowa raty leasingowej, płacona przez leasingobiorcę w ramach leasingu zwrotnego, jest wydatkiem kwalifikującym się do współfinansowania. Należy jednak pamiętać, że współfinansowanie UE nie może posłużyć do ponownego nabycia danego dobra, jeśli jego zakup był wcześniej współfinansowany ze środków UE lub w ramach dotacji z krajowych środków publicznych.

6.11.3.1 Umowa IRU

- 1) W przypadku umowy IRU wydatek kwalifikowany stanowi wyłącznie płatność zasadnicza poniesiona w okresie kwalifikowalności wydatków w projekcie.
- 2) Koszt utrzymania infrastruktury użytkowanej w drodze IRU w trakcie oraz po zakończeniu projektu ponoszony jest przez beneficjenta.
- 3) Warunkiem umożliwiającym zastosowanie przedmiotowej techniki finansowania jest udowodnienie, iż jest ona najbardziej uzasadniona ekonomicznie (najkorzystniejsza z punktu widzenia celów projektu).
- 4) W zależności od szczegółowych postanowień, umowę IRU można również kształtować jako specyficzną umowę leasingu operacyjnego lub umowę leasingu finansowego³⁸.

³⁸ Szersze wyjaśnienia oraz skutki zastosowania konstrukcji takich umów znajdują się w opinii prawnej *Wyjaśnienie statusu kwalifikowalności opłat za dzierżawę, w tym IRU, w Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej oraz 16 regionalnych programach operacyjnych, wyjaśniające jednocześnie czym jest IRU*, przygotowanej na zlecenie Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, dostępne na stronie: www.polskaszerokopasmowa.pl.

6.11.3.2 Inne techniki finansowania

Wydatki poniesione w związku z zastosowaniem innych technik finansowania kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych, jeśli zostaną spełnione następujące warunki:

- a) wydatki związane z zastosowaniem technik finansowania zostaną wskazane we wniosku o dofinansowanie projektu oraz zostaną odpowiednio udokumentowane w toku realizacji projektu,
- b) zastosowanie tych technik finansowania jest najbardziej efektywną metodą pozyskania danego dobra.

6.12. Podatek od towarów i usług oraz inne podatki i opłaty

- 1) Podatki i inne opłaty, w szczególności podatek od towarów i usług (VAT), mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne tylko wtedy, gdy beneficjent nie ma prawnej możliwości ich odzyskania, z zastrzeżeniem pkt. 7.
- 2) Możliwość odzyskania podatku VAT rozpatruje się zgodnie z przepisami ustawy o VAT, oraz rozporządzeń do tej ustawy³⁹.
- 3) Warunek określony w pkt. 1 oznacza, iż zapłacony VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny wyłącznie wówczas, gdy beneficjentowi, zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem krajowym, nie przysługuje prawo (czyli beneficjent nie ma prawnych możliwości) do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegania się o zwrot VAT. Posiadanie wyżej wymienionego prawa (potencjalnej prawnej możliwości) wyklucza uznanie wydatku za kwalifikowalny, nawet jeśli faktycznie zwrot nie nastąpił, np. ze względu na nie podjęcie przez beneficjenta czynności zmierzających do realizacji tego prawa.
- 4) Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o VAT, podatnikami są podmioty wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel i rezultat tej działalności. Za podatników nie uznaje się organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań, nałożonych odrębnymi przepisami prawa, z wyłączeniem czynności wykonywanych na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych (art. 15 ust. 6 ustawy o VAT). W związku z tym, prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony będzie przysługiwało podmiotom dokonującym zakupów towarów i usług finansowanych ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych, na podstawie prawidłowo wystawionych faktur VAT przez podatników posiadających status podatnika czynnego w rozumieniu art. 96 ustawy o VAT.

³⁹ Zaliczenie VAT do kosztów uzyskania przychodu celem obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym nie jest odliczeniem ani uzyskaniem zwrotu podatku od towarów i usług, a więc nie jest odzyskiwaniem podatku od towarów i usług w rozumieniu ustawy o VAT.

- 5) Zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy o VAT, podatnikom VAT przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim nabywane towary lub usługi wykorzystywane są do wykonywania czynności opodatkowanych. Przepis zawarty w art. 88 ustawy o VAT zawiera katalog przypadków, kiedy podatnikowi VAT nie przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego. W tych przypadkach podatku nie można odliczyć nawet wówczas, gdy dany zakup jest bezpośrednio związany z czynnościami podlegającymi opodatkowaniu, tym samym VAT może stanowić wówczas wydatek kwalifikowalny. W związku z powyższym, przepisy ustawy o VAT stanowią, iż prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje beneficjentowi jedynie w przypadku, kiedy spełnione zostaną jednocześnie następujące dwa warunki: beneficjent jest podatnikiem VAT oraz zakupione przez beneficjenta towary i usługi wykorzystywane są przez beneficjenta do wykonywania czynności opodatkowanych⁴⁰. Tym samym, jeśli nie jest spełniony jeden z wymienionych warunków, wówczas VAT zawarty w dokonywanych przez beneficjenta zakupach będzie stanowił wydatek kwalifikowalny w rozumieniu niniejszych Wytycznych.
- 6) Zgodnie z art. 90 ust. 1 ustawy o VAT, w przypadku, gdy podmiot dokonuje zarówno transakcji zwolnionych, jak i transakcji opodatkowanych VAT, powinien on przyporządkować naliczony VAT odnośnie dokonywanych przez siebie zakupów do trzech grup:
- a) naliczonego VAT wynikającego z zakupów związanych wyłącznie z wykonywaniem czynności, w związku z którymi przysługuje prawo do odliczenia naliczonego VAT – podatek ten w całości podlega odliczeniu (a więc zgodnie z obowiązującymi mechanizmami - nie może być wydatkiem kwalifikowalnym),
 - b) naliczonego VAT wynikającego z zakupów związanych wyłącznie z wykonywaniem czynności, w związku z którymi nie przysługuje prawo do odliczenia naliczonego VAT - podatek ten w całości nie podlega odliczeniu (a więc zgodnie z obowiązującymi mechanizmami - może być uznany za wydatek kwalifikowalny),
 - c) naliczonego VAT związanego zarówno z czynnościami, w związku z którymi przysługuje prawo do odliczenia naliczonego VAT, jak również z czynnościami, w związku z którymi prawo do odliczenia naliczonego VAT nie przysługuje – w tym przypadku podmiot powinien określić kwotę naliczonego VAT podlegającego

⁴⁰ Prawo do odliczenia podatku naliczonego od podatku należnego przysługuje wyłącznie wówczas, gdy zakupione przez beneficjenta towary i usługi będą służyły czynnościom opodatkowanym. Prawo do odliczenia nie przysługuje w zakresie, w jakim zakupy związane są z czynnościami zwolnionymi z VAT lub z czynnościami nie podlegającymi opodatkowaniu. Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika, że związek zakupów z czynnościami opodatkowanymi powinien mieć, zasadniczo, charakter bezpośredni. Tym samym, beneficjent realizujący projekt dofinansowany ze środków RPO WP 2014-2020 będzie mógł odliczyć VAT wówczas, gdy zakupy towarów i usług w ramach realizowanego projektu związane są bezpośrednio z wykonywanymi przez beneficjenta czynnościami opodatkowanymi.

odliczeniu stosując proporcję, o której mowa w art. 90 ustawy o VAT (w tym przypadku VAT może być wydatkiem kwalifikowalnym w ustalonej proporcji).

- 7) Podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT, jest w całości niekwalifikowalny – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.
- 8) Dopuszcza się sytuację, w której VAT będzie kwalifikowalny jedynie dla części projektu. W takiej sytuacji beneficjent jest zobowiązany zapewnić przejrzysty system rozliczania projektu, tak aby nie było wątpliwości w jakiej części oraz w jakim zakresie VAT może być uznany za kwalifikowalny.
- 9) Instytucja Zarządzająca RPO WP zapewnia, aby beneficjent, który uzna VAT za wydatek kwalifikowalny zobowiązał się do przedstawienia w treści wniosku o dofinansowanie szczegółowego uzasadnienia zawierającego podstawę prawną wskazującą na brak możliwości obniżenia VAT należnego o VAT naliczony zarówno na dzień sporządzenia wniosku o dofinansowanie, jak również mając na uwadze planowany sposób wykorzystania w przyszłości (w okresie realizacji projektu oraz w okresie trwałości projektu) majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu.
- 10) Biorąc pod uwagę, iż prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony może powstać zarówno w okresie realizacji projektu, jak i po jego zakończeniu, beneficjenci, którzy zaliczą VAT do wydatków kwalifikowalnych, zobowiązani są dołączyć do wniosku o dofinansowanie „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT”. Oświadczenie składa się z dwóch integralnych części. W ramach pierwszej części beneficjent oświadcza, iż w chwili składania wniosku o dofinansowanie nie może odzyskać w żaden sposób poniesionego kosztu VAT, którego wysokość została określona w odpowiednim punkcie wniosku o dofinansowanie (fakt ten decyduje o kwalifikowalności VAT). Natomiast w części drugiej beneficjent zobowiązuje się do zwrotu zrefundowanej ze środków unijnych części VAT, jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku przez beneficjenta. „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT” podpisane przez beneficjenta powinno stanowić załącznik do zawieranej z beneficjentem umowy o dofinansowanie.

- 11) Podpisanie umowy o dofinansowanie z beneficjentem, który zaliczył VAT do wydatków kwalifikowalnych, jest uwarunkowane podpisaniem ww. oświadczenia.
- 12) W przypadku instrumentów finansowych zastosowanie ma sekcja 6.18.1 pkt 6.

6.13. Działania informacyjno-promocyjne

Wydatki związane z działaniami informacyjno-promocyjnymi mogą stanowić wydatki kwalifikowalne w ramach realizowanych projektów, z zastrzeżeniem podrozdziału 6.14.

6.14. Koszty pośrednie

- 1) Koszty pośrednie to koszty niezbędne do realizacji projektu, ale nie dotyczące bezpośrednio głównego przedmiotu projektu.
- 2) Koszty pośrednie w ramach projektów współfinansowanych z EFRR rozliczane są na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków (tj. z pełnym udokumentowaniem wydatków), z zachowaniem pozostałych postanowień Wytycznych, w tym zasady konkurencyjności.
- 3) Rodzaje kosztów pośrednich wraz z informacją na temat ich kwalifikowalności znajdują się w poniższej tabeli.

RODZAJ KOSZTU POŚREDNIEGO	OŚ PRIORYTETOWA I	OSIE PRIORYTETOWE II-VI
DZIAŁANIA INFORMACYJNO-PROMOCYJNE	Kwalifikowalne pod warunkiem, że zostaną przewidziane w rozdziale 7 niniejszych Wytycznych.	<p>Kwalifikowalne są wyłącznie:</p> <ol style="list-style-type: none"> Wydatki na zakup i montaż tablic informacyjnych i pamiątkowych (dot. projektów o wartości dofinansowania większej niż 500 000 EUR). Maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN, Wydatki na zakup trwałego plakatu⁴¹. Maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu to 50 PLN.

⁴¹ Przez trwały plakat rozumie się jego wykonanie z tworzywa, które umożliwia zachowanie jego funkcji przez min. cały okres realizacji projektu.

*Wytyczne Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa
Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków
w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)*

<p>OPŁATY ZA ENERGIĘ ELEKTRYCZNA, CIEPLNĄ, GAZOWĄ I WODĘ, OPŁATY PRZESYŁOWE, OPŁATY ZA ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu</p>	<p>Kwalifikowalne pod warunkiem, że zostaną przewidziane w rozdziale 7 niniejszych Wytycznych.</p>	<p>Niekwalifikowalne</p>
<p>KOSZTY UTRZYMANIA POWIERZCHNI BIUROWYCH (czynsz, najem, opłaty administracyjne) w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu</p>	<p>Kwalifikowalne pod warunkiem, że zostaną przewidziane w rozdziale 7 niniejszych Wytycznych.</p>	<p>Niekwalifikowalne</p>
<p>KOSZTY ZARZĄDZANIA PROJEKTEM (zadania polegające na wykonywaniu obowiązków Beneficjenta wobec Instytucji Zarządzającej w okresie realizacji projektu, takich jak prowadzenie wyodrębnionej księgowości projektu, organizowanie promocji projektu, rozliczanie wydatków w ramach wniosków o płatność oraz innych obowiązków związanych z realizacją projektu, takich jak monitorowanie prac realizowanych przez wykonawcę), w tym: 1. koszty koordynatora lub kierownika projektu oraz innego personelu</p>	<p>Kwalifikowalne pod warunkiem, że zostaną przewidziane w rozdziale 7 niniejszych Wytycznych.</p>	<p>Kwalifikowalne mogą być wyłącznie w projektach parasolowych w ramach działania 3.3, z uwzględnieniem zapisów rozdziału 7 niniejszych Wytycznych.</p>

Wytyczne Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)

bezpośrednio zaangażowanie w zarządzanie projektem i jego rozliczanie, 2. koszty zarządu (tzn. osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, np. kierownik jednostki), 3. koszty personelu obsługowego (obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna, sekretariat, kancelaria, obsługa prawna), 4. koszty obsługi księgowej.		
DORADZTWO PRAWNE	Kwalifikowalne pod warunkiem, że zostaną przewidziane w rozdziale 7 niniejszych Wytycznych.	Niekwalifikowane
DORADZTWO FINANSOWE	Kwalifikowalne pod warunkiem, że zostaną przewidziane w rozdziale 7 niniejszych Wytycznych	Niekwalifikowane

6.15. Koszty związane z angażowaniem personelu

- 1) Koszty związane z wynagrodzeniem personelu mogą być kwalifikowalne w ramach projektu współfinansowanego z EFRR, przy czym w ramach projektów realizowanych w osiach II-VI niekwalifikowalne są koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników z wyłączeniem kosztów wynagrodzenia inspektora nadzoru.
- 2) Wydatki związane z wynagrodzeniem personelu są ponoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w szczególności zgodnie z ustawą z dnia 26 czerwca 1974 r. *Kodeks pracy* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1502, z późn. zm.) oraz z *Kodeksem cywilnym*.
- 3) Kwalifikowalnymi składnikami wynagrodzenia personelu są w szczególności wynagrodzenie brutto, składki pracodawcy na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, składki na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz wydatki ponoszone na Pracowniczy Program Emerytalny zgodnie z ustawą z dnia

20 kwietnia 2004 r. o *pracowniczych programach emerytalnych* (Dz. U. z 2014 r, poz. 710).

- 4) W ramach wynagrodzenia personelu, niekwalifikowalne są:
- a) wpłaty dokonywane przez pracodawców zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.) na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwany dalej „PFRON”,
 - b) świadczenia realizowane ze środków ZFŚS dla personelu projektu,
 - c) koszty ubezpieczenia cywilnego funkcjonariuszy publicznych za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej,
 - d) nagrody jubileuszowe i odprawy pracownicze dla personelu projektu,
 - e) koszty składek i opłat fakultatywnych, niewymaganych obowiązującymi przepisami prawa krajowego, chyba że:
 - i. zostały przewidziane w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji lub też innych właściwych przepisach prawa pracy oraz,
 - ii. zostały wprowadzone w danej instytucji co najmniej 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie oraz,
 - iii. potencjalnie obejmują wszystkich pracowników danej instytucji, a zasady ich odprowadzania/przyznawania są takie same w przypadku personelu zaangażowanego do realizacji projektów oraz pozostałych pracowników beneficjenta.
- 5) Dodatkowe wynagrodzenie roczne personelu projektu jest kwalifikowalne wyłącznie, jeżeli wynika z przepisów prawa pracy⁴² i odpowiada proporcji, w której wynagrodzenie zasadnicze będące podstawą jego naliczenia jest rozliczane w ramach projektu.
- 6) Niekwalifikowalne jest wynagrodzenie personelu projektu zatrudnionego jednocześnie w IZ RPO WP na podstawie stosunku pracy, chyba że nie zachodzi konflikt interesów⁴³ lub podwójne finansowanie.
- 7) Osoba dysponująca środkami dofinansowania projektu (tj. osoba upoważniona do podejmowania wiążących decyzji finansowych w imieniu beneficjenta) nie może być prawomocnie skazana za przestępstwo przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu

⁴² W rozumieniu zgodnym z art. 9 § 1 Kodeksu pracy, innych ustaw i aktów wykonawczych regulujących prawa i obowiązki pracowników i pracodawców, układów zbiorowych pracy, innych opartych na ustawie porozumieniach zbiorowych, regulaminach i statutach określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy.

⁴³ Konflikt interesów jest rozumiany jako naruszenie zasady bezinteresowności i bezstronności, tj. w szczególności: przyjmowanie jakiegokolwiek formy zapłaty za wykonywanie zadań mających związek lub kolidujących ze stanowiskiem służbowym, podejmowanie dodatkowego zatrudnienia lub zajęcia zarobkowego mogącego mieć negatywny wpływ na sprawy prowadzone w ramach obowiązków służbowych, prowadzenie szkoleń, o ile mogłoby to mieć negatywny wpływ na bezstronność prowadzenia spraw służbowych.

terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów lub za przestępstwo skarbowe, co beneficjent weryfikuje na podstawie oświadczenia tej osoby przed jej zaangażowaniem do projektu.

8) Wydatki związane z zaangażowaniem osoby wykonującej zadania w projekcie lub projektach są kwalifikowalne, o ile:

- a) obciążenie z tego wynikające nie wyklucza możliwości prawidłowej i efektywnej realizacji wszystkich zadań powierzonych danej osobie,
- b) łączne zaangażowanie zawodowe tej osoby w realizację wszystkich projektów finansowanych z funduszy strukturalnych i FS oraz działań finansowanych z innych źródeł, w tym środków własnych beneficjenta i innych podmiotów, nie przekracza 276 godzin miesięcznie,
- c) wykonanie zadań przez tę osobę jest potwierdzone protokołem sporządzonym przez tę osobę, wskazującym prawidłowe wykonanie zadań, liczbę oraz ewidencję godzin w danym miesiącu kalendarzowym poświęconych na wykonanie zadań w projekcie⁴⁴, z wyłączeniem przypadku, gdy osoba ta wykonuje zadania na podstawie stosunku pracy, a dokumenty związane z jej zaangażowaniem wyraźnie wskazują na jej godziny pracy⁴⁵.

Spełnienie warunków, o których mowa w lit. a i b, należy zweryfikować przed zaangażowaniem osoby do projektu. Warunki te powinny być spełnione w całym okresie kwalifikowania wynagrodzenia danej osoby w tym projekcie, przy czym w przypadku wystąpienia nieprawidłowości w zakresie spełnienia warunku, o którym mowa w lit. b, za niekwalifikowalne należy uznać wynagrodzenie personelu projektu (w całości lub w części) w tym projekcie, w ramach którego zaangażowanie personelu projektu spowodowało naruszenie tego warunku.

9) Limit zaangażowania zawodowego, o którym mowa w pkt. 8 lit. b, dotyczy wszystkich form zaangażowania zawodowego, w szczególności:

- a) w przypadku stosunku pracy – uwzględnia liczbę dni roboczych w danym miesiącu wynikających ze stosunku pracy, o którym mowa w sekcji 6.15.1, przy czym do limitu wlicza się czas nieobecności pracownika związanej ze zwolnieniami lekarskimi i urlopem wypoczynkowym, a nie wlicza się czasu nieobecności pracownika związanej z urlopem bezpłatnym,
- b) w przypadku stosunku cywilnoprawnego, samozatrudnienia oraz innych form zaangażowania – uwzględnia czas faktycznie przepracowany, w tym czas

⁴⁴ W protokole nie jest wymagane wskazywanie informacji na temat poszczególnych czynności wykonywanych w ramach danej umowy.

⁴⁵ Godziny pracy powinny być wskazane ze szczegółowością „od (...) do (...)”.

zaangażowania w ramach własnej działalności gospodarczej poza projektami (o ile dotyczy).

- 10) Beneficjent zobowiązuje się w umowie o dofinansowanie do wprowadzania na bieżąco⁴⁶ następujących danych do SL2014 w zakresie angażowania personelu projektu, w celu potwierdzenia spełnienia warunków określonych w niniejszych Wytycznych:
- a) dane dotyczące personelu projektu, w tym: nr PESEL, imię, nazwisko,
 - b) dane dotyczące formy zaangażowania personelu w ramach projektu: stanowisko, forma zaangażowania w projekcie, data zaangażowania do projektu, okres zaangażowania osoby w projekcie, wymiar czasu pracy oraz godziny pracy, jeśli zostały określone w dokumentach związanych z jej zaangażowaniem,
 - c) w zakresie protokołów, o których mowa w pkt. 8 lit. c – dane dotyczące godzin faktycznego zaangażowania za dany miesiąc kalendarzowy ze szczegółowością wskazującą na rok, miesiąc, dzień i godziny zaangażowania.
- 11) Wydatki na wynagrodzenie personelu są kwalifikowalne pod warunkiem, że ich wysokość odpowiada stawkom faktycznie stosowanym u beneficjenta poza projektami współfinansowanymi z funduszy strukturalnych na analogicznych stanowiskach lub na stanowiskach wymagających analogicznych kwalifikacji. Dotyczy to również pozostałych składników wynagrodzenia personelu, w tym nagród i premii.
- 12) Koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracy kwalifikowalnego personelu projektu są kwalifikowalne w pełnej wysokości, z zastrzeżeniem sekcji 6.11.1, wyłącznie w przypadku personelu projektu zatrudnionego na podstawie stosunku pracy w wymiarze co najmniej ½ etatu. W przypadku personelu projektu zaangażowanego na podstawie stosunku pracy w wymiarze poniżej ½ etatu lub na podstawie innych form zaangażowania, koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracy personelu projektu są niekwalifikowalne. Warunkiem kwalifikowalności tego typu wydatków jest wskazanie ich jako kwalifikowalnych w rozdziale 7 niniejszych Wytycznych.
- 13) W przypadku projektów partnerskich nie jest dopuszczalne angażowanie jako personelu projektu pracowników partnerów przez beneficjenta i odwrotnie.
- 14) W ramach projektu mogą być kwalifikowalne koszty delegacji służbowych oraz koszty związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych personelu projektu, pod warunkiem, że jest to niezbędne dla prawidłowej realizacji projektu, koszty te zostały uwzględnione w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu oraz wyszczególnione w rozdziale 7 niniejszych Wytycznych.

⁴⁶ Dane, o których mowa w lit. a i b, powinny być wprowadzane niezwłocznie po zaangażowaniu osoby do projektu, a dane, o których mowa w lit. c – niezwłocznie po odebraniu protokołu.

6.15.1 Stosunek pracy

- 1) Umowa o pracę z osobą stanowiącą personel projektu obejmuje wszystkie zadania wykonywane przez tę osobę w ramach projektu lub projektów realizowanych przez beneficjenta, co jest odpowiednio udokumentowane zgodnie z pkt. 2 lit. c. Tym samym, nie jest możliwe angażowanie takiej osoby przez beneficjenta do realizacji żadnych zadań w ramach tego lub innego projektu na podstawie stosunku cywilnoprawnego, z wyjątkiem umów, w wyniku których następuje wykonanie oznaczonego dzieła⁴⁷.
- 2) W przypadku zatrudniania personelu na podstawie stosunku pracy, wydatki na wynagrodzenie personelu są kwalifikowalne, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:
 - a) pracownik jest zatrudniony lub oddelegowany⁴⁸ w celu realizacji zadań związanych bezpośrednio z realizacją projektu,
 - b) okres zatrudnienia lub oddelegowania pracownika jest kwalifikowalny wyłącznie do końcowej daty kwalifikowalności wydatków wyznaczonej w umowie o dofinansowanie; powyższe nie oznacza, że stosunek pracy nie może trwać dłużej niż okres realizacji projektu,
 - c) zatrudnienie lub oddelegowanie do pełnienia zadań związanych z realizacją projektu jest odpowiednio udokumentowane postanowieniami umowy o pracę lub zakresem czynności służbowych pracownika lub opisem stanowiska pracy; przez odpowiednie udokumentowanie należy rozumieć m.in. wskazanie w ww. dokumentach zadań, które dana osoba będzie wykonywała w ramach projektu.
- 3) W przypadku, gdy osoba stanowiąca personel projektu jest pracownikiem beneficjenta, jej zaangażowanie do projektu lub projektów może mieć miejsce wyłącznie na podstawie stosunku pracy lub umowy, w wyniku której następuje wykonanie oznaczonego dzieła, o której mowa w sekcji 6.15.2 pkt 4.
- 4) Jeżeli stosunek pracy pracownika beneficjenta tylko w części obejmuje zadania w ramach projektu (np. na ½ etatu, ¼ etatu w ramach projektu), wydatki związane z wynagrodzeniem w ramach projektu są kwalifikowalne, o ile:
 - a) zadania związane z realizacją projektu zostaną wyraźnie wyodrębnione w umowie o pracę lub zakresie czynności służbowych pracownika lub opisie stanowiska pracy,

⁴⁷ Patrz sekcja 6.15.2 pkt 2 i pkt 4.

⁴⁸ Oddelegowanie należy rozumieć jako zmianę obowiązków służbowych pracownika na okres zaangażowania w realizację projektu.

- b) zakres zadań związanych z realizacją projektu stanowi podstawę do określenia proporcji faktycznego zaangażowania pracownika w realizację projektu w stosunku do czasu pracy wynikającego z umowy o pracę tego pracownika,
 - c) wydatek związany z wynagrodzeniem personelu projektu odpowiada proporcji, o której mowa w lit. b, chyba że zakres odpowiedzialności, złożoność lub poziom wymaganych kompetencji na danym stanowisku uzasadnia różnicę w udziale wydatku do czasu pracy wynikającego ze stosunku pracy.
- 5) Wydatkami kwalifikowalnymi w przypadku wynagrodzenia personelu mogą być również nagrody (z wyłączeniem nagrody jubileuszowej) lub premie, o ile są spełnione łącznie następujące warunki:
- a) nagrody lub premie zostały przewidziane w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji, lub też innych właściwych przepisach prawa pracy,
 - b) nagrody lub premie zostały wprowadzone w danej instytucji co najmniej 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie,
 - c) nagrody lub premie potencjalnie obejmują wszystkich pracowników danej instytucji, a zasady ich przyznawania są takie same w przypadku personelu zaangażowanego do realizacji projektów oraz pozostałych pracowników beneficjenta,
 - d) nagrody lub premie przyznawane są w związku z realizacją zadań w ramach projektu na podstawie stosunku pracy.
- 6) W przypadku okresowego zwiększenia obowiązków służbowych danej osoby, wydatkami kwalifikowalnymi związanymi z wynagrodzeniem personelu mogą być również dodatki do wynagrodzeń, o ile zostały przyznane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa pracy, z zastrzeżeniem pkt. 7 i 8, przy czym dodatek może być przyznany zarówno jako wyłączone wynagrodzenie za pracę w projekcie albo jako uzupełnienie wynagrodzenia personelu projektu rozliczanego w ramach projektu.
- 7) Dodatek może być kwalifikowalny, o ile spełnione zostaną łącznie następujące warunki:
- a) możliwość przyznania dodatku wynika bezpośrednio z prawa pracy,
 - b) dodatek został przewidziany w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji lub też innych właściwych przepisach prawa pracy,
 - c) dodatek został wprowadzony w danej instytucji co najmniej 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, przy czym nie dotyczy to przypadku, gdy możliwość przyznania dodatku wynika z aktów prawa powszechnie obowiązującego,
 - d) dodatek potencjalnie obejmuje wszystkich pracowników danej instytucji, a zasady jego przyznawania są takie same w przypadku personelu zaangażowanego do realizacji projektów oraz pozostałych pracowników beneficjenta,

- e) dodatek jest kwalifikowalny wyłącznie w okresie zaangażowania danej osoby do projektu,
 - f) wysokość dodatku uzależniona jest od zakresu dodatkowych obowiązków⁴⁹, przy czym w przypadku wykonywania zadań w kilku projektach u tego samego beneficjenta personelowi projektu przyznawany jest wyłącznie jeden dodatek rozliczany proporcjonalnie do zaangażowania pracownika w dany projekt.
- 8) Dodatki, o których mowa w pkt. 6 i 7, są kwalifikowalne do wysokości 40% wynagrodzenia podstawowego wraz ze składnikami, o których mowa w podrozdziale 6.15 pkt 3, z zastrzeżeniem, że przekroczenie tego limitu może wynikać wyłącznie z aktów prawa powszechnie obowiązującego.

6.15.2 Stosunek cywilnoprawny

- 1) Wydatki poniesione na wynagrodzenie personelu zaangażowanego na podstawie stosunku cywilnoprawnego (umowa zlecenie, umowa o dzieło, kontrakt menadżerski) są kwalifikowalne, z zastrzeżeniem warunków określonych w niniejszej sekcji oraz w podrozdziale 6.5.
- 2) Wydatki poniesione na wynagrodzenie osoby zaangażowanej do projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, która jest jednocześnie pracownikiem beneficjenta⁵⁰, są niekwalifikowalne, przy czym nie dotyczy to umów o dzieło, o których mowa w pkt. 4.
- 3) Rozliczenie umowy zlecenia następuje na podstawie protokołu, o którym mowa w podrozdziale 6.15 pkt 8 lit. c, wraz z dokumentem księgowym potwierdzającym poniesienie wydatku.
- 4) Wydatki poniesione na wynagrodzenie personelu zaangażowanego na podstawie umowy o dzieło są kwalifikowalne, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
 - a) charakter zadań uzasadnia zawarcie umowy o dzieło⁵¹,
 - b) wynagrodzenie na podstawie umowy o dzieło wskazane zostało w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu,
 - c) rozliczenie zaangażowania zawodowego personelu następuje na podstawie protokołu, o którym mowa w podrozdziale 6.15 pkt 8 lit. c, wskazującego wynik

⁴⁹ Przez „zakres dodatkowych obowiązków” należy rozumieć zarówno nowe obowiązki służbowe, nie wynikające z dotychczasowego zakresu zadań, jak i zwiększenie zaangażowania w ramach dotychczasowych obowiązków służbowych pracownika.

⁵⁰ Za pracownika beneficjenta należy uznać każdą osobę, która jest u niego zatrudnioną na podstawie stosunku pracy, przy czym dotyczy to zarówno osób stanowiących personel projektu, jak i osób niezaangażowanych do realizacji projektu lub projektów.

⁵¹ Umowa o dzieło musi spełniać wymogi określone w art. 627 Kodeksu cywilnego, przy czym umowa o dzieło nie może dotyczyć zadań wykonywanych w sposób ciągły.

rzeczowy wykonanego dzieła, oraz dokumentu księgowego potwierdzającego poniesienie wydatku.

- 5) Obowiązki wykonywane na podstawie stosunku cywilnoprawnego muszą być rodzajowo różne od obowiązków wykonywanych w ramach stosunku pracy (za rodzajowo różne obowiązki nie uznaje się m.in. prowadzenia prac B+R w ramach projektu i poza nim różniących się dziedziną/dyscypliną naukową, w której są prowadzone prace badawczo-rozwojowe).

6.15.3 Osoby samozatrudnione

- 1) Kwalifikowalne jest wynagrodzenie osoby samozatrudnionej, tj. osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, wykonującej osobiście zadania w ramach projektu, którego jest beneficjentem, pod warunkiem wyraźnego wskazania tej formy zaangażowania oraz określenia zakresu obowiązków tej osoby w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie.
- 2) Wysokość wynagrodzenia, o którym mowa w pkt. 1, wynika z zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie.
- 3) Poniesienie wydatku na wynagrodzenie, o którym mowa w pkt. 1, jest dokumentowane dokumentem księgowym, np. notą obciążeniową, oraz protokołem, o którym mowa w podrozdziale 6.15 pkt 8 lit. c.
- 4) Postanowienia niniejszej sekcji mają również zastosowanie do osób współpracujących w rozumieniu ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

6.15.4 Inne formy angażowania personelu projektu

- 1) Kwalifikowalne jest wynagrodzenie osoby zatrudnionej za pośrednictwem agencji pracy tymczasowej, o ile wydatki związane z wynagrodzeniem tej osoby:
 - a) są ponoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w szczególności zgodnie z ustawą z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 360),
 - b) nie są zawyżone w stosunku do stawek rynkowych.
- 2) Kwalifikowalne jest wynagrodzenie osoby zatrudnionej na podstawie innych form zatrudnienia, pod warunkiem ich zgodności z założeniami projektu wskazanymi w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu oraz zasadami określonymi w niniejszym podrozdziale.

- 3) Poniesienie wydatku na wynagrodzenie, o którym mowa w pkt. 1 i 2, jest dokumentowane dokumentem księgowym oraz protokołem, o którym mowa w podrozdziale 6.15 pkt 8 lit. c.

6.16. Rozliczanie efektów projektu

- 1) Beneficjent zobowiązany jest zgodnie z umową o dofinansowanie do osiągnięcia lub zachowania wskaźników produktu oraz rezultatu zgodnie z zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie.
- 2) Nieosiągnięcie lub niezachowanie wskaźników, o których mowa w pkt. 1, może oznaczać nieprawidłowość oraz skutkować nałożeniem korekty finansowej.
- 3) Warunki monitorowania wskaźników, określone są w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie trybu i zakresu sprawozdawczości oraz w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych.

6.17. Projekty partnerskie

- 1) Wybór partnerów w projekcie następuje zgodnie z art. 33 ustawy wdrożeniowej.
- 2) Wydatki poniesione w ramach projektu przez partnera, który nie został wybrany zgodnie z ustawą wdrożeniową, mogą być uznane za niekwalifikowalne przez IZ RPO WP, przy czym wysokość wydatków niekwalifikowalnych uwzględnia stopień naruszenia przepisów ustawy.
- 3) W przypadku projektów partnerskich nie jest dopuszczalne wzajemne zlecenie przez beneficjenta zakupu towarów lub usług partnerowi i odwrotnie.
- 4) Wszystkie zasady dotyczące kwalifikowalności wydatku, tj. zgodność jego poniesienia z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i prawa krajowego, umową o dofinansowanie i niniejszymi Wytycznymi oraz innymi dokumentami, do których stosowania beneficjent zobowiązał się w umowie o dofinansowanie obowiązują również partnerów w projekcie.

6.18. Zasady kwalifikowalności wydatków w ramach instrumentów finansowych

6.18.1 Wydatki kwalifikowalne

- 1) Wydatkami kwalifikowalnymi w ramach instrumentów finansowych są:
 - i. płatności dokonane na rzecz ostatecznych odbiorców,
 - ii. zasoby zaangażowane w ramach umów gwarancyjnych, zaległych lub takich, których termin zapadalności już upłynął, w celu pokrycia ewentualnych strat wynikających z żądania wypłaty środków z gwarancji,

- iii. dotacje, dotacje na spłatę odsetek lub dotacje na opłaty gwarancyjne stosowane w połączeniu z instrumentami finansowymi w ramach tego samego projektu,
 - iv. koszty zarządzania lub opłaty za zarządzanie poniesione do wysokości limitów określonych w art. 13 rozporządzenia delegowanego KE (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. *uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego* (Dz. Urz. UE L 138 z 13.5.2014, str. 5).
- 2) Za wydatki kwalifikowalne w ramach instrumentów finansowych mogą zostać uznane także wydatki, o których mowa w sekcji 6.1.2 niniejszych Wytycznych, przewidziane do poniesienia po zakończeniu okresu kwalifikowalności.
- 3) Wydatki kwalifikowalne w ramach wsparcia na rzecz ostatecznych odbiorców obejmują jedynie inwestycje, które w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej nie zostały fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone, z zastrzeżeniem pkt. 4.
- 4) W przypadku inwestycji infrastrukturalnych mających na celu wspieranie rozwoju obszarów miejskich lub rewitalizację obszarów miejskich, bądź podobnych inwestycji w infrastrukturę mających na celu zróżnicowanie działalności nierolniczej na obszarach wiejskich, wsparcie z instrumentów finansowych może obejmować kwotę konieczną do reorganizacji portfela dłużnego w odniesieniu do infrastruktury stanowiącej część nowej inwestycji, do maksymalnej wysokości 20% całkowitej kwoty wsparcia programu z instrumentu finansowego dla inwestycji.
- 5) Nie jest brany pod uwagę do celów określania kwalifikowalności wydatków w ramach instrumentów finansowych sposób traktowania VAT na poziomie inwestycji ostatecznego odbiorcy, tzn. nie podlega rozpatrzeniu możliwość odzyskania przez niego podatku VAT. Niemniej w przypadku określonym w pkt. 1 lit. b sekcji 6.18.2 do dotacji stosuje się podrozdział 6.12.

6.18.2 Wydatki kwalifikowalne w przypadku łączenia instrumentów finansowych z dotacjami

- 1) Instrumenty finansowe mogą być łączone z dotacjami:
 - a) w ramach tego samego projektu,
 - b) w ramach dwóch różnych projektów.
- 2) Wsparcie, o którym mowa w pkt. 1, może obejmować także ten sam przedmiot wydatku, pod warunkiem, że suma wszystkich połączonych form wsparcia nie przekracza całkowitej kwoty tego wydatku.
- 3) W przypadku określonym w pkt. 1 lit. a, zastosowanie mają przepisy dotyczące kwalifikowalności wydatków określone dla instrumentów finansowych.
- 4) W przypadku określonym w pkt. 1 lit. b, zastosowanie mają przepisy dotyczące kwalifikowalności wydatków właściwe dla danej formy finansowego wsparcia inwestycji i prowadzona jest oddzielna ewidencja zapewniająca, iż wydatki kwalifikowalne w ramach instrumentu finansowego są odrębne od wydatków kwalifikowalnych w ramach dotacji.

6.18.3 Wydatki kwalifikowalne w ramach kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie

- 1) Koszty zarządzania obejmują pozycje kosztów bezpośrednich lub pośrednich wypłaconych na podstawie dowodów poniesienia wydatków, opłaty za zarządzanie odnoszą się natomiast do uzgodnionej ceny świadczonych usług ustalonej w konkurencyjnym procesie rynkowym.
- 2) Koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie wyliczane są według metodyki opartej na wynikach. Koszty te nie przekraczają progów określonych w art. 13 rozporządzenia delegowanego.
- 3) Koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie mogą obejmować opłaty manipulacyjne. Jednakże takie opłaty nie są kwalifikowalne, jeśli są pobierane w części lub w całości od ostatecznych odbiorców.
- 4) Koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie, w tym te związane z pracami przygotowawczymi dotyczącymi instrumentu finansowego przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, są kwalifikowalne od daty zawarcia umowy o dofinansowanie.

6.18.4 Kryteria kwalifikowalności w ramach wsparcia przedsiębiorstw

- 1) Jeśli instrumenty finansowe są ustanowione w celu wspierania finansowania przedsiębiorstw, w tym w szczególności MŚP, takie kwalifikowalne wsparcie ukierunkowane jest na:

- a) tworzenie nowych przedsiębiorstw,
 - b) dostarczanie kapitału początkowego (tj. kapitał załóżkowy i kapitał na rozruch),
 - c) kapitał na rozszerzenie działalności przedsiębiorstwa (np. rozwój przedsiębiorstwa, zwiększenie zatrudnienia lub zasobów środków trwałych),
 - d) kapitał na wzmocnienie podstawowej działalności przedsiębiorstwa (np. działania mające na celu stabilizację i zachowanie pozycji na rynku lub wzmocnienie mocy produkcyjnych),
 - e) realizację nowych projektów (np. budowa nowej infrastruktury, nowe kampanie marketingowe),
 - f) przechodzenie na nowe rynki (np. ekspansja produktowa lub usługowa, ekspansja geograficzna),
 - g) przechodzenie na nowe rozwiązania (np. nowe patenty lub produkty)
- w każdym przypadku bez uszczerbku dla obowiązujących w UE zasad pomocy publicznej i zgodnie ze szczegółowymi zasadami dotyczącymi poszczególnych funduszy.
- 2) Wsparcie, o którym mowa w pkt. 1, może obejmować inwestycje w:
- a) środki trwałe,
 - b) kapitał obrotowy,
 - c) wartości niematerialne i prawne.
- 3) Wsparcie, o którym mowa w pkt. 1, może obejmować także koszty przekazania praw własności w przedsiębiorstwach, jeżeli takie przekazanie ma miejsce między niezależnymi inwestorami.

6.19. Dokumentacja niezbędna do przygotowania projektu

- 1) Do współfinansowania kwalifikują się wydatki poniesione na opracowanie lub aktualizację dokumentacji związanej z przygotowaniem projektu, w szczególności:
- a) biznes planu lub studium wykonalności lub ich elementów, przy czym:
 - maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności dla projektów realizowanych w ramach następujących działań/poddziałów: 1.5, 3.3.3, 3.4, 4.6, 5.5, 6.5 wynosi **45 000 PLN**,
 - maksymalny kwalifikowalny koszt biznes planu lub studium wykonalności dla projektów realizowanych w ramach pozostałych działań/poddziałów wynosi **15 000 PLN**,
 - b) niezbędnych decyzji administracyjnych (np. w związku z oceną oddziaływania na środowisko),
 - c) map lub szkiców sytuujących projekt,

- d) opinii o celowości inwestycji, o ile jest niezbędna do realizacji projektu,
 - e) innej dokumentacji technicznej lub finansowej, o ile jej opracowanie jest niezbędne do przygotowania lub realizacji projektu, z zastrzeżeniem zapisów w pkt. 27 podrozdziału 6.3 niniejszych Wytocznych, z wyjątkiem wypełnienia formularza wniosku o dofinansowanie.
- 2) Wydatki, o których mowa w pkt. 1, kwalifikują się w proporcji, w jakiej odnoszą się do realizowanego projektu.

PRZYKŁAD

Została opracowana dokumentacja na przebudowę drogi X i Y o wartości 65 000 zł. Beneficjent ustalił, że koszt przebudowy drogi X wyniesie 100 000 zł, natomiast drogi Y wyniesie 75 000 zł. Łączny koszt inwestycji wyniesie więc 175 000 zł. Przedmiotem zakresu rzeczowego projektu dofinansowanego w ramach EFRR jest przebudowa drogi X.

W celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego poniesionego na opracowanie dokumentacji należy:

1. ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu dofinansowanego w ramach EFRR (łączny koszt wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych ujętych w projekcie dotyczący prac związanych z przebudową drogi X) do całości kosztu inwestycji:

- koszt wydatków kwalifikowalnych w projekcie – 85 000 zł,
- koszt wydatków niekwalifikowalnych w projekcie – 15 000 zł.

Łączny koszt wydatków ujętych w projekcie:

$$85\ 000\ \text{zł} + 15\ 000\ \text{zł} = 100\ 000\ \text{zł}$$

Całkowita wartość inwestycji: 175 000 zł

$(100\ 000\ \text{zł} / 175\ 000\ \text{zł}) \times 100\% = 57\%$ - udział kosztu będącego przedmiotem realizowanego projektu w całości inwestycji.

2. ustalić wartość kosztu kwalifikowalnego opracowania dokumentacji:

$$65\ 000\ \text{zł} \times 57\% = 37\ 050\ \text{zł}.$$

6.20. Projekty generujące dochód po ukończeniu realizacji

- 1) Projekt generujący dochód po ukończeniu realizacji, w rozumieniu art. 61 rozporządzenia ogólnego, jest to projekt współfinansowany z EFRR, którego całkowity koszt kwalifikowalny przekracza 1 mln EUR, obejmujący inwestycje w infrastrukturę, korzystanie z której podlega opłatom bezpośrednio ponoszonym przez korzystających oraz wszelkie projekty pociągające za sobą sprzedaż gruntów lub budynków,

- lub dzierżawę gruntów, lub najem budynków, lub wszelkie inne odpłatne świadczenia, dla których wartość bieżąca przychodów przewyższa wartość bieżącą kosztów operacyjnych w danym okresie referencyjnym.
- 2) Projektami generującymi dochód nie są projekty, o których mowa w art. 61 ust. 7 i 8 rozporządzenia ogólnego, tj. w szczególności:
- a) projekty, dla których wsparcie związane jest z instrumentami finansowymi,
 - b) projekty współfinansowane z EFS,
 - c) projekty, w których zastosowano kwoty ryczałtowe lub standardowe stawki jednostkowe,
 - d) projekty pomocy technicznej, oraz
 - e) projekty, dla których wsparcie w ramach programu stanowi:
 - i) pomoc *de minimis*,
 - ii) zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc publiczną dla MŚP, gdy stosuje się limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy publicznej,
 - iii) zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc publiczną, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb w zakresie finansowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi pomocy publicznej.
- 3) Wydatki kwalifikowalne projektu są z góry pomniejszane z uwzględnieniem potencjału generowania dochodów przez dany projekt w konkretnym okresie odniesienia (okresie referencyjnym) obejmującym zarówno realizację projektu, jak i okres po jego ukończeniu.
- 4) Potencjalne dochody są określane w dokumentacji wniosku o dofinansowanie za pomocą jednej z następujących metod:
- a) zastosowanie zryczałtowanej stawki procentowej dochodów dla danego typu projektu,
 - b) obliczanie bieżącej wartości dochodu z projektu, z uwzględnieniem właściwego okresu odniesienia, spodziewanej rentowności, biorąc pod uwagę zastosowanie zasady „zanieczyszczający płaci” oraz, w stosownych przypadkach, zasady sprawiedliwości w powiązaniu ze względną zamożnością danego państwa członkowskiego.
- 5) Jako alternatywny sposób zastosowania metody zryczałtowanej stawki procentowej dochodu możliwe jest zastosowanie rozwiązania polegającego na obniżeniu stopy dofinansowania na poziomie osi priorytetowej lub działania, zgodnie z zasadami określonymi w art. 61 ust. 5 rozporządzenia ogólnego. Powyższe rozwiązanie jest równoznaczne z faktem, że dochody nie są odejmowane od kwalifikowalnych wydatków projektu.

- 6) Wydatki kwalifikowalne poniesione w związku z realizacją projektu generującego dochód po ukończeniu jego realizacji nie mogą przekroczyć bieżącej wartości kosztu inwestycji pomniejszonej o bieżącą wartość dochodu z inwestycji (określoną zgodnie z metodą opisaną w pkt 4 lit. b).
- 7) W przypadku, gdy nie ma możliwości obiektywnego oszacowania dochodów z wyprzedzeniem zgodnie z metodami określonymi w pkt. 4 lub 5 (np. w projektach B+R), dochód wytworzony w okresie trzech lat od zakończenia projektu lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu określonego w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy, w zależności od tego, która data jest wcześniejsza, podlega zwrotowi przez beneficjenta i jest odliczany od wydatków deklarowanych KE.
- 8) Za dochód uwzględniany w wyliczeniu, o którym mowa w pkt. 4 lit. b, nie uznaje się wadium wpłacanego przez podmiot ubiegający się o realizację zamówienia publicznego na podstawie ustawy Pzp w przypadku wycofania oferty, zatrzymanych kaucji zwrotnych, kar umownych (w tym kar za odstąpienie od umowy i kar za opóźnienie) oraz ulg z tytułu terminowego odprowadzania składek do ZUS/US. Płatności otrzymane przez beneficjenta w powyższych przypadkach nie pomniejszają wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu.
- 9) Metodologia obliczania i przedstawiania w projekcie generowanego dochodu jest przedmiotem *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020*.

6.21. Zakup nieruchomości

- 1) Łączna kwota wydatków kwalifikowalnych związanych bezpośrednio z nabyciem nieruchomości opisanych w niniejszym podrozdziale, a więc w szczególności:
 - a) wydatków poniesionych na nabycie nieruchomości zarówno zabudowanych, jak i niezabudowanych (w tym poniesionych na odszkodowania za przejęte nieruchomości),
 - b) wydatków poniesionych na obowiązkowy wykup nieruchomości wynikający z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania zgodnie z art. 135 i art. 136 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2016 r., poz. 672, z późn. zm.),
 - c) wydatków poniesionych na nabycie prawa użytkowania wieczystego,
 - d) wydatków poniesionych na nabycie innych tytułów prawnych do nieruchomości (np. ograniczone prawo rzeczowe: najem, dzierżawa, użytkowanie),

- e) innych wydatków przewidzianych przepisami prawa krajowego (np. dodatek za opuszczenie nieruchomości zabudowanej zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2031),
- nie może przekraczać 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu⁵², przy czym w przypadku terenów przemysłowych oraz terenów opuszczonych, na których znajdują się budynki, limit ten wynosi 15%.

Wydatki kwalifikowalne w kategorii „Zakup nieruchomości”	≤	1/9 x	całkowite wydatki kwalifikowalne dla projektu (z wyłączeniem wydatków w kategorii „Zakup nieruchomości”)
--	---	-------	--

- 2) Limit, o którym mowa powyżej, weryfikowany jest na etapie oceny wniosku o dofinansowanie oraz na etapie weryfikacji wniosku o płatność końcową. Nie ma on zastosowania do:
- wydatków związanych z nabyciem nieruchomości uregulowanych w sekcji 6.21.1,
 - wydatków poniesionych na obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, niezwiązane z koniecznością wykupu nieruchomości,
 - wydatków związanych z adaptacją lub remontem budynku.
- 3) Zakup nieruchomości kwalifikuje się do współfinansowania, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
- cena nabycia nie przekracza wartości rynkowej nieruchomości, a jej wartość potwierdzona jest operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami; wartość nieruchomości powinna być określona na dzień jej zakupu zgodnie z art. 156 ust. 3 tej ustawy,
 - nabyta nieruchomość jest niezbędna do realizacji projektu i kwalifikowana wyłącznie w zakresie, w jakim jest wykorzystana do celów realizacji projektu, zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie o dofinansowanie,
 - zakup nieruchomości został przewidziany we wniosku o dofinansowanie i uwzględniony w umowie o dofinansowanie.
- 4) Niedozwolony jest zakup nieruchomości, który wiąże się koniecznością zapłaty przez beneficjenta za swoją rzecz lub jego jednostki organizacyjnej.

⁵² Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowalnego została przedstawiona w załączniku 2 niniejszych Wytocznych.

- 5) Wydatki poniesione na odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego, w przypadku wywłaszczenia dotychczasowego jej właściciela z prawa własności nieruchomości bądź ograniczenia prawa własności, kwalifikują się do współfinansowania ze środków RPO WP 2014-2020 na warunkach określonych w niniejszym podrozdziale, do wysokości odpowiadającej wartości nabywanego przez beneficjenta prawa, potwierdzonej operatem szacunkowym.
- 6) Wydatki poniesione na odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego w przypadku wypowiedzenia umów najmu, dzierżawy, użyczenia, wygaśnięcia trwałego zarządu, wygaśnięcia użytkowania wieczystego i rozwiązania użytkowania mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostaną spełnione odpowiednio warunki, o których mowa w niniejszym podrozdziale.
- 7) Warunkiem uznania za kwalifikowalne wydatków poniesionych na odszkodowania jest ustalenie wysokości tych odszkodowań zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 8) W przypadku, gdy zgodnie z obowiązującymi przepisami odszkodowanie za nieruchomość obejmuje obok wartości zabudowanego gruntu także wartość składników roślinnych lub innych naniesień (np. ogrodzenie, tory, urządzenia budowlane, itp.) na nim się znajdujących, to wydatek poniesiony na odszkodowanie za składniki roślinne nieruchomości lub inne naniesienia również może być uznany za kwalifikowalny.
- 9) Wydatki związane z adaptacją lub remontem budynku mogą być uznane za kwalifikowalne jedynie w przypadku, gdy jest to niezbędne dla realizacji projektu oraz zostanie opisane we wniosku o dofinansowanie i wskazane w umowie o dofinansowanie.
- 10) Koszt wyburzenia budynków (w przypadku naniesień - koszt ich likwidacji) znajdujących się na nieruchomościach niezbędnych do realizacji inwestycji może stanowić wydatek kwalifikowany w projekcie.
- 11) Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych oraz ustawą o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych w sytuacji, gdy dotychczasowy właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości objętej decyzją o pozwoleniu na realizację inwestycji odpowiednio wyda tę nieruchomość lub wyda nieruchomość i opróżni lokal oraz pomieszczenia niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 30 dni od dnia:
 - a) doręczenia zawiadomienia o wydaniu decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji,
 - b) doręczenia postanowienia o nadaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji rygoru natychmiastowej wykonalności, albo

- c) w którym decyzja o pozwoleniu na realizację inwestycji stała się ostateczna:
- wysokość odszkodowania powiększa się o kwotę równą 5% wartości nieruchomości lub wartości prawa użytkowania wieczystego.

W takim przypadku wydatek poniesiony na podwyższenie odszkodowania o dodatkowe 5% jest również wydatkiem kwalifikowalnym.

W przypadku projektów własnych kwalifikowalna jest także zaliczka wypłacona z tytułu odszkodowania. Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych osoba, której wypłacono zaliczkę lub jej spadkobiercy są obowiązani do zwrotu zaliczki po jej waloryzacji na dzień zwrotu, jeżeli decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej została zmieniona, uchylona w całości lub w części dotyczącej tej osoby, lub stwierdzono jej nieważność. W takim przypadku, w sytuacji gdy beneficjent otrzymał w ramach projektu dofinansowanie za wypłacone zaliczki, zobowiązany jest do niezwłocznego poinformowania IZ RPO WP o zaistnieniu powyższej sytuacji i zwrotu części dofinansowania odpowiadającej kwocie wypłaconej zaliczki, niezależnie od faktu jej odzyskania od danej osoby.

6.21.1 Wydatki związane z nabyciem nieruchomości

- 1) Wydatki bezpośrednio związane z nabyciem nieruchomości (jeśli nabycie nieruchomości stanowi wydatek kwalifikowalny), takie jak wydatki poniesione w związku ze sporządzeniem dokumentacji geodezyjno-kartograficznej, wynagrodzenie rzeczoznawcy (np. wydatek związany ze sporządzeniem operatu szacunkowego) oraz opłaty notarialne stanowią wydatki kwalifikowalne.
- 2) W przypadku, gdy jedynie część wydatku poniesionego na nabycie nieruchomości może być uznana za kwalifikowalną, wydatki związane z nabyciem nieruchomości mogą być uznane za kwalifikowalne na następujących warunkach:
 - a) proporcjonalnie do udziału wydatku kwalifikowalnego na nabycie nieruchomości w całkowitym wydatku na nabycie nieruchomości - w przypadku wydatków związanych z nabyciem nieruchomości, których wysokość ustala się proporcjonalnie do wartości nieruchomości (np. opłaty notarialne),
 - b) w pełnej wysokości – w przypadku, gdy poniesienie wydatku było wyłącznie rezultatem wypełniania wymogów dotyczących realizacji RPO WP 2014-2020 (np. wydatki związane z wykonaniem operatu szacunkowego w przypadku, gdy w innych okolicznościach nie byłoby to wymagane).

- 3) Wydatki związane z uzyskaniem prawa dostępu do terenu budowy podczas realizacji projektu będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą niezbędne do realizacji projektu i nie są wnoszone na rzecz beneficjenta lub jego jednostki organizacyjnej.
- 4) Wydatki związane z odszkodowaniami za utracone zbiory i naprawą szkód, niezbędne wydatki związane z opłatami lub odszkodowaniami za czasowe zajęcie części nieruchomości w trakcie realizacji projektu oraz należności i opłaty roczne z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolnej i leśnej oraz odszkodowania z tytułu przedwczesnego wyrębu drzewostanu w odniesieniu do gruntów leśnych, będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą niezbędne do realizacji projektu.

6.22. Wydatki operacyjne

- 1) Wydatki operacyjne, czyli wydatki ponoszone w fazie eksploatacji inwestycji, nie są kwalifikowalne, chyba że wynika to z zaakceptowanego przez IZ RPO WP wniosku o dofinansowanie, przy czym jest to zależne od przedmiotu i specyfiki projektu (przykładowo do wydatków operacyjnych, które nie mogą być uznane za kwalifikowalne, zalicza się wydatki poniesione na wynagrodzenia dla pracowników zatrudnionych w eksploatacyjnej fazie inwestycji, wydatki na produkty podlegające szybkiemu zużyciu, wydatki na części zamienne, energię oraz środki chemiczne do wykorzystania podczas fazy eksploatacyjnej inwestycji), a wydatki zostały poniesione w okresie kwalifikowalności wydatków w ramach projektu określonym w umowie o dofinansowanie.
- 2) Wydatki na sprawdzenie i przetestowanie sprzętu nabytego w ramach projektu oraz na szkolenie personelu obsługującego, jak również tzw. asysta techniczna zapewniana przez producenta w pierwszym okresie eksploatacji zakupionego sprzętu, niezbędne dla realizacji projektu, mogą być uznane za kwalifikowalne w ramach właściwej kategorii wydatków, z którą są związane (m.in. roboty budowlane, sprzęt i wyposażenie), o ile zostały poniesione w okresie kwalifikowalności wydatków w ramach projektu określonym w umowie o dofinansowanie.

6.23. Zasady zastępowania wydatków nieprawidłowych innymi wydatkami

- 1) Instytucja Zarządzająca RPO WP dopuszcza możliwość zastępowania wydatków nieprawidłowych innymi wydatkami kwalifikowalnymi na zasadach wynikających z *Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie sposobu korygowania i odzyskiwania nieprawidłowych wydatków oraz raportowania nieprawidłowości w programach operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020*.

2) Instytucja Zarządzająca dopuszcza możliwość zastępowania wydatków nieprawidłowych innymi wydatkami kwalifikowalnymi wyłącznie w odniesieniu do:

- wartości robót zamiennych droższych, aniżeli pierwotnie założone. Jak wskazano w podrozdziale 6.5.2, co do zasady roboty zamienne kwalifikują się do wysokości robót pierwotnie założonych. Dopuszcza się jednak możliwość uznania za wydatki kwalifikowalne robót zamiennych droższych;
- zwiększonej – w wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia – wartości wydatków objętych postępowaniem w stosunku do sumy wartości tych wydatków określonych we wniosku o dofinansowanie.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowych wydatków przed zatwierdzeniem wniosku o płatność, o czym mowa w art. 24 ust. 9 pkt 1 ustawy wdrożeniowej, beneficjent w miejsce wydatków nieprawidłowych może przedstawić inne wydatki nieobarczone błędem.

Rozdział 7. Wykaz wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych dla poszczególnych działań Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

Wydatki kwalifikowalne i niekwalifikowalne w niniejszym rozdziale zostały przedstawione w podziale na osie priorytetowe, działania oraz typy projektów (zaznaczone zieloną czcionką) zgodnie z zapisami RPO WP 2014-2020 oraz SZOOP.

7.1 Oś priorytetowa I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach I osi priorytetowej RPO WP 2014-2020 jest katalogiem zamkniętym, natomiast katalog wydatków niekwalifikowalnych jest katalogiem otwartym i zawiera przykłady wydatków niekwalifikowalnych, w tym uszczegółowienie wydatków wskazanych jako kwalifikowalne o wyjątki oraz inne specyficzne rodzaje wydatków wymienionych w poprzednich rozdziałach Wytycznych jako kwalifikowalne, a wykluczone ze względu na specyfikę typów projektów realizowanych w ramach poszczególnych działań.

Zasada powyższa nie dotyczy projektów systemowych dotyczących:

- 1) potencjału RIS (w ramach działania 1.2 *Badania przemysłowe, prace rozwojowe oraz ich wdrożenia*),
- 2) promocji gospodarczej (w ramach działania 1.3 *Promowanie przedsiębiorczości*),
- 3) profesjonalizacji usług IOB (w ramach działania 1.3 *Promowanie przedsiębiorczości*).

7.1.1 Działanie 1.2 BADANIA PRZEMYSŁOWE, PRACE ROZWOJOWE ORAZ ICH WDROŻENIA

BONY NA INNOWACJE

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. zakup usług doradczych lub naukowo-badawczych związanych z przeprowadzeniem analizy wykonalności planowanego badania,
2. zakup usług doradczych lub naukowo-badawczych związanych z opracowaniem koncepcji i planu prowadzenia prac badawczych lub rozwojowych

prowadzące do sporządzenia studium wykonalności.

Wnioskodawca wybiera wykonawcę usługi, którym są jednostki naukowe, o których mowa w art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r., poz. 1620, z późn. zm.).

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. wydatki na działania informacyjno-promocyjne,
2. wydatki poniesione na zakup usług szkoleniowych,
3. wydatki poniesione na dokumentację związaną z przygotowaniem projektu, np. biznes plan,
4. wydatki zgodnie z zapisami rozdziału 6.3 niniejszych Wytocznych.

PRACE B+R

Kwalifikowane są wydatki poniesione na:

1. wydatki związane z zaangażowaniem personelu prowadzącego badania przemysłowe lub eksperymentalne prace rozwojowe (pracowników badawczych, pracowników technicznych) związane z realizowanym projektem, w tym:
 - koszty związane z wynagrodzeniem osób zatrudnionych w ramach umowy o pracę,
 - wynagrodzenia dla osób fizycznych, na podstawie umów cywilnoprawnych.

Koszty wynagrodzeń pracowników mogą być rozliczane za pomocą uproszczonych metod zgodnie z zasadami wskazanymi w podrozdziale 6.6 niniejszych Wytycznych.

2. koszty związane z amortyzacją aparatury badawczej i sprzętu w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu (jeśli aparatura i sprzęt nie są wykorzystywane na potrzeby projektu przez cały okres ich użytkowania, za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie powszechnie przyjętych zasad rachunkowości),
3. odpłatne korzystanie z aparatury badawczej i sprzętu (np. raty kapitałowe z tytułu leasingu do wysokości wartości początkowej, wynajem, dzierżawa) w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu przez cały okres ich użytkowania,
4. koszty amortyzacji lub odpłatnego korzystania z nieopatentowanej wiedzy technicznej, patentów, licencji,
5. odpłatne korzystanie z budynków/gruntów, w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu, w przypadku gdy nieruchomość jest wykorzystywana także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowana jest tylko ta część, która odpowiada proporcji wykorzystania nieruchomości (powierzchnia użytkowa związana z realizacją projektu bez części wspólnych),
6. amortyzacja budynków w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu, w przypadku gdy budynek jest wykorzystywany także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowana jest tylko ta część odpisu amortyzacyjnego, która odpowiada proporcji wykorzystania budynku.

W przypadku wskazanych powyżej kosztów budynków i gruntów łączna kwota wydatków kwalifikowanych w projekcie nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.

7. koszty badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy technicznej i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez źródła zewnętrzne na warunkach pełnej konkurencji związane z:
 - nabyciem wyników badań przemysłowych/ prac rozwojowych,
 - podwykonawstwem,
 - nabyciem usług doradczych/analiz/ekspertyz itp.,które powinny być nabyte/zlecone wyłącznie uczelni publicznej, państwowemu instytutowi badawczemu, instytutowi PAN lub innej jednostce naukowej będącej organizacją prowadzącą badania i upowszechniającą wiedzę, o której mowa w art. 2

pkt 83 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r., która podlega ocenie jakości działalności naukowej lub badawczo – rozwojowej jednostek naukowych, o której mowa w art.41 ust.1 pkt 1 i art.42 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r., poz.1620), i **otrzymała co najmniej ocenę B.**

Zlecenie ww. usług **innym podmiotom** niż wymienione powyżej możliwe jest **wyłącznie po uzyskaniu pisemnej zgody Instytucji Zarządzającej.**

8. nabycie sprzętu laboratoryjnego (co do zasady wszystkie zakupy niespełniające wymogu środka trwałego zgodnie z ustawą o rachunkowości oraz z przyjętą polityką rachunkowości),
9. nabycie materiałów w tym: surowców, półproduktów, odczynników itp./ materiałów eksploatacyjnych/elementów służących do budowy i na stałe zainstalowanych w prototypie, które są niezbędne do realizacji projektu,
10. koszty związane z zakupem usług komunalnych, grzewczych, dostawy i przesyłu energii elektrycznej, wody, gazu związane z realizacją projektu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. koszty zarządzania projektem w tym: koszty wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu zarządzającego projektem i personelu wsparcia (np. obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna),
2. wydatki wskazane w podrozdziale 6.3 niniejszych Wytycznych,
3. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej),
4. wydatki na nabycie robót budowlanych i materiałów budowlanych związanych z budową, rozbudową, adaptacją i remontem,
5. nabycie środków trwałych,
6. wkład własny w formie niepieniężnej, za wyjątkiem kosztów amortyzacji środków trwałych służących realizacji projektu badawczego,
7. wydatki poniesione na dokumentację konkursową niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
8. nabycie usług szkoleniowych,
9. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
10. faktoring,
11. wydatki rozliczane w drodze kompensaty,
12. wydatki związane z uzyskaniem certyfikatów,

13. koszty ponoszone na zakup usług doradczych takich jak usługi doradztwa podatkowego, prawne, reklamowe, marketingowe, które stanowią element stałej lub okresowej działalności przedsiębiorcy lub są związane z bieżącymi wydatkami operacyjnymi beneficjenta,
14. koszty materiałów biurowych,
15. koszty administracyjne w tym: koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich, bankowych itp.

INFRASTRUKTURA B+R

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. nabycie nowych środków trwałych, na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych Beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,
2. nabycie wartości niematerialnych i prawnych w postaci licencji oprogramowania ściśle związanego z realizacją projektu i nabytymi środkami trwałymi (w przypadku dużych przedsiębiorstw koszty wartości niematerialnych i prawnych są kwalifikowalne jedynie do wysokości 50% całkowitych wydatków kwalifikowalnych),
3. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane⁵³,
4. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu,
5. nabycie środków transportu z podgrupy nr 78 KŚT.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. części zamienne aparatury naukowo-badawczej, maszyn i urządzeń przeznaczone na wymianę części zużytych,

⁵³ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

2. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym,
3. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
4. nabycie używanych środków trwałych,
5. roboty budowlane związane z remontem budynków,
6. nabycie środków transportu z wyjątkiem podgrupy nr 78 KŚT,
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
8. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionej aparatury naukowo-badawczej, maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia badań,
9. wydatki na wynagrodzenia dla personelu, nagrody, premie, dodatki, itp.,
10. zakup usług doradczych,
11. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
12. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
13. faktoring,
14. wydatki rozliczane w drodze kompensaty,
15. wydatki zgodnie z zapisami podrozdziału 6.3 niniejszych Wytycznych.

POTENCJAŁ RIS

Kwalifikowalne są wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu, jeżeli służą osiągnięciu celu projektu i nie zostały wskazane jako niekwalifikowalne, w tym wydatki poniesione m.in. na:

1. wydatki związane z zaangażowaniem personelu, w tym:
 - koszty związane z wynagrodzeniem osób realizujących zadania w projekcie, zatrudnionych w ramach umowy o pracę,
 - wynagrodzenia dla osób fizycznych, na podstawie umów cywilnoprawnych (eksperti zewnętrzn),
2. koszty podróży służbowych krajowych i zagranicznych osób zaangażowanych w realizację projektu, w tym m.in.: diety, transport, zakwaterowanie, wyżywienie,
3. opłaty wizowe, lotniskowe, koszty związane z odprawami celnymi oraz koszty ubezpieczeń osób biorących udział w przedsięwzięciu będącym przedmiotem projektu,
4. transport i zakwaterowanie organizatorów oraz uczestników spotkań,

5. nabycie wartości niematerialnych i prawnych (np. w formie licencji, praw autorskich do oprogramowania) wraz z niezbędnymi aktualizacjami,
6. amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych,
7. nabycie nowych/najem środków trwałych,
8. amortyzacja środków trwałych używanych w ramach projektu,
9. najem środków transportu,
10. stworzenie oraz obsługa portali informatycznych,
11. nabycie usług doradczych,
12. nabycie/opracowanie badań, analiz, ekspertyz, recenzji, badań rynkowych, ewaluacyjnych, ankietowych, opracowań sektorowych,
13. nabycie usług tłumaczenia,
14. nabycie usług cateringowych i gastronomicznych,
15. najem pomieszczeń oraz sprzętu audiowizualnego,
16. opracowanie, wykonanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych oraz publikacji,
17. koszty produkcji i emisji materiałów związanych z upowszechnianiem procesu RIS3 oraz propagowaniem postaw proinnowacyjnych,
18. nabycie materiałów biurowych,
19. zakup usług szkoleniowych, o ile pozostają w związku z celami projektu.

Katalog wydatków niekwalifikowalnych:

1. wydatki wskazane w podrozdziale 6.3 niniejszych Wytycznych,
2. nabycie używanych środków trwałych,
3. wydatki poniesione na zakup gruntu i nieruchomości,
4. zakup robót i materiałów budowlanych,
5. nabycie środków transportu,
6. przejazdy taksówką,
7. koszty rozmów telefonicznych.

7.1.2 Działanie 1.3 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. prace studyjno-koncepcyjne dla projektów inwestycyjnych obejmujące:
 - opracowania dotyczące koncepcji zagospodarowania terenu, w tym ocenę stanu infrastruktury technicznej,
 - opracowanie studium wykonalności zgodnie z zapisami w podrozdziale 6.19,
2. badania geotechniczne, w tym: określenie warstw geologicznych, nośności gruntu, poziomu lustra wód gruntowych,
3. roboty budowlane związane z budową / przebudową sieci, w szczególności: kanalizacji sanitarnej i deszczowej, wodociągowej, ciepłowniczej, niezbędnej do kompleksowego uzbrojenia terenu,
4. nabycie nowych środków trwałych nierozdzielnie związanych z funkcjonowaniem inwestycji,
5. roboty budowlane dotyczące wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej (wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – wyłącznie jako uzupełniający element projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego – nie mogą być równe lub większe niż 50% wartości wydatków kwalifikowanych w projekcie),

Przez wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną należy rozumieć:

- drogi, które zgodnie z art. 4 ust 2 ustawy o drogach publicznych określa się jako: „budowlę wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym”,
 - drogowy obiekt inżynierski, który zgodnie z art. 4 ust. 12 ustawy o drogach publicznych określa się jako „obiekt mostowy, tunel, przepust i konstrukcję oporową”,
- Pojęcie „wewnętrzna” w rozumieniu potocznym oznacza usytuowaną w granicach działek objętych projektem polegającym na uzbrojeniu/dozbrojeniu terenu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. wydatki związane z budową / przebudową sieci telekomunikacyjnej, gazowej, elektroenergetycznej,
2. wydatki związane z budową / przebudową sieci, dla terenów mieszkaniowych,
3. wydatki na opłaty za przyłączenie do sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, elektroenergetycznych, gazowych i telekomunikacyjnych,
4. drogi dojazdowe do terenów inwestycyjnych,
5. wydatki poniesione na budowę nowych budynków,
6. wydatki na roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
7. wydatki na nabycie używanych środków trwałych
8. wydatki na działania informacyjno-promocyjne,
9. wydatki poniesione na zakup usług szkoleniowych i doradczych,
10. faktoring,
11. wydatki poniesione w drodze kompensaty,
12. wydatki zgodnie z zapisami rozdziału 6.3 niniejszych Wytocznych.

PROFESJONALIZACJA USŁUG IOB

Kwalifikowalne są wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu, jeżeli służą osiągnięciu celu projektu i nie zostały wskazane jako niekwalifikowalne, w tym m.in.:

1. wydatki związane z zaangażowaniem personelu, w tym:
 - koszty związane z wynagrodzeniem osób realizujących zadania w projekcie, zatrudnionych w ramach umowy o pracę,
 - wynagrodzenia dla osób fizycznych, na podstawie umów cywilnoprawnych (eksperti zewnętrzni),
2. koszty podróży służbowych krajowych osób zaangażowanych w realizację projektu, w tym m.in.: diety, transport, zakwaterowanie, wyżywienie,
3. nabycie wartości niematerialnych i prawnych (oprogramowanie, licencje) wraz z niezbędnymi aktualizacjami,
4. amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych,
5. nabycie nowych środków trwałych (np. sprzęt komputerowy, biurowy, wyposażenie biurowe),
6. amortyzacja środków trwałych używanych w ramach projektu,
7. pokrycie kosztów przygotowania platformy, w tym rozbudowę platformy i modyfikacje,

8. pokrycie kosztów instalacyjnych sieci Internet oraz zabezpieczeń warstwy sieci (Firewall, systemy IDS, IPS),
9. zakup narzędzi warstwy programowej niezbędnych dla zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych informacji, identyfikacji osób (np. elektronicznego poświadczania tożsamości),
10. nabycie usług eksperckich, doradczych,
11. nabycie/opracowanie dostępu do specjalistycznych danych, baz danych, publikacji,
12. nabycie usług tłumaczenia,
13. koszty najmu powierzchni biurowych w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,
14. opracowanie, wykonanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych,
15. koszty związane z zakupem/wynajmem billboardów i tablic informacyjno-promocyjnych oraz przygotowaniem i realizacją kampanii informacyjno-promocyjnych, w tym medialnych,
16. koszty organizacji spotkań informacyjnych dla przedsiębiorców i IOB wraz z zapewnieniem obsługi logistycznej i technicznej,
17. zakup usług rozwojowych od IOB przez MŚP - finansowane jako wydatek na II poziomie projektu,
18. nabycie materiałów biurowych,
19. zakup usług szkoleniowych, o ile pozostają w związku z celami projektu,

Katalog wydatków niekwalifikowalnych:

1. wydatki wskazane w podrozdziale 6.3 niniejszych Wytycznych,
2. nabycie używanych środków trwałych,
3. wydatki poniesione na zakup gruntu i nieruchomości,
4. zakup robót i materiałów budowlanych,
5. nabycie środków transportu,
6. przejazdy taksówką.

PROMOCJA GOSPODARCZA

Kwalifikowalne są wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu, jeżeli służą osiągnięciu celu projektu i nie zostały wskazane jako niekwalifikowalne, w tym wydatki poniesione m.in. na:

1. organizację przedsięwzięć/kampanii informacyjno-promocyjnych i marketingowych, w mediach krajowych i zagranicznych i przestrzeni publicznej oraz podczas wydarzeń o charakterze gospodarczym, w tym:
 - spoty/filmy reklamowe,
 - zakup/wynajem nośników reklamowych/kanałów promocyjnych, w tym powierzchni reklamowych, czasu antenowego, miejsca na witrynie/serwisie internetowym, powierzchni prasowych, linków sponsorowanych, itp.,
2. organizację i obsługę imprez targowo-wystawienniczych, konferencyjno-kongresowych, forów ekonomicznych, misji branżowych, sympozjów i innych wydarzeń gospodarczych i promocyjnych, a także udział w ww. imprezach, w tym:
 - przygotowanie projektu stoiska,
 - wykonanie, montaż, demontaż, transport, przechowywanie, ubezpieczenie stoiska, transport i ubezpieczenie eksponatów, obsługa techniczna stoiska,
 - wynajęcie powierzchni targowo-wystawienniczych,
 - wynajęcie sprzętu audiowizualnego,
 - reklama w katalogach targowych, mediach targowych, konferencyjnych, publikacjach branżowych,
 - opracowanie, wykonanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych oraz publikacji, a także gadżetów reklamowych,
 - prezentację produktów związanych z promocją województwa podczas imprez promocyjnych, w tym koszty zakupu produktów, transportu, przygotowania potraw, pokazów kulinarnych,
 - opłaty za uczestnictwo w targach, konferencjach, misjach, forach,
 - transport, zakwaterowanie i wyżywienie uczestników (w tym MŚP) zagranicznych i krajowych imprez targowo-wystawienniczych, konferencyjno-kongresowych, forów ekonomicznych, misji branżowych i innych przedsięwzięć promocyjnych,
 - opłaty wizowe, lotniskowe, koszty związane z odprawami celnymi oraz koszty ubezpieczeń osób biorących udział w przedsięwzięciu będącym przedmiotem projektu oraz eksponatów,
 - wynajęcie powierzchni konferencyjnych,
 - transport i zakwaterowanie organizatorów, zaproszonych gości zagranicznych oraz wynagrodzenie, transport i zakwaterowanie ekspertów, doradców zewnętrznych, tłumaczy,
 - organizację seminariów, spotkań bilateralnych, wizyt / spotkań z podmiotami gospodarczymi, wizyt studyjnych, pokazów wraz z zapewnieniem obsługi logistycznej i technicznej,

- zakup usług tłumaczenia na języki obce,
- zakup usług cateringowych i gastronomicznych,
- zakup/leasing środków trwałych przeznaczonych do użytku na czas realizacji projektu,
- amortyzacja środków trwałych używanych w ramach projektu,
- wynajem środków transportu,
- zakup wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu,
- amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych używanych w ramach projektu,
- uzyskanie dostępu do baz danych oraz tworzenie/rozbudowę/aktualizację portali informacyjnych na potrzeby realizacji celów projektu,
- koszty związane z zaangażowaniem personelu do realizacji projektu,
- doradztwo, przygotowanie analiz, ekspertyz, badań rynkowych, ewaluacyjnych, opracowań sektorowych wizerunkowych i marketingowych, niezbędnych dla realizacji projektu,
- zakup usług szkoleniowych, o ile pozostają w związku z celami projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki ponoszone na:

1. realizację działań o charakterze promocji wizerunkowej, niezwiązanej z celem projektu,
2. wszelkie opłaty za rezerwacje (np. hotelarskie, linii lotniczych) w sytuacji nieskorzystania z wcześniej zarezerwowanych usług,
3. budowę, przebudowę, remonty, naprawy, adaptację pomieszczeń,
4. organizację czasu wolnego dla uczestników wyjazdowych/przyjazdowych imprez targowo-wystawienniczych, konferencyjno-kongresowych, forów ekonomicznych, misji branżowych, wizyt studyjnych, sympozjów i innych wydarzeń gospodarczych i promocyjnych,
5. opracowanie i aktualizację dokumentów strategicznych,
6. koszty rozmów telefonicznych,
7. przejazdy taksówką.

7.1.3 Działanie 1.4 WSPARCIE MŚP

Poddziałanie 1.4.1 Dotacje bezpośrednie

ROZWÓJ MŚP

Kwalifikowalne są wydatki mające charakter inwestycyjny poniesione na:

1. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane⁵⁴,
2. nabycie nowych środków trwałych na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych Beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości,
3. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu,
4. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich,
5. nabycie środków transportu z grupy KŚT nr 743 i 76.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym;
2. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające;
3. nabycie używanych środków trwałych;
4. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym grunty);
5. roboty budowlane związane z remontem budynków;
6. nabycie środków transportu z wyjątkiem grupy KŚT nr 743 i 76;
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy);

⁵⁴ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

8. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionych maszyn;
9. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne;
10. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego;
11. faktoring;
12. wydatki rozliczane w drodze kompensaty;
13. wydatki zgodnie z zapisami podrozdziału 6.3 niniejszych Wytycznych.

ROZWÓJ MŚP (projekty objęte zasadami pomocy de minimis na wydatki inwestycyjne)

Kwalifikowalne są wydatki mające charakter inwestycyjny poniesione na:

1. nabycie nowych środków trwałych na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych Beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości, o ile środek trwały nie jest:
 - gruntem (nr 0 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
 - budynkiem i lokalem, spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielczym prawem do lokalu niemieszkalnego (nr 1 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
 - środkiem transportu (nr 7 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
 - wyposażeniem, aparatem i sprzętem medycznym (nr 802 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
 - wyposażeniem technicznym dla prac biurowych (nr 803 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
 - narzędziem, przyrządem, ruchomością i wyposażeniem pozostałym (nr 808 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
2. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich, pod warunkiem, że będą:
 - wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę;
 - podlegać amortyzacji;
 - nabyte od osoby trzeciej na warunkach rynkowych;
 - stanowiły majątek Beneficjenta, zostanie zachowany okres trwałości;
3. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu;

4. koszty podatku VAT, jeśli zgodnie z odrębnymi przepisami Beneficjentowi nie przysługuje prawo jego zwrotu lub odliczenia od należnego podatku od towarów i usług.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. nabycie używanych środków trwałych;
2. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym grunty);
3. wydatki na nabycie robót i materiałów budowlanych związane z budową, rozbudową oraz remontem pomieszczeń obiektów budowlanych, budowli i lokali, za wyjątkiem wydatków, które zwiększają wartość początkową zakupionych w ramach projektu maszyn i urządzeń, a związane są z technologicznymi wymaganiami maszyn/urządzeń i są niezbędne w celu spełnienia wymogów koniecznych dla funkcjonowania projektu (np. fundamenty pod maszynę);
4. nabycie środków transportu;
5. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy);
6. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionych maszyn;
7. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne;
8. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego;
9. faktoring;
10. wydatki rozliczane w drodze kompensaty;
11. koszty związane z przeprowadzeniem procedury dotyczącej udzielenia zamówienia.
12. zakup materiałów biurowych i eksploatacyjnych;
13. koszty uzyskania decyzji administracyjnych, opłaty administracyjne;
14. wydatki związane z bieżącą działalnością firmy (koszty ogólne);
15. koszty osobowe – wynagrodzenia;
16. wydatki zgodnie z zapisami podrozdziału 6.3 niniejszych Wytocznych.

7.1.4 Działanie 1.5 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. prace studyjno-koncepcyjne dla projektów inwestycyjnych obejmujące:
 - opracowania dotyczące koncepcji zagospodarowania terenu, w tym ocenę stanu infrastruktury technicznej,
 - opracowanie studium wykonalności zgodnie z zapisami w podrozdziale 6.19,
2. badania geotechniczne, w tym: określenie warstw geologicznych, nośności gruntu, poziomu lustra wód gruntowych,
3. roboty budowlane związane z budową / przebudową sieci, w szczególności: kanalizacji sanitarnej i deszczowej, wodociągowej, ciepłowniczej, niezbędnej do kompleksowego uzbrojenia terenu,
4. nabycie nowych środków trwałych nierozzerwalnie związanych z funkcjonowaniem inwestycji,
5. roboty budowlane dotyczące wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej (wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – wyłącznie jako uzupełniający element projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego – nie mogą być równe lub większe niż 50% wartości wydatków kwalifikowanych w projekcie),

Przez wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną należy rozumieć:

- drogi, które zgodnie z art. 4 ust 2 ustawy o drogach publicznych określa się jako: „budowlę wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym”,
 - drogowy obiekt inżynierski, który zgodnie z art. 4 ust. 12 ustawy o drogach publicznych określa się jako „obiekt mostowy, tunel, przepust i konstrukcję oporową”,
- Pojęcie „wewnętrzna” w rozumieniu potocznym oznacza usytuowaną w granicach działek objętych projektem polegającym na uzbrojeniu/dozbrojeniu terenu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. wydatki związane z budową / przebudową sieci telekomunikacyjnej, gazowej, elektroenergetycznej,
2. wydatki związane z budową / przebudową sieci, dla terenów mieszkaniowych,
3. wydatki na opłaty za przyłączenie do sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, elektroenergetycznych, gazowych i telekomunikacyjnych,
4. drogi dojazdowe do terenów inwestycyjnych,

5. wydatki poniesione na budowę nowych budynków,
6. wydatki na roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
7. wydatki na nabycie używanych środków trwałych
8. wydatki na działania informacyjno-promocyjne,
9. wydatki poniesione na zakup usług szkoleniowych i doradczych,
10. faktoring,
11. wydatki poniesione w drodze kompensaty,
12. wydatki zgodnie z zapisami rozdziału 6.3 niniejszych Wytycznych.

7.2 Oś priorytetowa II Cyfrowe Podkarpackie

7.2.1 Działanie 2.1 PODNIESIENIE EFEKTYWNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI E-USŁUG

Katalog wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych dla naboru wniosków o dofinansowanie projektów nr RPPK.02.01.00-IZ.00-18-001/15

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne, w tym:
 - a) Oprogramowanie
 - wydatki na utworzenie / zakup / wdrożenie oprogramowania / aplikacji / platform / portali,
 - wydatki na rozbudowę i aktualizację oprogramowania (aplikacji),
 - wydatki na integrację systemów (w tym dostosowanie systemów do systemów regionalnych i krajowych),
 - wydatki na pokrycie kosztów instalacyjnych, konfiguracyjnych, optymalizacyjnych oraz asyst stanowiskowych (w tym szkolenie personelu obsługującego),
 - wydatki na opiekę serwisową oprogramowania (koszty ponoszone w okresie realizacji inwestycji i odnoszące się do fazy realizacyjnej przedsięwzięcia),
 - wydatki na zapewnienie bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych (firewall, systemy IDS, oprogramowanie antywirusowe),
 - wydatki na niezbędne oprogramowanie służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji poświadczania tożsamości,
 - wydatki na aktualizację, konwersję, digitalizację i tworzenie danych.

Przy zakupie, modernizacji, aktualizacji lub utworzeniu oprogramowania w ramach projektu kwalifikowalne są koszty zakupu, rozszerzenia i aktualizacji licencji lub przejęcia autorskich praw majątkowych.

b) Sprzęt teleinformatyczny (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do budowy, modernizacji systemu teleinformatycznego, a przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów), w tym:

- wydatki na zakup sprzętu teleinformatycznego,
- wydatki na modernizację sprzętu informatycznego,
- wydatki na zakup infrastruktury na potrzeby przechowywania zarchiwizowanych danych cyfrowych (w tym: serwery, macierze dyskowe, biblioteki taśmowe, repozytoria cyfrowe, nośniki danych, oprogramowanie);
- wydatki na leasing sprzętu informatycznego,
- wydatki na najem sprzętu informatycznego,
- wydatki na niezbędne narzędzia warstwy sprzętowej służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji i poświadczania tożsamości (*systemy kontroli dostępu*).

2. Prace budowlane, instalacyjne i adaptacyjne:

- wydatki na budowę / rozbudowę / przebudowę pomieszczeń i infrastruktury niezbędnej do realizacji inwestycji (*np. serwerownie*) wraz z niezbędnym wyposażeniem (*np. okablowanie*) wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do realizacji projektu, a przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów.

3. Usługi związane z przygotowaniem projektu:

- wydatki związane z przygotowaniem i zabezpieczeniem danych i zasobów do digitalizacji,
- wydatki dotyczące pomiarów terenowych⁵⁵ w zakresie niezbędnym do realizacji celów danego projektu oraz do wysokości 25% kosztów kwalifikowanych inwestycji^{56,57}.

4. Usługi dotyczące zarządzania i nadzoru nad projektem:

- usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
- usługi audytu zewnętrznego (*testy bezpieczeństwa*).

5. Usługi informatyczne:

- wydatki na opracowanie koncepcji i utworzenie / rozbudowę / dostosowanie (*np. do WCAG 2.0*) zawartości stron www i portali,

⁵⁵ W rozumieniu § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2011r. w sprawie standardów technicznych wykonywania geodezyjnych pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywania i przekazywania wyników tych pomiarów do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (Dz.U. z 2011 r. Nr 263, poz.1572).

⁵⁶ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowanego została przedstawiona w podrozdziale 6.21 niniejszych Wytycznych.

⁵⁷ Weryfikacja zgodna z zapisem w podrozdziale 6.21, pkt 2 niniejszych Wytycznych.

- wydatki związane z digitalizacją posiadanych zasobów (zlecone firmie zewnętrznej),
 - wydatki związane z poprawą jakości zdigitalizowanych danych,
 - wydatki związane z projektowaniem usług zorientowanych na użytkownika,
 - wydatki na zakup usług przetwarzania w chmurze obliczeniowej.
6. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Pokrycie kosztów dostępu do Internetu, hosting, prowadzenie serwerów poczty elektronicznej, rejestracja i utrzymanie domen,
2. Sprzęt teleinformatyczny i infrastrukturę instalowaną na zewnątrz i poza budynkami, w których realizowany jest projekt,
3. Zakup praw autorskich do digitalizowanych zasobów oraz wydatki w zakresie postępowań sądowych w sprawach dotyczących ochrony praw autorskich w zakresie digitalizowanych zasobów,
4. Kursy i szkolenia dla interesariuszy usług i grup docelowych,
5. Utrzymanie dotychczasowej infrastruktury i oprogramowania,
6. Utrzymanie infrastruktury i bieżąca eksploatacja po zakończeniu etapu realizacji projektu,
7. Utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu.
8. Wyposażenie w komputery sal dydaktycznych,
9. Środki trwałe wykorzystywanych w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służącego do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
10. Środki trwałe służących do utrzymania projektu w przyszłości,
11. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

Katalog wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych dla naboru wniosków
o dofinansowanie projektów nr RPPK.02.01.00-IZ.00-18-002/16

**Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach
Wytycznych oraz poniesione na:**

1. Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne, w tym:

a) Oprogramowanie

- wydatki na utworzenie / zakup / wdrożenie oprogramowania / aplikacji / platform / portali;
- wydatki na rozbudowę i aktualizację oprogramowania (aplikacji);
- wydatki na integrację systemów (w tym dostosowanie systemów do systemów regionalnych i krajowych);
- wydatki na pokrycie kosztów instalacyjnych, konfiguracyjnych, optymalizacyjnych oraz asyst stanowiskowych (w tym szkolenie personelu obsługującego);
- wydatki na opiekę serwisową oprogramowania (koszty ponoszone w okresie realizacji inwestycji i odnoszące się do fazy realizacyjnej przedsięwzięcia);
- wydatki na zapewnienie bezpieczeństwa systemów informatycznych (firewall, systemy IDS, oprogramowanie antywirusowe);
- wydatki na niezbędne oprogramowanie służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji poświadczania tożsamości;

Przy zakupie, modernizacji, aktualizacji lub utworzeniu oprogramowania w ramach projektu kwalifikowalne są koszty zakupu, rozszerzenia i aktualizacji licencji lub przejęcia autorskich praw majątkowych.

b) Sprzęt informatyczny (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do świadczenia e-usług i/lub udostępnienia informacji sektora publicznego), w tym:

- wydatki na zakup i dostawę sprzętu informatycznego;
- wydatki na modernizację sprzętu informatycznego w zakresie niezbędnym do realizacji projektu;

- wydatki na zakup infrastruktury na potrzeby przechowywania zarchiwizowanych danych cyfrowych (w tym: serwery, macierze dyskowe, biblioteki taśmowe, repozytoria cyfrowe, nośniki danych, oprogramowanie);
- wydatki na leasing sprzętu informatycznego;
- wydatki na najem sprzętu informatycznego;
- wydatki na niezbędne narzędzia warstwy sprzętowej służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji i poświadczania tożsamości (*systemy kontroli dostępu*).

2. Prace budowlane, instalacyjne i adaptacyjne:

- wydatki na budowę / rozbudowę / przebudowę pomieszczeń i infrastruktury niezbędnej do realizacji inwestycji (*np. serwerownie*) wraz z niezbędnym wyposażeniem (*np. okablowanie*) wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do realizacji projektu.

3. Usługi związane z przygotowaniem projektu, w ramach następujących typów:

a) wszystkie typy projektów:

- wydatki na opracowanie koncepcji projektu;

b) cyfrowe udostępnianie informacji sektora publicznego:

- wydatki związane z przygotowaniem i zabezpieczeniem danych i zasobów do digitalizacji;
- wydatki na aktualizację, konwersję, digitalizację i tworzenie danych;

c) tworzenie lub rozwój publicznych zasobów geodezyjnych oraz informacji przestrzennej:

- *koszty niezbędnych do realizacji celów danego projektu prac geodezyjnych i kartograficznych⁵⁸, w tym:*
 - *wydatki związane z pracami przygotowawczymi w zakresie dotyczącym pomiarów terenowych, kwalifikowalne do wysokości 25% kosztów kwalifikowalnych inwestycji^{59,60}.*

4. Usługi dotyczące zarządzania i nadzoru nad projektem:

- usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
- usługi audytu zewnętrznego powstałych systemów informatycznych (*testy bezpieczeństwa*).

5. Usługi informatyczne:

⁵⁸ W rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. *Prawo geodezyjne i kartograficzne* (Dz. U. z 2015 r., poz. 520).

⁵⁹ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowanego została przedstawiona w podrozdziale 6.21 niniejszych Wytycznych.

⁶⁰ Weryfikacja zgodna z zapisem w podrozdziale 6.21, pkt 2.

- wydatki na opracowanie koncepcji i utworzenie / rozbudowę / dostosowanie (np. do WCAG 2.0) zawartości stron www i portali;
 - wydatki związane z digitalizacją posiadanych zasobów (zlecone firmie zewnętrznej);
 - wydatki związane z poprawą jakości zdigitalizowanych danych (zlecone firmie zewnętrznej);
 - wydatki związane z projektowaniem usług zorientowanych na użytkownika;
 - wydatki na zakup usług przetwarzania w chmurze obliczeniowej.
6. W ramach typu projektu: tworzenie lub rozwój e-usług publicznych (A2B, A2C), w tym tworzenie i udostępnianie zasobów cyfrowych (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do świadczenia e-usług):
- wydatki na zakup: skanerów, czytników kart, systemów do wideokonferencji, systemów wewnętrznej łączności IP, kolektorów danych;
 - wydatki na utworzenie: stanowisk do potwierdzania profilu zaufanego (wyłącznie sprzęt informatyczny i wartości niematerialne i prawne).
7. W ramach typu projektu: tworzenie lub rozwój publicznych zasobów geodezyjnych oraz informacji przestrzennej (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do świadczenia / finalizowania e-usług, bez konieczności obecności usługobiorców w instytucji świadczącej usługę):
- wydatki na zakup: ploterów A0 i skanerów A0, drukarek laserowych A4, urządzeń wielofunkcyjnych A3.
- Uwaga: Warunkiem koniecznym jest wdrożenie usługi korespondencyjnego przekazywania dokumentów.
8. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14.

Uwaga! Zakup sprzętu informatycznego jest dopuszczalny wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do budowy, rozbudowy, modernizacji systemu teleinformatycznego, zaś przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Pokrycie kosztów dostępu do Internetu, hosting, prowadzenie serwerów poczty elektronicznej, rejestracja i utrzymanie domen,
2. Sprzęt informatyczny i infrastrukturę instalowaną na zewnątrz i poza budynkami, w których realizowany jest projekt,
3. Zakup praw autorskich do digitalizowanych zasobów oraz wydatki w zakresie postępowań sądowych w sprawach dotyczących ochrony praw autorskich w zakresie digitalizowanych zasobów,
4. Kursy i szkolenia dla interesariuszy usług i grup docelowych,
5. Utrzymanie dotychczasowej infrastruktury i oprogramowania,
6. Utrzymanie infrastruktury i bieżąca eksploatacja po zakończeniu etapu realizacji projektu,
7. Utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu.
8. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służącego do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
9. Środki trwałe wykorzystywane do pozyskania danych przetwarzanych w ramach e-usług, za wyjątkiem pozycji wymienionych w punktach od 1 do 7 niniejszego rozdziału jako wydatki kwalifikowane,
10. Zakup: drukarek (poza wymienionymi w punkcie 7 wydatków kwalifikowanych), urządzeń wielofunkcyjnych, kart dostępu, urzędomatów, opłatomatów,
11. Środki trwałe służące do utrzymania projektu w przyszłości,
12. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

7.3 Oś priorytetowa III Czysta energia

7.3.1 Działanie 3.1 ROZWÓJ OZE

PROJEKTY PARASOLOWE

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie jednostek wytwarzających energię w oparciu o energię wody, wiatru, słońca, geotermii, hydrotermalną, aerotermalną, biogazu i biomasy, z zastrzeżeniem limitów określonych dla projektu w SZOOP.

Wydatki kwalifikowane dotyczą instalacji montowanych u odbiorców ostatecznych projektu parasolowego określonych w SZOOP.

Wydatki kwalifikowane obejmują:

- roboty budowlane, zakup i montaż jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty przygotowawcze bezpośrednio związane z montażem jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty rozbiórkowe związane z demontażem dotychczasowego źródła energii,
- instalacje i urządzenia niezbędne do prawidłowego funkcjonowania danej instalacji (armatura, okablowanie, urządzenia pomiarowe i sterujące wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające),
- urządzenia i instalacje niezbędne do podłączenia jednostki wytwarzającej energię w oparciu o OZE do instalacji odbiorczej (elektrycznej, ogrzewania, c.w.u.); wydatki kwalifikowane nie obejmują pozostałych elementów instalacji w budynku,
- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z ww. urządzeń OZE (akumulatory, zbiorniki na c.w.u., itd.),
- wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń OZE – tylko w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu,
- w przypadku kotłów na biomasę - systemy podawania paliwa do zasilania kotłów z załadunkiem automatycznym,
- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie odbiorców ostatecznych w zakresie obsługi urządzeń OZE,

- przebudowa instalacji odgromowej kolidującej z montażem urządzeń OZE na dachu budynku.

Urządzenia wchodzące w skład instalacji muszą być fabrycznie nowe oraz spełniać wymagania wynikające z obowiązujących norm.

W przypadku kolektorów słonecznych do pozyskiwania energii cieplnej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą:

- w zakresie zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań przeprowadzonym zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806,
- albo europejski znak jakości „Solar Keymark”.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą w zakresie zgodności z normą:

- PN-EN 61215,
- lub PN-EN 61646,
- lub normami równoważnymi.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

Ponadto w zakresie podłączenia do sieci elektroenergetycznych wydatki kwalifikowane mogą dotyczyć tylko sieci niskiego i średniego napięcia oraz urządzeń transformatorowych niezbędnych w celu przyłączenia OZE do sieci dystrybucyjnej.

W przypadku zespołów do pozyskiwania energii elektrycznej z wiatru, pomp ciepła urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE.

Inwestycje w zakresie mikroinstalacji OZE do pozyskiwania energii wodnej mogą być realizowane wyłącznie na istniejących budowlach piętrzących.

W przypadku instalacji OZE spalających biomasę lub biopaliwa, zgodnie z zapisami SZOOP, kwalifikowane są urządzenia (kotły) na biomasę zlokalizowane poza obszarami przekroczeń poziomu pyłu zawieszonego PM10 (24h) wskazanymi w Programie Ochrony Powietrza. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 według normy PN EN 303-5:2012. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 z automatycznym

zasypem paliwa według normy PN EN 303-5:2012 o mocy nominalnej do 500 kW lub kotłów na biomasę o mocy ponad 500 kW przy zapewnieniu wartości emisji zanieczyszczeń na poziomie nie większym niż wynikający z normy PN EN 303-5:2012. Ponadto montowane kotły powinny umożliwiać stosowanie paliwa innego niż przewidziane przez producenta, na przykład: powinny być wyposażone w automatyczne podajniki biomasy (np. ślimakowe) i palnik retortowy. Nie powinny posiadać drugiego tzw. awaryjnego paleniska, które mogłoby być wykorzystane do spalania niewłaściwego paliwa.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów i instalacji (w tym np. przeglądy techniczne i koszty bieżącej obsługi instalacji, wydatki na ubezpieczenia),
2. Środki transportu,
3. Promocja projektu bez względu na jej formę i wartość wydatków,
4. Wymianę źródeł energii na takie, które nie spełniają warunków określonych w niniejszych Wytycznych oraz SZOOP dla działania 3.1. RPO WP 2014-2020,
5. Tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją OZE (np. wymiana pokrycia dachu). Niekwalifikowany jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi instalacji OZE (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnej produkcji energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
6. Wykonanie magazynu na biomasę w przypadku zastosowania kotłów na to paliwo (pomieszczenia, budynki, wiaty itd.),
7. Montaż urządzeń OZE na dachach pokrytych wyrobami zawierającymi azbest,
8. Liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego,
9. Zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
10. Podatek VAT,
11. Zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ oraz odbiorców ostatecznych, w tym np. wydatki związane z działaniami informacyjnymi, wyborem odbiorców ostatecznych, wsparciem przyłączania do sieci elektroenergetycznych, bieżącą obsługą projektu, rozliczenia i monitorowanie efektów projektu, itd.),

12. Tzw. weryfikację techniczną, ekspertyzę stanu technicznego budynku i instalacji w związku z procesem wyboru ostatecznych odbiorców,
13. Audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej,
14. Wydatki na OZE u odbiorców ostatecznych, którzy w wyniku realizacji projektu odłączą się od sieci ciepłowniczej.

PROJEKTY Z ZAKRESU PRODUKCJI ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (INNE NIŻ PARASOŁOWE)

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1) Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie jednostek wytwarzających energię w oparciu o energię wody, wiatru, słońca, geotermii, hydrotermalną, aerotermalną, biogazu i biomasy, z zastrzeżeniem limitów określonych dla projektu w SZOOP.

Wydatki kwalifikowane obejmują:

- roboty budowlane, zakup i montaż jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty przygotowawcze bezpośrednio związane z montażem jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty rozbiórkowe związane z demontażem dotychczasowego źródła energii,
- instalacje, urządzenia i obiekty niezbędne do prawidłowego funkcjonowania danej instalacji (armatura, okablowanie, urządzenia pomiarowe i sterujące wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające, budowa i przebudowa instalacji odgromowej, obiekty techniczne, niezbędne ogrodzenie i zagospodarowanie terenu),
- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z ww. urządzeń OZE (akumulatory, zasobniki, zbiorniki, itd.),
- wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń OZE – tylko w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu,
- roboty budowlane i/lub wyposażenie związane z podłączeniem ww. instalacji do sieci dystrybucyjnych elektroenergetycznych / ciepłowniczych. Kwalifikowane są

wydatki poniesione na wykonanie przyłącza, w tym opłaty za przyłączenie na rzecz operatora sieci, których koszt ponosi wnioskodawca/partner projektu.

W przypadku sieci elektroenergetycznych wydatki kwalifikowane mogą dotyczyć tylko sieci niskiego i średniego napięcia oraz urządzeń transformatorowych niezbędnych w celu przyłączenia OZE do sieci dystrybucyjnej,

- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie w zakresie obsługi urządzeń OZE,
- wykonanie nowej, przebudowa, rozbudowa instalacji odgromowej.

Urządzenia wchodzące w skład instalacji muszą być fabrycznie nowe oraz spełniać wymagania wynikające z obowiązujących norm.

W przypadku kolektorów słonecznych do pozyskiwania energii cieplnej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą:

- w zakresie zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań przeprowadzonym zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806,
- albo europejski znak jakości „Solar Keymark”.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą w zakresie zgodności z normą:

- PN-EN 61215,
- lub PN-EN 61646,
- lub normami równoważnymi.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku zespołów do pozyskiwania energii elektrycznej z wiatru, pomp ciepła urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE.

Inwestycje w zakresie instalacji OZE do pozyskiwania energii wodnej mogą być realizowane wyłącznie na istniejących budowach piętrzących.

W przypadku instalacji OZE spalających biomasę lub biopaliwa kwalifikowane są ponadto:

- wydatki związane z budową linii produkcyjnej do przetwarzania biomasy w paliwo (zrębki, brykiet, pelet, biogaz itd.), pod warunkiem że będzie ono w ponad 80 % wykorzystywane do zasilania źródła OZE objętego projektem,
- systemy podawania paliwa do zasilania kotłów z załadunkiem automatycznym,
- zakup maszyn służących ładowaniu biomasy do instalacji (np. ładowarki, wózki, koparki), wykorzystywane jedynie w procesie technologicznym wytwarzania energii z OZE w obrębie zakładu (biogazowni, kotłowni),
- stosowane urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE i być zgodne z obowiązującymi normami technicznymi,
- zgodnie z zapisami SZOOP kwalifikowane są urządzenia (kotły) na biomasę zlokalizowane poza obszarami przekroczeń poziomu pyłu zawieszonego PM10 (24h) wskazanymi w Programie Ochrony Powietrza. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 z automatycznym zasypem paliwa według normy PN EN 303-5:2012 o mocy nominalnej do 500 kW lub kotłów na biomasę o mocy ponad 500 kW przy zapewnieniu wartości emisji zanieczyszczeń na poziomie nie większym niż wynikający z normy PN EN 303-5:2012,
- montowane kotły powinny umożliwiać stosowanie paliwa innego niż przewidziane przez producenta, na przykład: powinny być wyposażone w automatyczne podajniki biomasy (np. ślimakowe) i palnik retortowy. Nie powinny posiadać drugiego tzw. awaryjnego paleniska, które mogłoby być wykorzystane do spalania niewłaściwego paliwa.

2) Roboty budowlane i/lub wyposażenie instalacji wytwarzania energii w procesach wysokosprawnej kogeneracji ze źródeł odnawialnych:

Wydatki kwalifikowane obejmują:

- wysokosprawną, kogeneracyjną jednostkę wytwarzającą energię w oparciu o OZE o mocy zainstalowanej elektrycznej do 1 MW (zgodnie z SZOOP),
- wydatki związane z ww. instalacją i realizacją inwestycji – odpowiednio jak dla instalacji OZE wymienionych wyżej.

3) Roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące budowy, rozbudowy, przebudowy sieci ciepłowniczych, które służą dystrybucji ciepła wytwarzanego wyłącznie z OZE (brak wsparcia sieci ciepłowniczych należących do przedsiębiorstw ciepłowniczych z obszaru ROF):

- roboty związane z wykonaniem sieci i przyłączy ciepłowniczych,

- wydatki poniesione na wykonanie przyłącza, w tym opłaty za przyłączenie na rzecz operatora sieci, których koszt ponosi wnioskodawca projektu,
- węzły ciepłownicze,
- systemy sterowania i monitorowania sieci ciepłej i węzłów cieplnych,
- przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją,
- odtworzenie nawierzchni na trasie sieci (drogi, chodnika, terenów zielonych i in. infrastruktury towarzyszącej) w zakresie związanym z realizacją sieci ciepłowniczej, celem doprowadzenia do stanu pierwotnego.

Uwaga!

W przypadku ubiegania się o pomoc publiczną na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych lub na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji, wydatki kwalifikowane do dofinansowania muszą być zgodne z postanowieniami 40 ust. 4 lit b-c) lub 41 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014.

Uwaga nie dotyczy pomocy de minimis.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów i instalacji (w tym np. przeglądy techniczne i koszty bieżącej obsługi instalacji, wydatki na ubezpieczenia),
2. Zakup ciągników i innych środków transportu z wyjątkiem wskazanych w części dotyczącej wydatków kwalifikowanych,
3. Promocję projektu bez względu na jej formę i wartość wydatków,
4. Wymianę źródeł energii na takie, które nie spełniają warunków określonych w niniejszych Wytycznych oraz SZOOP dla działania 3.1. RPO WP 2014-2020,
5. Tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją OZE (np. wymiana pokrycia dachu). Niekwalifikowany jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi instalacji OZE (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnej produkcji energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
6. Wydatki związane z uruchomieniem i prowadzeniem plantacji roślin służących do produkcji biomasy i biopaliw,
7. Montaż urządzeń OZE na dachach pokrytych wyrobami zawierającymi azbest,

8. Liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego,
9. Zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
10. Podatek VAT,
11. Zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
12. Audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej, opracowania o charakterze koncepcji technicznej/technologicznej,

13. W projektach dotyczących sieci ciepłowniczych zasilanych z OZE – niekwalifikowane są ponadto wydatki na:
 - roboty budowlane dotyczące kotłowni, źródeł ciepła dla sieci ciepłowniczej, systemy sterowania pracą kotłowni, itd. Źródło ciepła powinno być przedmiotem odrębnego projektu;
 - brak wsparcia sieci ciepłowniczych należących do przedsiębiorstw ciepłowniczych z obszaru ROF,
14. Wydatki na projekty, które prowadzą do odłączenia budynku od sieci ciepłowniczej.
15. Wydatki niekwalifikowane zgodnie z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej (w tym art. 40 ust. 4, art. 41 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014).

7.3.2 Działanie 3.2 MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW

MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących kompleksowej głębokiej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej (w rozumieniu SZOOP oraz w Regulaminie danego konkursu zgodnie z warunkami i limitami przedstawionymi w tych dokumentach dla działania 3.2.), tj.:
 - ogólny zakres prac przygotowawczych, budowlanych oraz instalacyjnych,
 - wykonanie izolacji oraz ocieplenie fundamentów modernizowanego budynku, w tym wykonanie nowej opaski odbojowej. W przypadku, gdy istnieje stara opaska odbojowa, która uniemożliwia wykonanie zaplanowanych prac - demontaż i ponowny montaż wraz z uzupełnieniem ubytków tej opaski jest kosztem kwalifikowanym. Wydatki kwalifikowane mogą dotyczyć wyłącznie opaski zlokalizowanej bezpośrednio przy ścianach, schodach do budynku. Na tych samych zasadach kwalifikowane jest również wykonanie drenażu opaskowego przy budynku,
 - ocieplenie ścian zewnętrznych modernizowanego budynku (prace dotyczące warstw izolacyjnych i prac tynkarskich zewnętrznych, malowanie ścian zewnętrznych, ocieplenie kominów),
 - demontaż oraz ponowny montażu orynnowania wraz z niezbędnymi, nowymi elementami połączeniowymi. Kosztem kwalifikowanym będzie również wykonanie nowego orynnowania wynikającego z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych budynku, służące ochronie warstw izolacyjnych ścian,
 - modernizację lub wymianę: okien, oszkleń, drzwi zewnętrznych (wraz z futrynami, kołnierzami, ościeżnicami, ramami montażowymi, daszkami nad wejściem) na efektywne energetycznie oraz ocieplenie szpalet wokół okien, oszkleń oraz drzwi,
 - demontaż oraz ponowny montaż parapetów zewnętrznych i wewnętrznych budynku. Wymiana parapetów na nowe jest kwalifikowana, jeżeli służy zwiększeniu parametrów izolacji okien i ochronie warstw izolacyjnych ścian.

Wymiana parapetów wewnętrznych jest kwalifikowana tylko jeśli jest powiązana z wymianą okien,

- montaż urządzeń zacieniających okna, w tym: rolet wewnętrznych /zewewnętrznych, żaluzji wewnętrznych/zewewnętrznych, markiz zacieniających,
- wymianę drzwi wewnętrznych w budynku, wyłącznie jeżeli dotyczy pomieszczenia, w którym znajduje się kotłownia (na drzwi przeciwpożarowe), a także drzwi pomiędzy pomieszczeniami ogrzewanymi a nieogrzewanymi,
- wymianę, montaż oraz izolację włączów na nieogrzewane poddasza, strychy, piwnice;
- demontaż oraz powtórny montaż urządzeń, w tym krat itp., które uniemożliwiłyby wykonanie zaplanowanych prac w celu realizacji projektu wraz z naprawą powstałych w trakcie prac ubytków, a także wymiana na nowy element, jeżeli zdemontowany nie nadaje się już do ponownego montażu,
- likwidację liniowych i punktowych mostków cieplnych (wraz z np. ułożeniem płytek na balkonach, schodach wejściowych jako zamknięcie powierzchni izolacyjnej),
- ocieplenie stropu, stropodachu, dachu (w tym warstwy izolacji cieplnej, przeciwwilgociowej i przeciwwiatrowej),
- w zakresie pokrycia dachowego: wykonanie niezbędnych obróbek blacharskich dachu, kominów, rynien, okien dachowych. Nie są kwalifikowane wydatki dotyczące wymiany całego dachu na budynku oraz elementów konstrukcyjnych dachu (np. zmiana geometrii, belki konstrukcyjne itd.),
- wykonanie podbicia okapu dachu,
- demontaż oraz powtórny montaż instalacji odgromowej, a jeżeli wykonanie nowej instalacji wynika z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych również nowa instalacja jest kosztem kwalifikowanym,
- wydatki dot. wszelkiego rodzaju elementów ozdobnych znajdujących się na zewnętrznej elewacji budynków – jedynie w przypadku budynków zabytkowych, gdy ich wykonanie wynika z wymogów określonych przez konserwatora zabytków oraz zgodności projektu z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2015 r., poz. 1789),

- izolację cieplną, równoważenie hydrauliczne (np.: zawory równoważące, regulacja hydrauliczna), kompleksową modernizację instalacji ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej wraz z podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub wymianą źródła ciepła (zgodnie z limitami określonymi w SZOOP dla działania 3.2). W przypadku kotłów na biomasę instalowanych na obszarach przekroczeń pyłu PM-10 24h, kwalifikowane jest zastosowanie kotłów klasy 5 normy produktowej PNEN 303-5:2012 Kotły grzewcze Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW;
 - instalację c.w.u.: w tym izolację rurociągów, montaż i izolację zbiorników, zastosowanie nowych źródeł ciepła dla c.w.u., zastosowanie perlatorów. Nie jest kwalifikowana wymiana urządzeń sanitarnych (spluczek, muszli klozetowych, umywalek, itd.),
 - wymianę grzejników, płukanie instalacji, izolację rurociągów c.o., wymianę rurociągów i armatury c.o. uzasadnioną np. zmianami natężenia przepływu lub wymogiem zmiany przekrojów itd., montaż zaworów termostatycznych, zastosowanie automatyki pogodowej,
 - budowę i/lub przebudowę klimatyzacji i systemów chłodzących,
 - modernizację systemu wentylacji poprzez montaż układu odzysku ciepła (rekuperacja), wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku,
 - modernizację instalacji elektrycznych budynku wynikającą z audytu energetycznego, która skutkować będzie ograniczeniem strat energii.
2. Instalację OZE w modernizowanych energetycznie budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. W zakresie instalacji OZE zastosowane instalacje będą musiały zapewniać przynajmniej częściowe pokrycie zapotrzebowania na energię w budynkach. W ramach realizowanych projektów instalacja OZE budowana na/przy budynkach musi dotyczyć potrzeb energetycznych obiektu. Instalacja OZE nie może być jedynym elementem projektu w działaniu 3.2. RPO WP 2014-2020. Projekty, które przewidują wyłącznie instalację OZE powinny być realizowane w ramach działania 3.1. RPO WP 2014-2020.
3. Instalację urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku.

4. Modernizację lub wymianę oświetlenia obiektów na energooszczędne obejmujące takie elementy jak:
- wymianę oświetlenia zewnętrznego zamontowanego na budynku na stałe, wyłącznie w przypadku oświetlenia zasilanego z przyłącza energetycznego budynku (zmiana powinna wpłynąć na ograniczenie zużycia energii dla modernizowanego budynku). Zakres prac obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne,
 - wymianę oświetlenia wewnętrznego (zamontowanego na stałe) w budynkach użyteczności publicznej – wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku,
Zakres wydatków kwalifikowanych obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
 - wymianę oświetlenia w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych wyłącznie w częściach wspólnych budynku, w tym: na klatkach schodowych, korytarzach, windach – wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. Zakres wydatków kwalifikowanych obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
 - zastosowanie układów sterowania oświetleniem (np. wyłączniki czasowe, czujniki zmierzchu oraz ruchu),
5. Specyficzną dokumentację, która jest związana z realizacją projektów modernizacji energetycznej, obejmującą takie elementy jak:
- opracowanie audytu energetycznego dla budynków objętych projektem. Audyt określa zakres parametrów technicznych, ekonomicznych i ekologicznych przedsięwzięcia. Audyt powinien być aktualny (opisywać stan obecny budynku) i opracowany zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii (Dz. U. z 2012 r., poz. 962),
 - opracowanie analizy efektów ekologicznych przedsięwzięcia w zakresie zmniejszenia emisji ekwiwalentu CO₂ i pyłów PM₁₀, która powinna odpowiadać metodologii opisanej w kryteriach oceny merytorycznej jakościowej do działania 3.2. Analiza może być częścią audytu,

- analizy i badania realizowane po zakończeniu prac modernizacyjnych: opracowanie audytu „powykonawczego”⁶¹, termowizyjne badanie ciągłości warstw izolacji termicznej budynku⁶² i powietrzne badanie szczelności budynku⁶³. Audyt powykonawczy i przeprowadzone badania muszą zostać wykonane w czasie sezonu grzewczego po zakończeniu robót modernizacyjnych. Nie są kwalifikowane wydatki poniesione po zakończeniu realizacji projektu,
 - opracowanie świadectwa energetycznego po wykonaniu modernizacji energetycznej budynku.
6. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu),
 7. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów,
2. Środki transportu,
3. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
4. Wsparcie w zakresie budynków publicznych dla organów władzy publicznej (administracji rządowej), w tym państwowych jednostek budżetowych i administracji rządowej oraz podległych jej organów i jednostek organizacyjnych, państwowych osób prawnych, a także podmiotów będących dostawcami usług energetycznych w rozumieniu Dyrektywy 2012/27/UE,
5. Wsparcie w zakresie projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkalnych realizowanych przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe z obszaru ROF

⁶¹ „Audyt powykonawczy” – oznacza dokument sporządzony przez audytora energetycznego, w których dokonana zostanie analiza efektów zrealizowanego przedsięwzięcia w zakresie modernizacji energetycznej. Analiza powinna uwzględniać porównanie parametrów zużycia energii budynku przed realizacją projektu z parametrami obiektu po faktycznie wykonanej modernizacji, w tym badań termowizyjnych i szczelności. Analiza powinna być wykonana zgodnie z metodologią wykorzystywaną do opracowania audytów energetycznych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 10 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii (Dz. U. z 2012 r.. poz. 962).

⁶² Badanie termowizyjne powinno być wykonane zgodnie z normą europejską PN-EN 13187 „Właściwości cieplne budynków - Jakościowa detekcja wad cieplnych w obudowie budynku - metoda podczerwieni”.

⁶³ Powietrzne badania szczelności budynku powinno być wykonane zgodnie z normą PN-EN: 13829 „Właściwości cieplne budynków. Określanie przepuszczalności powietrznej budynków. Metoda pomiaru ciśnieniowego z użyciem wentylatora”.

- oraz miast subregionalnych⁶⁴ kwalifikujących się do wsparcia w ramach PO IiŚ 2014-2020 (do momentu wyczerpania dostępnej alokacji w programie krajowym),
6. Wydatki dotyczące budynków, w których realizacja projektu nie będzie skutkować spełnieniem warunków:
 - zwiększenia efektywności energetycznej (czyli zmniejszeniem obliczeniowego zapotrzebowania na energię) o co najmniej 25%,
 - wyboru optymalnego rozwiązania określonego w audycie energetycznym (efektywności energetycznej),
 - osiągnięciem wymaganych poziomów wskaźnika EP albo parametrów izolacyjności cieplnej przegród budowlanych, których dotyczą prace w projekcie, zgodnie z wymogami przewidzianymi na rok 2021⁶⁵.
 7. Roboty, urządzenia i instalacje, których nie uwzględnia wariant optymalny modernizacji energetycznej budynku ustalony w audycie energetycznym ex-ante,
 8. Wymianę kabiny, napędu, układu sterowania dźwigu osobowego/towarowego (silnika, falownika, szafy sterowniczej),
 9. Instalację monitoringu wizyjnego,
 10. Wydatki dot. termomodernizacji budynków jednorodzinnych oraz budynków posiadających 2 lokale mieszkalne,
 11. Tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania tj. poprawę stanu i efektywności energetycznej, a poprawiają jedynie estetykę budynku. Dotyczy to w szczególności: elementów ozdobnych elewacji, okładzin ścian itp. Ograniczenie nie dotyczy budynków zabytkowych gdzie ich zastosowanie wynika z decyzji (uzgodnienia) konserwatora zabytków,
 12. Wymianę drzwi wewnętrznych budynku, inne niż wymienione w części dot. wydatków kwalifikowanych,
 13. Zmianę konstrukcji dachu np. ze stropodachu na dach dwuspadowy, niekwalifikowane są elementy konstrukcyjne i poszycie dachu. Dofinansowanie może obejmować warstwy izolacyjne,

⁶⁴ Zgodnie z zapisami Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Podkarpackiego, miastami subregionalnymi wskazanymi w KT są: Krosno, Mielec, Przemyśl, Stalowa Wola, Tarnobrzeg.

⁶⁵ Wartość wskaźnika EP [kWh/(m² / rok)] określa roczne obliczeniowe zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, a w przypadku budynków użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, gospodarczych i magazynowych - również do oświetlenia wbudowanego. Wymagane jest uzyskanie poziomu wskaźnika przewidzianego od 2021 r. Wymagania te, uznaje się również za spełnione, jeżeli objęte projektem przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku objęte projektem odpowiadają przynajmniej wymaganiom izolacyjności cieplnej na 2021 r. określonym według § 328 ust. 1a Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1422).

14. Modernizację energetyczną obiektów służby zdrowia, których funkcjonowanie nie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb zdrowotnych, o których mowa w działaniu 6.2.1 RPO WP 2014-2020,
15. Instalację OZE, która jest jedynym elementem modernizacji energetycznej budynku,
16. Wymianę źródeł ciepła na takie, które nie spełniają warunków określonych w niniejszych Wytycznych oraz SZOOP dla działania 3.2. RPO WP 2014-2020,
17. Instalację urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach, jako jedyny element projektu,
18. Oświetlenie dekoracyjne, oraz oświetlenie, które nie jest związane na stałe z budynkiem,
19. Oświetlenie zewnętrzne, które nie jest zasilane z przyłącza energetycznego budynku (ze względu na brak ograniczenia zużycia energii dla modernizowanego budynku),
20. Wymianę sprzętu technicznego, komputerowego, RTV, kuchennego, urządzeń AGD itd., nawet jeżeli skutkuje zmniejszeniem zużycia energii,
21. Nasadzenie zieleni (np. drzew, krzewów), nawet jeżeli są uzasadnione funkcjami izolacyjnymi i zacieniającymi w porze letniej,
22. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
23. Jeżeli w regulaminie danego konkursu nie przewiduje się dofinansowania np. powierzchni wykorzystywanej do działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o pomocy publicznej, powierzchni zajmowanej przez lokale mieszkalne lub wyłączonej z dofinansowania z innych przyczyn, to nie są kwalifikowane wydatki związane z modernizacją energetyczną odnoszącą się do tych pomieszczeń.

Wydzielenie ww. wydatków z całkowitych kosztów projektu powinno nastąpić:

- a) według danych kosztorysowych (jeżeli wnioskodawca dysponuje obiektywnymi danymi),
- b) lub według udziału powierzchni użytkowej ogrzewanej tych pomieszczeń w całkowitej powierzchni użytkowej ogrzewanej danego budynku.

MODERNIZACJA ENERGETYCZNA WIELORODZINNYCH BUDYNKÓW MIESZKALNYCH

Kwalifikowane są wydatki poniesione na:

1. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących kompleksowej głębokiej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków

mieszkalnych (w rozumieniu SZOOP oraz w Regulaminie danego konkursu zgodnie z warunkami i limitami przedstawionymi w tych dokumentach dla działania 3.2.), tj.:

- ogólny zakres prac przygotowawczych, budowlanych oraz instalacyjnych,
- wykonanie izolacji oraz ocieplenie fundamentów modernizowanego budynku, w tym wykonanie nowej opaski odbojowej. W przypadku, gdy istnieje stara opaska odbojowa, która uniemożliwia wykonanie zaplanowanych prac - demontaż i ponowny montaż wraz z uzupełnieniem ubytków tej opaski jest kosztem kwalifikowanym. Wydatki kwalifikowane mogą dotyczyć wyłącznie opaski zlokalizowanej bezpośrednio przy ścianach, schodach do budynku. Na tych samych zasadach kwalifikowane jest również wykonanie drenażu opaskowego przy budynku,
- ocieplenie ścian modernizowanego budynku (prace dotyczące warstw izolacyjnych i prac tynkarskich, malowanie docieplanych ścian),
- ocieplenie, remont, wykonanie nowych kominów i kanałów wentylacyjnych,
- demontaż oraz ponowny montaż orygnowania wraz z niezbędnymi, nowymi elementami połączeniowymi. Kosztem kwalifikowanym będzie również wykonanie nowego orygnowania wynikającego z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych budynku, służące ochronie warstw izolacyjnych ścian,
- wymiana, montaż nowych: okien, oszkleń, drzwi zewnętrznych (wraz z futrynami, kołnierzami, ościeżnicami, ramami montażowymi, daszkami nad wejściem) na efektywne energetycznie oraz ocieplenie szpalet wokół okien, oszkleń oraz drzwi,
- demontaż oraz ponowny montaż parapetów zewnętrznych i wewnętrznych budynku. Wymiana parapetów na nowe jest kwalifikowana, jeżeli służy zwiększeniu parametrów izolacji okien i ochronie warstw izolacyjnych ścian. Wymiana parapetów wewnętrznych jest kwalifikowana tylko jeśli jest powiązana z wymianą okien.
- montaż zewnętrznych urządzeń zaciężających okna (zewnętrzne żaluzje, rolety, markizy),
- wymianę drzwi wewnętrznych w budynku, wyłącznie jeżeli dotyczy pomieszczenia, w którym znajduje się kotłownia (na drzwi przeciwpożarowe), a także drzwi pomiędzy pomieszczeniami ogrzewanymi a nieogrzewanymi (np. drzwi do nieogrzewanych piwnic),
- wymianę, montaż oraz izolację włączów na nieogrzewane poddasza, strychy, piwnice,

- demontaż oraz powtórny montaż urządzeń, w tym krat itp., które uniemożliwiłyby wykonanie zaplanowanych prac w celu realizacji projektu wraz z naprawą powstałych w trakcie prac ubytków, a także wymianę na nowy element, jeżeli zdemontowany nie nadaje się już do ponownego montażu,
- likwidację liniowych i punktowych mostków cieplnych (wraz z np. ułożeniem płytek na balkonach, schodach wejściowych jako zamknięcie powierzchni izolacyjnej),
- ocieplenie stropu, stropodachu, dachu (w tym warstwy izolacji cieplnej, przeciwwilgociowej i przeciwwiatrowej),
- w zakresie pokrycia dachowego: wykonanie niezbędnych obróbek blacharskich dachu, kominów, rynien, okien dachowych. Nie są kwalifikowane wydatki dotyczące wymiany całego dachu na budynku oraz elementów konstrukcyjnych dachu (np. zmiana geometrii, pokrycia na całym dachu, belki konstrukcyjne, itd.),
- wykonanie podbicia okapu dachu,
- demontaż oraz powtórny montaż instalacji odgromowej, a jeżeli wykonanie nowej instalacji wynika z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych również nowa instalacja jest kosztem kwalifikowanym,
- wydatki dot. wszelkiego rodzaju elementów ozdobnych znajdujących się na zewnętrznej elewacji budynków – jedynie w przypadku budynków zabytkowych, gdy ich wykonanie wynika z wymogów określonych przez konserwatora zabytków oraz zgodności projektu z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. *w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych* i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2015 r., poz. 1789), ,
- budowę, modernizację instalacji ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej wraz z podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub wymianą źródła ciepła (zgodnie z limitami określonymi w SZOOP dla działania 3.2). W przypadku kotłów na biomasę instalowanych na obszarach przekroczeń pyłu PM-10 24h, kwalifikowane jest zastosowanie kotłów klasy 5 normy produktowej PNEN 303-5:2012 *Kotły grzewcze Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW*;
- wymianę grzejników, płukanie instalacji, izolację rurociągów c.o., wymianę rurociągów i armatury c.o. uzasadnioną np. zmianami natężenia przepływu lub wymogiem zmiany przekrojów itd., montaż zaworów termostatycznych,

- zastosowanie automatyki pogodowej, izolację cieplną rurociągów, równoważenie hydrauliczne (np.: zawory równoważące, regulacja hydrauliczna), urządzenia do uzdatniania wody w instalacji c.o.,
- ogrzewanie elektryczne – wyłącznie zasilane z OZE,
 - instalację c.w.u.: w tym izolację rurociągów, montaż i izolację zbiorników, zastosowanie nowych źródeł ciepła dla c.w.u., zastosowanie baterii z perlatorami. Nie jest kwalifikowana wymiana urządzeń sanitarnych (spluczek, muszli klozetowych, umywalek).
 - modernizację instalacji elektrycznych budynku wynikającą z audytu energetycznego, która skutkować będzie ograniczeniem strat energii,
 - w budynkach wielorodzinnych mieszkalnych w zakresie instalacji wewnętrznych (np. c.o, c.w.u, elektrycznej) wyżej wymienionych kwalifikowane są wydatki dotyczące tylko elementów wspólnych instalacji dla całego budynku,
 - instalację zimnej wody – tylko w zakresie związanym z zasilaniem instalacji c.o. i źródła ciepła w czynnik grzewczy,
 - modernizację systemu wentylacji poprzez montaż układu odzysku ciepła (rekuperacja),
 - instalację gazową, która jest niezbędna do zasilania źródła ciepła dla budynku,
 - remont, przebudowę kotłowni towarzyszącą zmianie źródła energii,
 - inne roboty, instalacje, urządzenia, które służą poprawie efektywności energetycznej i nie są sprzeczne z SZOOP, Regulaminem konkursu albo wydatkami wymienionymi wśród wydatków niekwalifikowanych.
2. Instalację OZE w modernizowanych energetycznie budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. W zakresie instalacji OZE zastosowane instalacje będą musiały zapewniać przynajmniej częściowe pokrycie zapotrzebowania na energię w budynkach. W ramach realizowanych projektów instalacja OZE budowana na/przy budynkach musi dotyczyć potrzeb energetycznych obiektu. Instalacja OZE nie może być jedynym elementem projektu w działaniu 3.2. RPO WP 2014-2020. Projekty, które przewidują wyłącznie instalację OZE powinny być realizowane w ramach działania 3.1. RPO WP 2014-2020.
3. Instalację urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku.
4. Modernizację lub wymianę oświetlenia obiektów na energooszczędne obejmującą takie elementy jak:

- wymianę oświetlenia zewnętrznego zamontowanego na budynku na stałe, wyłącznie w przypadku oświetlenia zasilanego z przyłącza energetycznego budynku (zmiana powinna wpłynąć na ograniczenie zużycia energii dla modernizowanego budynku). Zakres prac obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
 - wymianę oświetlenia w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych wyłącznie w częściach wspólnych budynku, w tym: na klatkach schodowych, korytarzach, windach, piwnicach, strychach – wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. Zakres wydatków kwalifikowanych obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
 - zastosowanie układów sterowania oświetleniem (np. wyłączniki czasowe, czujniki zmiernych oraz ruchu).
5. Systemy monitorowania i zarządzania energią w budynku, których zastosowanie skutkować będzie zmniejszeniem jej zużycia.
6. Specyficzną dokumentację, która jest związana z realizacją projektów modernizacji energetycznej, obejmująca takie elementy jak:
- opracowanie audytu energetycznego lub efektywności energetycznej dla budynków objętych projektem. Audyt powinien być aktualny (opisywać stan obecny i docelowy budynku) i opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami,
 - opracowanie analizy efektów ekologicznych przedsięwzięcia w zakresie zmniejszenia emisji ekwiwalentu CO₂ i pyłów PM₁₀, która powinna odpowiadać metodologii opisanej w kryteriach oceny merytorycznej jakościowej do działania 3.2. Analiza może być częścią audytu,
 - analizy i badania realizowane po zakończeniu prac modernizacyjnych: opracowanie audytu „powykonawczego”⁶⁶, termowizyjne badanie ciągłości warstw izolacji termicznej budynku⁶⁷ i powietrzne badanie szczelności budynku⁶⁸. Audyt powykonawczy i przeprowadzone badania muszą zostać wykonane

⁶⁶ „Audyt powykonawczy” – oznacza dokument sporządzony przez audytora energetycznego, w których dokonana zostanie analiza efektów zrealizowanego przedsięwzięcia w zakresie modernizacji energetycznej. Analiza powinna uwzględniać porównanie parametrów zużycia energii budynku przed realizacją projektu z parametrami obiektu po faktycznie wykonanej modernizacji, w tym badań termowizyjnych i szczelności. Analiza powinna być wykonana zgodnie z metodologią wykorzystywaną do opracowania audytów energetycznych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 10 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii (Dz. U. z 2012 r., poz. 962).

⁶⁷ Badanie termowizyjne powinno być wykonane zgodnie z normą europejską PN-EN 13187 „Właściwości cieplne budynków - Jakościowa detekcja wad cieplnych w obudowie budynku - metoda podczerwień”.

⁶⁸ Powietrzne badania szczelności budynku powinny być wykonane zgodnie z normą PN-EN: 13829 „Właściwości cieplne budynków. Określanie przepuszczalności powietrznej budynków. Metoda pomiaru ciśnieniowego z użyciem wentylatora”.

- w czasie sezonu grzewczego po zakończeniu robót modernizacyjnych.
- Nie są kwalifikowane wydatki poniesione po zakończeniu realizacji projektu,
- opracowanie świadectwa energetycznego po wykonaniu modernizacji energetycznej budynku.
7. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu).
 8. Promocję projektu:
 - a. trwałe plakaty (w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR), nie więcej niż **1 plakat na budynek**,
 - b. tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów,
2. Środki transportu,
3. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
4. Wsparcie w zakresie projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkalnych realizowanych przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe z obszaru ROF oraz miast subregionalnych⁶⁹ kwalifikujących się do wsparcia w ramach PO IiŚ 2014-2020 (do momentu wyczerpania dostępnej alokacji w programie krajowym),
5. Wydatki dotyczące budynków, w których realizacja projektu nie będzie skutkować spełnieniem warunków:
 - zwiększenia efektywności energetycznej (czyli zmniejszeniem obliczeniowego zapotrzebowania na energię) o co najmniej 25%,
 - wyboru optymalnego rozwiązania określonego w audycie energetycznym (efektywności energetycznej),
 - osiągnięciem wymaganych poziomów wskaźnika EP albo parametrów izolacyjności cieplnej przegród budowlanych, których dotyczą prace w projekcie, zgodnie z wymogami przewidzianymi na rok 2021⁷⁰.

⁶⁹ Zgodnie z zapisami Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Podkarpackiego, miastami subregionalnymi wskazanymi w KT są: Krosno, Mielec, Przemyśl, Stalowa Wola, Tarnobrzeg.

⁷⁰ Wartość wskaźnika EP [kWh/(m² / rok)] określa roczne obliczeniowe zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, a w przypadku budynków użyteczności

6. Roboty, urządzenia i instalacje, których nie uwzględnia wariant optymalny modernizacji energetycznej budynku ustalony w audycie. Warunek dotyczy głównych kategorii robót w projekcie: izolacji przegród budowlanych (np. ścian, fundamentów, piwnic, podłóg, stropów, dachów, okien, drzwi), źródeł ciepła, urządzeń OZE, instalacji c.o., c.w.u., wentylacji, instalacji elektrycznej, oświetlenia.
7. Wymianę kabiny, napędu, układu sterowania dźwigu osobowego/towarowego (silnika, falownika, szafy sterowniczej),
8. Zastosowanie źródeł ciepła, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP. Ogrzewanie elektryczne (np. elektryczne grzejniki c.o., promienniki, maty grzejne elektryczne) stanowią wydatek niekwalifikowany. Wyłączenie nie dotyczy instalacji zasilanych z OZE.
9. Instalację monitoringu wizyjnego,
10. Termomodernizację budynków jednorodzinnych oraz budynków posiadających 2 lokale mieszkalne,
11. Tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania tj. poprawę stanu i efektywności energetycznej, a na przykład poprawiają jedynie estetykę budynku. Dotyczy to w szczególności: schodów, podjazdów, elementów ozdobnych elewacji, okładzin ścian, itp. Ograniczenie nie dotyczy budynków zabytkowych, jeżeli zastosowanie elementów ozdobnych wynika z decyzji (uzgodnienia) konserwatora zabytków,
12. Wymianę drzwi wewnętrznych budynku, inne niż wymienione w części dot. wydatków kwalifikowanych,
13. Zmianę konstrukcji dachu np. ze stropodachu na dach dwuspadowy, niekwalifikowane są elementy konstrukcyjne i poszycie dachu. Dofinansowanie może obejmować warstwy izolacyjne,
14. Instalację OZE, która jest jedynym elementem modernizacji energetycznej budynku,
15. Wymianę źródeł ciepła na takie, które nie spełniają warunków określonych w niniejszych Wytycznych oraz SZOOP dla działania 3.2. RPO WP 2014-2020,
16. Instalację urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach, jako jedyny element projektu,
17. Oświetlenie: dekoracyjne, wewnętrzne w mieszkaniach oraz oświetlenie, które nie jest związane na stałe z budynkiem,

publicznej, zamieszkania zbiorowego, gospodarczych i magazynowych - również do oświetlenia wbudowanego. Wymagane jest uzyskanie poziomu wskaźnika przewidzianego od 2021 r. Wymagania te, uznaje się również za spełnione, jeżeli objęte projektem przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku objęte projektem odpowiadają przynajmniej wymaganiom izolacyjności cieplnej na 2021 r. określonym według § 328 ust. 1a Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1422).

18. Oświetlenie zewnętrzne, które nie jest zasilane z przyłącza energetycznego budynku (ze względu na brak ograniczenia zużycia energii dla modernizowanego budynku),
19. Wymianę sprzętu technicznego, komputerowego, RTV, kuchennego, urządzeń AGD itd., nawet jeżeli skutkuje zmniejszeniem zużycia energii,
20. Odłączenie budynku od sieci ciepłowniczej,
21. Budowę innych źródeł ciepła, której towarzyszy odłączenie od sieci ciepłowniczej,
22. Nasadzenie zieleni (np. drzew, krzewów), nawet jeżeli są uzasadnione funkcjami izolacyjnymi i zacieniającymi w porze letniej,
23. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).

7.3.3 Działanie 3.3 POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA

Poddziałanie 3.3.1 Realizacja planów niskoemisyjnych

SIECI CIEPŁOWNICZE, WĘZŁY CIEPLNE (typ 1 projektów zgodnie z SZOOP)

Kwalifikowane są wydatki poniesione na:

1. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących **budowy, rozbudowy, przebudowy** sieci ciepłowniczych, przyłączy ciepłowniczych i węzłów cieplnych, zgodnie z definicjami zawartymi w SZOOP.
2. Systemy sterowania i monitorowania sieci cieplnej i węzłów cieplnych.
3. Przebudowę infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją.
4. Odtworzenie nawierzchni na trasie sieci (drogi, chodnika, terenów zielonych i in. infrastruktury towarzyszącej) w zakresie związanym z realizacją sieci ciepłowniczej, celem doprowadzenia do stanu pierwotnego.
5. Przedsięwzięcia polegające na zmniejszeniu strat sieciowych na rurociągach dystrybucyjnych, wymianie odcinków na rurociągi preizolowane, automatyzacji węzłów cieplnych, itp.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury,
2. Środki transportu,
3. Roboty budowlane dotyczące kotłowni, źródeł ciepła dla sieci ciepłowniczej, systemy sterowania pracą kotłowni, itd.,
4. W ramach RPO nie przewiduje się wsparcia sieci ciepłowniczych należących do przedsiębiorstw ciepłowniczych z obszaru ROF,
5. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
6. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).

MODERNIZACJA SYSTEMÓW OŚWIETLENIA (typ 4 projektów zgodnie z SZOOP)

Kwalifikowane są wydatki poniesione na:

1. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących modernizacji systemów oświetlenia. Dotyczy systemów finansowanych ze środków jednostek samorządu terytorialnego. Prace mogą dotyczyć oświetlenia publicznych: dróg, ulic, parkingów, parków, placów, ciągów pieszych lub rowerowych, sygnalizacji świetlnej, których efektem będzie zmniejszenie zużycia energii elektrycznej. Zakres prac obejmuje:
 - wymianę źródeł światła na energooszczędne - wymianie podlegają wyłącznie urządzenia wybudowane, zainstalowane przed 2004 r. lub wyposażone w źródła światła o klasie energetycznej niższej od A (A3 w przypadku lamp fluorescencyjnych),
 - wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne, w tym wymianę słupów i masztów. Nowe słupy / maszty zastępujące stare są kwalifikowane pod warunkiem instalacji na nich nowych energooszczędnych źródeł światła i/lub opraw. Poprzez osprzęt rozumiemy pomocnicze elementy niezbędne do prawidłowego działania opraw oświetleniowych lub zwiększające ich możliwości, np.: układy sterowania, układy zasilania, kable zasilające, sieć zasilająca, układy bezpieczników, akumulatory, transformatory, słupy na których zamontowane są latarnie i fundamenty pod nimi,
 - wdrażanie systemów oświetlenia o regulowanych parametrach (natężenie, wydajność, sterowanie) w zależności od potrzeb użytkowych,
 - stosowanie energooszczędnych systemów zasilania.
2. Budowę / instalację nowych lamp (źródło wraz z słupem / masztem i instalacją) zasilanych OZE lub zasilanych z sieci elektroenergetycznej – wyłącznie jako element projektu. Wydatki kwalifikowalne w tym zakresie nie mogą stanowić więcej niż 20% wydatków kwalifikowalnych projektu.
3. Opracowanie audytu oświetleniowego.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatacją i utrzymanie infrastruktury,
2. Środki transportu,
3. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR
4. Oświetlenie dekoracyjne (dotyczy iluminacji obiektów), systemy sterowania ruchem ulicznym,
5. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).

7.4 Oś priorytetowa IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

7.4.1 Działanie 4.1 ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE ZAGROŻEŃ

REALIZACJA INWESTYCJI MAJĄCYCH NA CELU OCHRONĘ OBSZARÓW ZE ŚREDNIM RYZYKIEM POWODZIOWYM (typ 2 projektu zgodnie z SZOOP)

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. Rozbudowę, przebudowę, kompleksowe remonty i/lub wyposażenie w zakresie zabezpieczenia budowli przeciwpowodziowych już istniejących i dostosowania ich do obowiązujących standardów⁷¹:
 - wałów przeciwpowodziowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
 - kanałów ulgi,
 - wrót przeciwpowodziowych.
2. Budowę nowych budowli przeciwpowodziowych, stanowiących uzupełnienie istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej:
 - wałów przeciwpowodziowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
 - kanałów ulgi,
 - wrót przeciwpowodziowych.
3. Rozbiórkę obiektów budowlanych (w tym budowli przeciwpowodziowych), których technologiczna żywotność dobiegła końca bądź zagrażają bezpieczeństwu ekologicznemu lub społecznemu np. mogą spowodować spiętrzenie fali powodziowej.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury,
2. Środki transportu,
3. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,

⁷¹ Zgodnie z SZOOP, w 1. typie projektów finansować można: zbiorniki retencyjne z rezerwą powodziową, suche zbiorniki, poldery, odtwarzanie obszarów zalewowych, małą retencję, retencję kanałową. Z kolei, zgodnie z Prawem wodnym budowle przeciwpowodziowe to: zbiorniki retencyjne z rezerwą powodziową, suche zbiorniki, poldery, wały, wrota przeciwpowodziowe, kanały ulgi, kierownice w ujściach rzek do morza. Stąd, w typie 2. Można sfinansować wały, kanały ulgi i wrota przeciwpowodziowe.

4. Środki trwale wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).

7.4.2 Działanie 4.3 GOSPODARKA WODNO ŚCIEKOWA

Poddziałanie 4.3.1 Gospodarka ściekowa

Kwalifikowane są wydatki poniesione na:

1. Budowę, rozbudowę, przebudowę i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury oczyszczalni ścieków - projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2-10 tys. RLM,
2. Budowę, rozbudowę, przebudowę i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury kanalizacji ściekowej - projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2 - 10 tys. RLM,
3. Urządzenia i aparaturę pomiarową w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe) – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej,
4. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie inteligentnych systemów zarządzania sieciami kanalizacyjnymi – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej,
5. Zastosowanie lub zwiększenie efektywności instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej.

Ujęta w ramach projektu instalacja musi być tak zaprojektowana, aby energia w niej wyprodukowana była wykorzystywana wyłącznie na potrzeby własne operatora systemu kanalizacyjnego.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Podatek VAT,
2. Bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury,
3. Prace remontowe i bieżące utrzymanie,
4. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
5. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).

Kwalifikowalność przyłączy kanalizacyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków:

Za wydatki kwalifikowane na wykonanie przyłączy mogą być uznane wydatki:

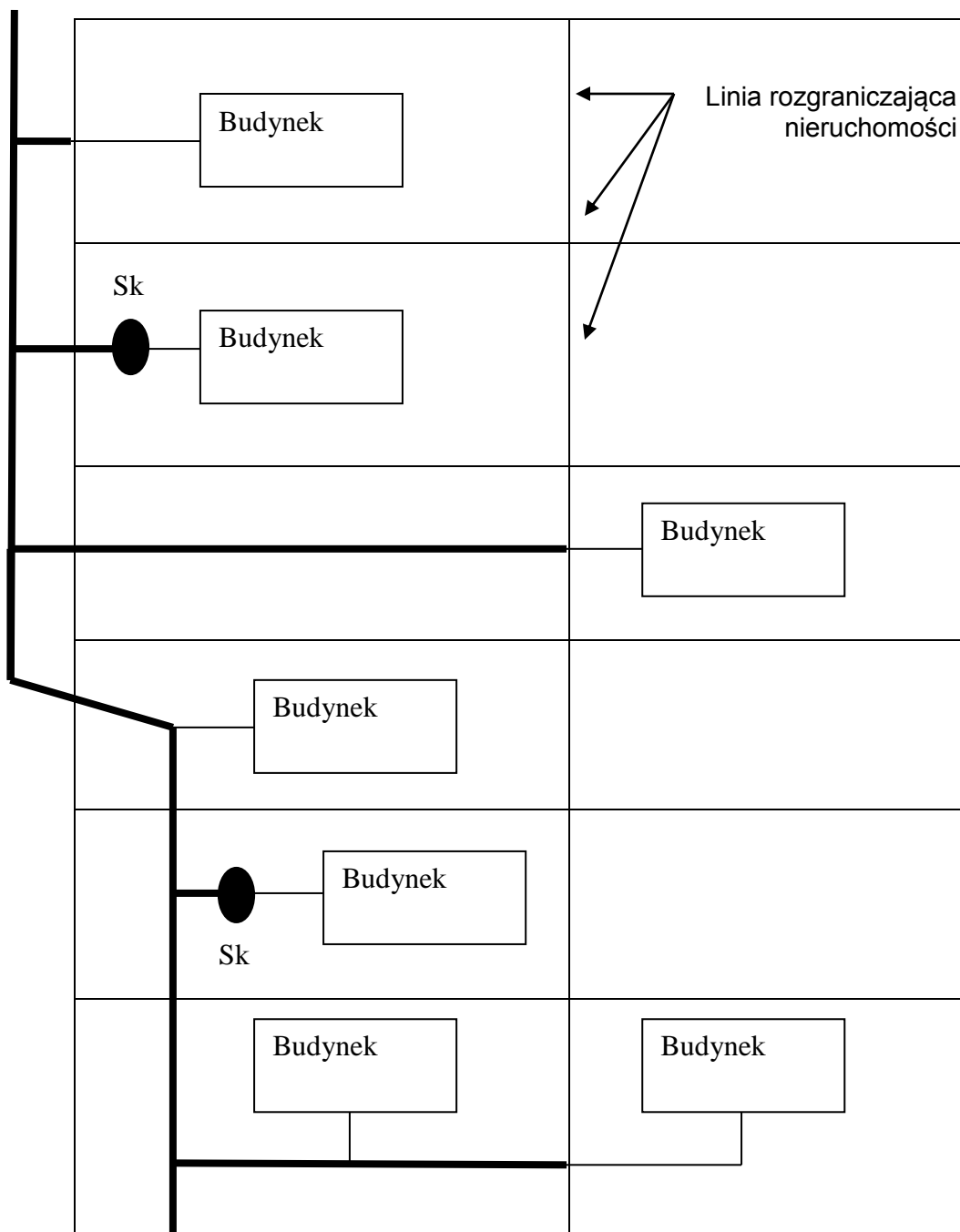
- w przypadku braku studzienki w granicach nieruchomości przyłączanej - wydatki poniesione na budowę przewodów kanalizacyjnych zlokalizowanych poza granicami tej nieruchomości,
- w przypadku, gdy w granicach nieruchomości przyłączanej do sieci zlokalizowana jest studzienka (lub przewidziano jej wybudowanie) - wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych zarówno poza granicami tej nieruchomości, jak również w jej granicach, jednak nie dalej, niż do pierwszej studzienki (wraz ze studzienką) od strony granicy tej nieruchomości,
- w granicach nieruchomości przyłączanej - tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.

Na poniższym rysunku zaznaczono, który zakres budowy przewodów kanalizacyjnych może być uznany za wydatek kwalifikowalny.

Oznaczenia:

Pogrubione odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny.

Sk - studzienka kanalizacyjna.

7.4.3 Działanie 4.4 KULTURA

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. Prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub pozyskanie wyposażenia służące zachowaniu zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem⁷² w celu udostępnienia ich jako atrakcje kulturalne regionu. Jednocześnie w indywidualnych przypadkach dopuszcza się logiczne i konieczne interwencje waloryzujące przestrzeń wokół zabytku w otoczeniu dalszym, polegające np. na wprowadzeniu elementów małej architektury, oświetlenia, celem wyeksponowania wartości zabytku oraz poprawy warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek,
2. Prace konserwatorskie, prace restauratorskie zabytkowych muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych, w celu ich udostępnienia jako atrakcje kulturalne regionu i zabezpieczenia przed zagrożeniami,
3. Pozyskanie wyposażenia na potrzeby ekspozycji zabytków ruchomych,
4. Budowę, przebudowę i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury służącej udostępnianiu zabytków, znajdującej się wyłącznie w bezpośrednim ich otoczeniu wyłącznie jako element większego projektu,
5. Rozbudowę, przebudowę i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury instytucji kultury na potrzeby prowadzenia działalności kulturalnej i edukacji kulturalnej wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązaniem z funkcjonowaniem tych obiektów,
6. Budowę, przebudowę i/lub pozyskanie wyposażenia związanego z dostosowaniem istniejących obiektów, które nie pełnią funkcji kulturalnych, do nowych funkcji kulturalnych wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązaniem z funkcjonowaniem tych obiektów,
7. Budowę, przebudowę i/lub pozyskanie wyposażenia w celu monitoringu i zabezpieczenia zabytków oraz instytucji kultury wraz z otoczeniem na wypadek zagrożeń wyłącznie jako element większego projektu,

⁷² Przez otoczenie należy rozumieć teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

8. Budowę, przebudowę i/lub pozyskanie wyposażenia w celu udostępniania zabytków oraz instytucji kultury dla osób niepełnosprawnych wyłącznie jako element większego projektu,
9. Rewitalizację, odnowę, przebudowę zabytkowych parków i innych form zaprojektowanej zieleni oraz zabytkowych cmentarzy wyłącznie jako element większego projektu.

Definicja budowy, rozbudowy i przebudowy zgodnie z definicją w ustawie Prawo budowlane.

Wydatki na prace w otoczeniu obiektu / obiektów mogą stanowić nie więcej niż 20% wydatków kwalifikowalnych projektu, ale:

- a) w przypadku projektu złożonego w ramach konkursu ogólnego nie więcej niż 200 000 PLN,
- b) w przypadku projektu złożonego w ramach konkursu dedykowanym dla MOF nie więcej niż 800 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Budowę od podstaw nowej infrastruktury (wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu) z wyjątkiem budowy wykonywanej na istniejącym obiekcie (np. kontynuowanie zaniechanej inwestycji, zmiana funkcji obiektu),
2. Organizację wystaw, festiwali i imprez kulturalnych,
3. Pozyskanie eksponatów i dzieł sztuki oraz księgozbiorów do bibliotek,
4. Prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub zakup wyposażenia, na które nie uzyskano zgody konserwatora zabytków,
5. Prace konserwatorskie, prace restauratorskie zabytkowych muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych, na które nie uzyskano zgody konserwatora zabytków,
6. Roboty budowlane i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury, w której po zakończeniu realizacji projektu nie będzie prowadzona działalność kulturalna w oparciu o ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – warunek nie dotyczy obiektów zabytkowych,
7. Bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury,

8. Pozyskanie środków transportu,
9. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).

7.4.4 Działanie 4.5 RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA I OCHRONA PRZYRODY

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. Roboty budowlane i/lub zakup środków trwałych i/lub usług w zakresie niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną in-situ i ex-situ zagrożonych i cennych przyrodniczo gatunków (zwierząt, roślin, grzybów) i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), a także ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich i ekoparkach z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu,
2. Koszty pozyskania/zakupu gatunków realizowane na cele ochrony lub reintrodukcji gatunków uwzględnionych w rozporządzeniach Ministra Środowiska: z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U., poz. 1348); z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U., poz. 1409); z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U., poz. 1408),
3. Roboty budowlane i/lub zakup środków trwałych i/lub zakup usług w zakresie przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, odtworzenie siedlisk i gatunków tam, gdzie zostały zdegradowane,
4. Działania realizowane w celu ograniczenia (kontroli lub odizolowania populacji) i eliminacji gatunków inwazyjnych ze względu na potrzebę ochrony gatunków chronionych, ich siedlisk i obszarowych form ochrony przyrody. Środki chemiczne mogą być stosowane tylko w uzasadnionych przypadkach, w sytuacji braku skuteczności innych metod (np. mechanicznych, biologicznych), z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych),
5. Zabiegi agrotechniczne i/lub leśne (koszenie, karczowanie, wycinanie, dosiewanie, dosadzanie, pielęgnacja itp.), które są niezbędne do realizacji celów ochrony i zapewnienia jej trwałości,
6. Sprzęt i systemy teleinformatyczne służące wyłącznie do monitorowania i ochrony gatunków i siedlisk lub działalności związanej z edukacją ekologiczną,
7. Inwentaryzację siedlisk przyrodniczych na potrzeby realizacji projektów,

8. Roboty budowlane i/lub zakup środków trwałych w zakresie infrastruktury turystycznej w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze oraz edukacyjne (celem ograniczenia negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo oraz promowanie form ochrony przyrody):
- ścieżki dydaktyczne, ścieżki rowerowe, szlaki (budowa, przebudowa, remont ścieżek, szlaków oraz kładek w ich ciągach, w tym: tablice, mapy, makiety, modele, stelaże, przyrodnicze gry terenowe),
 - parkingi, stojaki na rowery,
 - punkty i wieże widokowe, montaż lunet,
 - miejsca odpoczynku (mała architektura, ławki, stoły, zadaszenia miejsca wypoczynku, kosze na odpadki),
 - zabezpieczenia mające na celu ochronę wartości przyrodniczych w związku ze wzmożonym ruchem turystycznym (wytyczenia i oznakowania szlaku turystycznego, który będzie omijał obszar wymagający ochrony (np. siedlisko), ogrodzeń i bram, poręczy, łańcuchów, krat i osłon na drzewa schodów terenowych, kładek i pomostów, tablic informacyjnych),

o ile stanowią nierozzerwalną część szerszego projektu w zakresie różnorodności biologicznej.

Wydatki kwalifikowalne w projekcie muszą być przeznaczone na ochronę różnorodności biologicznej w nie mniej niż 70%. Maksymalnie 30% może być przeznaczone na infrastrukturę turystyczną ściśle związaną z pozostałą częścią projektu dotyczącego bioróżnorodności.

Za kwalifikowalne mogą zostać uznane również inne wydatki, jeżeli:

1. Są niezbędne do osiągnięcia celów projektu (zgodnych z celem działania 4.5),
2. Zostały ujęte we wniosku o dofinansowanie projektu,
3. Są zgodne z zasadami określonymi w poprzednich rozdziałach Wytycznych,
4. Nie zostały wymienione jako wydatki niekwalifikowane w Wytycznych i wniosku o dofinansowanie.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Elementy mogące być źródłem hałasu, zanieczyszczeń oraz inne mogące negatywnie wpływać na zagrożone lub cenne przyrodniczo gatunki np. instalacja sztucznego oświetlenia,
2. Elementy sportowo-rekreacyjne (np. baza noclegowa, baza gastronomiczna, obiekty sportowe, obiekty kultury),
3. Infrastrukturę dróg publicznych (np. drogi dojazdowe, obiekty mostowe, węzły komunikacyjne) na skrzyżowaniach tras turystycznych z drogami, parkingi nie związane z ochroną obszarów cennych przyrodniczo,
4. Infrastrukturę niezwiązaną z ochroną, poprawą lub odtwarzaniem stanu siedlisk,
5. Środki ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych gatunków inwazyjnych,
6. Zakup/pozyskanie gatunków na cele rolnicze.

OPRACOWYWANIE PLANÓW OCHRONY ORAZ INWENTARYZACJI PRZYRODNICZYCH

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. Plany ochrony dla rezerwatów przyrody parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu,
2. Inwentaryzacje przyrodnicze, na potrzeby planów ochrony dla rezerwatów przyrody parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu,
3. Inwentaryzację nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,
4. Audyt krajobrazowy dla województwa podkarpackiego.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych.

TWORZENIE I WYPOSAŻENIE CENTRÓW OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. Roboty budowlane dotyczące centrów ochrony różnorodności biologicznej, w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, w tym: banków genowych, ogrodów botanicznych, lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych,
2. Zakup środków trwałych (wyposażenia) dla centrów ochrony różnorodności biologicznej, w tym zakup sprzętu weterynaryjnego na potrzeby lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych,
3. Zakup specjalistycznych pojazdów na potrzeby lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych, jeżeli ich zakup jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania i wynika z zakresu działań lecznicy/ośrodka,
4. Zakup/pozyskanie gatunków realizowany na cele ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone,
5. Sprzęt i systemy teleinformatyczne służące wyłącznie centrom ochrony różnorodności biologicznej i niezbędne do prowadzenia działalności statutowej.

Za kwalifikowalne mogą zostać uznane również inne wydatki, jeżeli:

1. Są niezbędne do osiągnięcia celów projektu (zgodnych z celem działania 4.5),
2. Zostały ujęte we wniosku o dofinansowanie projektu,
3. Są zgodne z zasadami określonymi w poprzednich rozdziałach Wytycznych,
4. Nie zostały wymienione jako wydatki niekwalifikowane w Wytycznych i wniosku o dofinansowanie.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Zakup samochodów osobowych,
2. Zakup sprzętu teleinformatycznego i oprogramowania na cele inne niż związane z ochroną różnorodności biologicznej,
3. Wydatki objęte wsparciem w ramach PROW,
4. Wydatki, które dotyczą lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt innych niż dzikie i chronione.

OŚRODKI PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANĄ Z EDUKACJĄ EKOLOGICZNĄ

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. Roboty budowlane dotyczące infrastruktury **istniejących** ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej,
2. Zakup środków trwałych (wyposażenia) dla **istniejących** ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej i niezbędnych do prowadzenia działalności edukacyjnej (np.: sprzętu badawczego, modeli, makiet lub innych rekwizytów, tablic interaktywnych oraz innych technologii i urządzeń informatycznych),
3. Zakup pojazdów na potrzeby realizacji działań związanych bezpośrednio z edukacją ekologiczną (mobilne centra edukacji ekologicznej),
4. Zakup/pozyskanie gatunków i/lub eksponatów realizowany na cele edukacji ekologicznej.

Za kwalifikowalne mogą zostać uznane również inne wydatki, jeżeli:

1. Są niezbędne do osiągnięcia celów projektu (zgodnych z celem działania 4.5),
2. Zostały ujęte we wniosku o dofinansowanie projektu,
3. Są zgodne z zasadami określonymi w poprzednich rozdziałach Wytycznych,
4. Nie zostały wymienione jako wydatki niekwalifikowane w Wytycznych i wniosku o dofinansowanie.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Roboty budowlane i zakup środków trwałych dla **nowych** ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej,
2. Zakup samochodów osobowych,

Zakup sprzętu teleinformatycznego i oprogramowania tylko i wyłącznie do celów administracyjnych innych niż związane z działalnością dotyczącą edukacji ekologicznej.

7.4.5 Działanie 4.6 KULTURA – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. Prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub pozyskanie wyposażenia służące zachowaniu zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem⁷³ w celu udostępnienia ich jako atrakcje kulturalne regionu. Jednocześnie w indywidualnych przypadkach dopuszcza się logiczne i konieczne interwencje waloryzujące przestrzeń wokół zabytku w otoczeniu dalszym, polegające np. na wprowadzeniu elementów małej architektury, oświetlenia, celem wyeksponowania wartości zabytku oraz poprawy warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek,
2. Budowę, przebudowę i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury służącej udostępnianiu zabytków, znajdującej się wyłącznie w bezpośrednim ich otoczeniu wyłącznie jako element większego projektu,
3. Rozbudowę, przebudowę, nadbudowę i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury instytucji kultury na potrzeby prowadzenia działalności kulturalnej i edukacji kulturalnej wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązaniem z funkcjonowaniem tych obiektów,
4. Budowę, przebudowę i/lub pozyskanie wyposażenia związanego z dostosowaniem istniejących obiektów, które nie pełnią funkcji kulturalnych, do nowych funkcji kulturalnych wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązaniem z funkcjonowaniem tych obiektów,
5. Budowę, przebudowę i/lub pozyskanie wyposażenia w celu monitoringu i zabezpieczenia zabytków oraz instytucji kultury wraz z otoczeniem na wypadek zagrożeń wyłącznie jako element większego projektu,
6. Budowę, przebudowę i/lub pozyskanie wyposażenia w celu udostępniania zabytków oraz instytucji kultury dla osób niepełnosprawnych wyłącznie jako element większego projektu,
7. Rewitalizację, odnowę, przebudowę zabytkowych parków i innych form zaprojektowanej zieleni oraz zabytkowych cmentarzy wyłącznie jako element większego projektu,

⁷³ Przez otoczenie należy rozumieć teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

8. Zakup tablic informacyjnych i pamiątkowych w projektach, w których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR, przy czym, w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie tablice mogą zostać zakupione przez każdego z partnerów.

Definicja budowy, rozbudowy i przebudowy zgodnie z definicją w ustawie Prawo budowlane.

Wydatki na prace w otoczeniu obiektu / obiektów mogą stanowić nie więcej niż 20% wydatków kwalifikowalnych projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Budowę od podstaw nowej infrastruktury (wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu) z wyjątkiem budowy wykonywanej na istniejącym obiekcie (np. kontynuowanie zaniechanej inwestycji, zmiana funkcji obiektu),
2. Organizację wystaw, festiwali i imprez kulturalnych,
3. Pozyskanie eksponatów i dzieł sztuki oraz księgozbiorów do bibliotek,
4. Prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub zakup wyposażenia, na które nie uzyskano zgody konserwatora zabytków,
5. Prace konserwatorskie, prace restauratorskie zabytkowych muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych,
6. Roboty budowlane i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury, w której po zakończeniu realizacji projektu nie będzie prowadzona działalność kulturalna w oparciu o ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – warunek nie dotyczy obiektów zabytkowych,
7. Bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury,
8. Pozyskanie środków transportu,
9. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. Środki trwale wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).

7.5 Oś priorytetowa V Infrastruktura komunikacyjna

7.5.1 Działanie 5.1 INFRASTRUKTURA DROGOWA

DROGI WOJEWÓDZKIE

Kwalifikowane są wydatki wskazane jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Roboty budowlane dotyczące dróg wojewódzkich spełniających warunki określone w SZOOP (m.in. obejmujące podłoże gruntowe, podbudowy, jezdnię, nawierzchnie, pobocza, mijanki, zatoki autobusowe i postojowe, skrzyżowania, ronda, wysepki drogowe, chodniki, ścieżki rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe, umocnienia zlokalizowane w pasie drogowym),
2. Roboty budowlane dotyczące zjazdów⁷⁴ publicznych i indywidualnych, o ile zarządca drogi jest zobowiązany do wykonania takich robót zgodnie z obowiązującymi przepisami,
3. Roboty budowlane dotyczące obiektów inżynierskich (m.in. mosty, wiadukty, estakady, tunele drogowe, przepusty, kładki dla pieszych, przejścia podziemne i inne obiekty inżynierskie np. mury oporowe zlokalizowane w ciągach dróg),
4. Budowę dróg serwisowych zlokalizowanych w pasie budowanej / przebudowywanej drogi,
5. Roboty budowlane dotyczące prostych włączeń⁷⁵ dróg wojewódzkich w drogi krajowe, polegające na ściśle niezbędnej przebudowie istniejącej drogi krajowej w miejscu połączenia z drogą wojewódzką,
6. Roboty budowlane dotyczące urządzeń odwadniających i odprowadzających wodę (m.in. kanalizacja deszczowa, rowy odwadniające),
7. Infrastrukturę towarzyszącą, w tym m. in. znaki drogowe, sygnały drogowe, drogowaskazy, osłony, bariery, ekrany, sygnalizację świetlną i inne obiekty/urządzenia poprawiające bezpieczeństwo ruchu, ochronę środowiska (np. przepusty i wygrodenia dla zwierząt) oraz ochronę przed hałasem itp.,
8. Przebudowę i/lub instalację oświetlenia ulicznego/drogowego,

⁷⁴ Parametry zjazdów muszą być zgodne z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 124).

⁷⁵ Przez proste włączenie drogi wojewódzkiej w drogę krajową należy rozumieć skrzyżowanie jednopoziomowe.

9. Przebudowę infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, w tym m.in. linii elektroenergetycznej, teletechnicznej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, urządzeń wodnych melioracji, urządzeń podziemnych specjalnego przeznaczenia, torów kolejowych i przejazdów kolejowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy drogi,
10. Wyposażenie nierozzerwalnie związane z funkcjonowaniem inwestycji,
11. Pozyskanie i wdrożenie inteligentnych systemów transportowych (ITS) – wyłącznie, jako element projektu dotyczącego dróg wojewódzkich (*inteligentny system transportowy (ITS)* oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE⁷⁶),
12. Prace wykończeniowe związane z zagospodarowaniem terenu, w tym wykonanie umocnień i zieleni przy drodze będącej przedmiotem projektu;
13. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
14. Obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania,
15. Opłaty za usunięcie drzew lub krzewów,
16. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
17. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury po zakończeniu etapu realizacji projektu,
2. Utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu,
3. Środki transportu,
4. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. Środki trwałe służące do bieżącego utrzymania dróg,

⁷⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1).

6. Wiaty przystankowe,
7. Budowę/przebudowę parkingów generujących dochód,
8. Roboty budowlane i modernizacyjne dotyczące dróg wewnętrznych, dojazdów do posesji, dróg serwisowych znajdujących się poza pasem drogowym,
9. Roboty budowlane dotyczące dróg stanowiących połączenia do dróg w sieci TEN-T, które są dopiero planowane lub jest brak pewności, co do ich realizacji w perspektywie 2014-2020. Za drogę w sieci TEN-T będącą w trakcie realizacji należy rozumieć autostradę lub drogę ekspresową leżącą w sieci TEN-T, na realizację której co najmniej zostało wszczęte postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego. Wskazany warunek musi być spełniony na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie (tryb pozakonkursowy),
10. Roboty budowlane dotyczące dróg dojazdowych stanowiących jedynie połączenie z terenami inwestycyjnymi,
11. Roboty budowlane dotyczące połączeń wykraczających poza proste włączenie drogi wojewódzkiej w drogę krajową,
12. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

DROGI LOKALNE

Kwalifikowane są wydatki wskazane jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Roboty budowlane dotyczące dróg lokalnych spełniających warunki określone w SZOOP (m.in. obejmujące podłoże gruntowe, podbudowy, jezdnię, nawierzchnie, pobocza, mijanki, zatoki autobusowe i postojowe, skrzyżowania i zjazdy publiczne i indywidualne, ronda, wysepki drogowe, chodniki, ścieżki rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe, umocnienia zlokalizowane w pasie drogowym),
2. Roboty budowlane dotyczące obiektów inżynierskich (m.in. mosty, wiadukty, estakady, tunele drogowe, przepusty, kładki dla pieszych, przejścia podziemne i inne obiekty inżynierskie np. mury oporowe, zlokalizowane w ciągach dróg),
3. Budowę dróg serwisowych zlokalizowanych w pasie budowanej / przebudowywanej drogi,

4. Roboty budowlane dotyczące prostych włączeń⁷⁷ dróg lokalnych w drogi krajowe, polegające na ściśle niezbędnej przebudowie istniejącej drogi krajowej w miejscu połączenia z drogą lokalną,
5. Roboty budowlane dotyczące urządzeń odwadniających i odprowadzających wodę (m.in. kanalizacja deszczowa, rowy odwadniające),
6. Infrastrukturę towarzyszącą, w tym m. in. znaki drogowe, sygnały drogowe, drogowskazy, osłony, bariery, ekrany, sygnalizację świetlną i inne obiekty/urządzenia poprawiające bezpieczeństwo ruchu, ochronę środowiska (np. przepusty i wygradzenia dla zwierząt) oraz ochronę przed hałasem itp.,
7. Przebudowę i/lub instalację oświetlenia ulicznego/drogowego,
8. Przebudowę infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, w tym m.in. linii elektroenergetycznej, teletechnicznej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, urządzeń wodnych melioracji, urządzeń podziemnych specjalnego przeznaczenia, torów kolejowych i przejazdów kolejowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy drogi,
9. Wyposażenie nierozzerwalnie związane z funkcjonowaniem inwestycji,
10. Pozyskanie i wdrożenie inteligentnych systemów transportowych (ITS) – wyłącznie, jako element projektu dotyczącego dróg lokalnych, (*inteligentny system transportowy (ITS)* oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE⁷⁸),
11. Prace wykończeniowe związane z zagospodarowaniem terenu, w tym wykonanie umocnień i zieleni przy drodze będącej przedmiotem projektu,
12. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
13. Obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania,
14. Opłaty za usunięcie drzew lub krzewów,
15. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
16. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych,

⁷⁷ Przez proste włączenie drogi lokalnej w drogę krajową należy rozumieć skrzyżowanie jednopoziomowe.

⁷⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1).

17. Roboty budowlane dotyczące dróg stanowiących bezpośrednie połączenie/dojazd do zintegrowanego centrum przesiadkowego lub kolejowego dworca pasażerskiego leżącego na sieci TEN-T (jako infrastruktury dostępowej), przy czym:
- przez *zintegrowane centrum przesiadkowe* należy rozumieć miejsce umożliwiające dogodną zmianę środka transportu obejmujące m.in.: miejsca postojowe, przystanki komunikacyjne, punkty sprzedaży biletów, systemy informacyjne umożliwiające zapoznanie się zwłaszcza z rozkładem jazdy, linią komunikacyjną lub siecią komunikacyjną,
 - przez *dworzec kolejowy* należy rozumieć usytuowany na obszarze kolejowym obiekt budowlany lub zespół obiektów budowlanych do obsługi podróży lub usług towarzyszących tej obsłudze, który może również obejmować urządzenia do wykonywania czynności związanych z prowadzeniem ruchu pociągów⁷⁹.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury po zakończeniu etapu realizacji projektu,
2. Utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu,
3. Środki transportu,
4. Środki trwale wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. Środki trwale służące do bieżącego utrzymania dróg,
6. Wiaty przystankowe,
7. Budowę/przebudowę parkingów generujących dochód,
8. Roboty budowlane i modernizacyjne dotyczące dróg wewnętrznych, dojazdów do posesji, dróg serwisowych znajdujących się poza pasem drogowym,
9. Roboty budowlane dotyczące dróg stanowiących połączenia do dróg w sieci TEN-T, które są dopiero planowane lub jest brak pewności, co do ich realizacji w perspektywie 2014-2020. Za drogę w sieci TEN-T będącą w trakcie realizacji należy rozumieć autostradę lub drogę ekspresową leżącą w sieci TEN-T, na realizację której co najmniej zostało wszczęte postępowanie o udzielenie

⁷⁹ Zgodnie z art. 4 pkt. 8a ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1297, z późn. zm.).

zamówienia publicznego. Wskazany warunek musi być spełniony na dzień zakończenia naboru wniosków o dofinansowanie (tryb konkursowy),

10. Roboty budowlane dotyczące wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej⁸⁰ w ramach terenu inwestycyjnego,
11. Roboty budowlane dotyczące dróg lokalnych jedynie przecinających się z siecią kolejową TEN-T,
12. Roboty budowlane dotyczące połączeń wykraczających poza proste włączenie drogi lokalnej w drogę krajową,
13. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

⁸⁰ Przez wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną należy rozumieć:

- drogi, które zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o drogach publicznych określa się jako „budowę wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym”,
- drogowy obiekt inżynierski, który zgodnie z art. 4 ust. 12 ustawy o drogach publicznych określa się jako „obiekt mostowy, tunel, przepust i konstrukcję oporową”.

Pojęcie „wewnętrzna” w rozumieniu potocznym oznacza usytuowaną w granicach działek w ramach terenu inwestycyjnego.

7.5.2 Działanie 5.2 INFRASTRUKTURA TERMINALI PRZEŁADUNKOWYCH

Kwalifikowane są wydatki wskazane jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

Roboty budowlane dotyczące budowy, przebudowy lub modernizacji i/lub wyposażenie w zakresie:

- a) terminali przeładunkowych wraz z niezbędną do realizacji projektu infrastrukturą towarzyszącą, w tym zaplecza administracyjno-socjalnego,
- b) infrastruktury technicznej lub operacyjnej, w tym placów składowych i przeładunkowych, magazynów, parkingów, dróg wewnętrznych,
- c) urządzeń wykorzystywanych wyłącznie przy świadczeniu usług przewozowych/przeładunkowych,
- d) środków transportu służących do przeładunku towarów (ciągniki, wózki, inne),
- e) systemów teleinformatycznych wykorzystywanych przy świadczeniu usług przewozowych/przeładunkowych.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury po zakończeniu etapu realizacji projektu,
2. Utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu,
3. Środki transportu z wyjątkiem służących do przeładunku towarów,
4. Środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. Wydatki na remonty,
6. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

7.5.3 Działanie 5.3 INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. Roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące modernizacji/rehabilitacji⁸¹/rewitalizacji⁸² infrastruktury kolejowej o znaczeniu regionalnym (linie kolejowe, w tym wąskotorowe), w tym m.in.:
 - przygotowanie terenu pod budowę (zagospodarowanie terenu budowy wraz z budową tymczasowych obiektów infrastruktury kolejowej),
 - przebudowa/budowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją: przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych, telekomunikacyjnych lub włókien światłowodowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy infrastruktury kolejowej,
 - prace budowlano-montażowe, instalacyjne i rozbiórkowe,
 - budowa, przebudowa, rozbudowa kolejowych obiektów inżynierskich, w tym mostów i wiaduktów,
 - przystosowanie infrastruktury kolejowej do wymogów ochrony środowiska (np. urządzenia odwadniające w tym kanalizacja deszczowa, zbiorniki retencyjne, przepusty, sączki, zbiorniki odparowujące, separatory dla wód opadowych itp.),
 - modernizacja systemów sterowania ruchem kolejowym, w tym m.in. urządzeń sygnalizacyjnych, systemu blokad liniowych (PBL, SBL) itp.,
 - przebudowa przejazdów kolejowych, budowa i przebudowa bezkolizyjnych przejść dla pieszych,
 - budowa zintegrowanych systemów zarządzania ruchem wraz z niezbędną infrastrukturą obejmujących m.in. systemy sterowania ruchem pojazdów, systemy monitoringu środków transportu, przystanków i urządzeń wchodzących w skład systemu sterowania ruchem kolejowym, systemy informacji dla pasażerów transportu zbiorowego,
 - budowa, rozbudowa i przebudowa obiektów obsługi podróżnych na stacjach i przystankach osobowych, wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego

⁸¹ Rehabilitację należy rozumieć, zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE (Dz.U. UE Nr L 348 z 20.12.2013 z późn. zm.), jako proces prowadzący do osiągnięcia przez istniejącą infrastrukturę transportową pierwotnych parametrów konstrukcyjnych połączony z długoterminową poprawą jakości tej infrastruktury w porównaniu ze stanem obecnym zgodnie z wymogami i przepisami ustanowionymi niniejszym rozporządzeniem.

⁸² Zgodnie z zapisami UP przewidziane w ramach rewitalizacji działania będą kompleksowe, skutkujące długotrwałą poprawą stanu technicznego oraz dostosowujące infrastrukturę do potrzeb rynku przewoźników (np. wzrost dopuszczalnych nacisków na oś, modernizacja peronów) oraz pasażerów (dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych).

- otoczenia, w tym perony, wiaty, bezkolizyjne przejścia przez tory, urządzenia dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się.
2. Roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące kolejowej infrastruktury dworcowej wyłącznie jako element projektu związanego z liniami kolejowymi, w tym m.in.:
- dostosowanie obiektu do potrzeb osób o ograniczonej możliwości poruszania się,
 - informacja pasażerska (w tym nagłośnienie) i zegarowa,
 - tablice informujące o odjazdach/przyjazdach/opóźnieniach pociągów,
 - monitoring bezpieczeństwa podróżnych,
 - biletomaty,
 - zaplecze sanitarne dla podróżnych,
 - zakup i montaż elementów małej architektury typu ławki, rowerowe stanowiska postojowe, śmietniki,
 - wykorzystanie OZE na potrzeby dworca,
 - budowa miejsc postojowych, koszty związane z przystosowaniem infrastruktury dworcowej do potrzeb działalności komercyjnej.
3. Zakup/modernizację taboru kolejowego na potrzeby wojewódzkich przewozów pasażerskich w transporcie kolejowym, w tym m.in.:
- zakup nowych pojazdów szynowych (elektrycznych lub spalinowych),
 - modernizacja taboru kolejowego zgodna z definicją modernizacji zawartą w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 października 2005 r. w sprawie ogólnych warunków technicznych eksploatacji pojazdów kolejowych (Dz.U. z 2005 r., Nr 212, poz. 1771 z późn. zm.).

Wspierane inwestycje będą uwzględniały dostosowanie infrastruktury, wyposażenia oraz zakupionych lub zmodernizowanych pojazdów do potrzeb osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości poruszania się.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. infrastrukturę kolejową nie ujętą w punkcie 1 wydatków kwalifikowanych,
2. prace remontowe, bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury kolejowej,
3. infrastrukturę poza obszarem dworca lub przystanku kolejowego, która nie służy bezpośrednio podróżnym korzystającym z połączeń kolejowych na linii, którą obsługuje dworzec lub przystanek kolejowy,

4. zakup używanego taboru kolejowego,
5. prace sprawdzające i naprawcze taboru kolejowego wynikające z dokumentacji systemu utrzymania zgodnej z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 października 2005 r. w sprawie ogólnych warunków technicznych eksploatacji pojazdów kolejowych (Dz.U. z 2005 r., Nr 212, poz. 1771 z późn. zm.),
6. pojazdy kolejowe inne niż służące wojewódzkim przewozom pasażerskim, m.in. lokomotywy manewrowe, drezyny itp.,
7. zakup taboru kolejowego nie posiadającego świadectwa/certyfikatu dopuszczenia do eksploatacji na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, wydanego przez Urząd Transportu Kolejowego,
8. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
9. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).

7.5.4 Działanie 5.4 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. Zakup nowego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim wraz z niezbędnym wyposażeniem (dopuszcza się zakup taboru o alternatywnych systemach napędowych⁸³ i/lub napędzanych konwencjonalnymi paliwami (np. olej napędowy) spełniających normę emisji spalin co najmniej EURO VI).
2. Modernizację taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim pod kątem ograniczeń emisji CO₂ i innych substancji szkodliwych i/lub doposażenie posiadanego taboru autobusowego w niezbędne wyposażenie (np. biletomaty, kasowniki, itp.), pod warunkiem, że wydatek stanowić będzie element kompleksowego rozwiązania i będzie niezbędny do prawidłowego i efektywnego działania całego systemu transportu publicznego.
3. Budowę/przebudowę linii komunikacji miejskiej (sieci autobusowych) realizowaną łącznie z wydatkami na zakup/modernizację taboru pasażerskiego (np. elementy drogowe przeznaczone wyłącznie dla transportu publicznego lub nadające priorytet transportowi publicznemu, w tym buspasy, obiekty przeznaczone dla transportu autobusowego (tunele, wiadukty), przebudowa skrzyżowań w celu ułatwienia oraz/lub nadania priorytetu transportowi publicznemu w ruchu, np. pasy skrętu dla autobusów, śluzy na skrzyżowaniach itp.).
4. Budowę/przebudowę niezbędnej infrastruktury na potrzeby komunikacji miejskiej (np. pętle, zatoki, wiaty przystankowe, dworce przesiadkowe⁸⁴, centra przesiadkowe, parkingi w systemie Park&Ride, Bike&Ride, ścieżki rowerowe, budowa/rozbudowa systemów miejskich wypożyczalni rowerów wraz z zakupem rowerów, infrastruktura do obsługi niskoemisyjnego taboru transportu publicznego jak np. zaplecze techniczne do obsługi taboru w zajezdni, instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii⁸⁵).

⁸³ Przez **alternatywne systemy napędowe** należy rozumieć napędy zastępujące tradycyjne silniki spalinowe, tj. oparte na paliwach gazowych (CNG, LPG, LNG), węglowodorowych, alkoholach, czystym wodorze, a także napędy elektryczne i wykorzystujące ogniwa paliwowe. Napędy alternatywne mogą polegać na wykorzystaniu jednego źródła energii lub mogą mieć charakter mieszany (hybrydowy). Zakup pojazdów z alternatywnymi systemami napędowymi będzie premiowany na etapie oceny merytorycznej jakościowej.

⁸⁴ Przez **dworzec przesiadkowy** należy rozumieć dworzec (tj. miejsce przeznaczone do odprawy pasażerów, w którym znajdują się w szczególności: przystanki komunikacyjne, punkt sprzedaży biletów oraz punkt informacji dla podróżnych - art. 4 ust.1 pkt 2 *ustawy o publicznym transporcie zbiorowym* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1440, z późn. zm.), łączący co najmniej 2 rodzaje transportu.

⁸⁵ Przez **instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii** należy rozumieć te instalacje, za pomocą których możliwe będzie dystrybuowanie gazu (CNG, LPG), energii elektrycznej, wodoru, biopaliw i innych ekologicznych nośników energii wykorzystywanych na cele transportu miejskiego.

5. Rozwiązania z zakresu organizacji ruchu, ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej (np. inteligentne systemy transportowe⁸⁶, wyznaczenie pasów ruchu dla autobusów komunikacji zbiorowej).

Limit maksymalnej kwoty dofinansowania dla jednego projektu na wydatki ujęte w pozycjach 4 i 5 wynosi 10 000 000 PLN.

6. Działania informacyjno-promocyjne mające na celu zachęcenie mieszkańców danego obszaru do wyboru transportu zbiorowego lub niezmotoryzowanego, wyłącznie jeżeli będą one nieodzownym elementem wydatków wymienionych w punktach 1-5 i przyczynić się będą do realizacji celu szczegółowego działania – nie więcej niż 50 000 zł w ramach projektu (jako wydatki ogółem) - pozycja nie obejmuje wydatków związanych z promocją źródeł finansowania projektu (jako wydatki pośrednie).

7. Budowę/przebudowę i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury drogowej⁸⁷ niezbędnej do rozwoju/odtworzenia systemu transportu publicznego (zmiany organizacji systemu transportu publicznego), która przyczynia się do osiągnięcia planowanych efektów (ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz/lub zatłoczenia w miastach) i poprawia jakość funkcjonowania systemu transportu publicznego, nie nadając priorytetu w ruchu transportowi publicznemu (np. odcinek drogi zapewniający dostęp do miejskich centrów przesiadkowych, pętli autobusowych, stacji kolejowych, P&R, itp. i łączący takie miejsca z siecią dróg miejskich, odcinek drogi służący uruchomieniu nowej linii autobusowej lub przebudowie linii autobusowej itp.)

Wydatki wskazane w pkt. 7 nie mogą przekraczać 30% wydatków kwalifikowanych projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Zakup używanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim i/lub nowego taboru nie spełniającego wymogu obniżonej emisji zanieczyszczeń (poniżej normy EURO VI) lub taboru, który nie spełnia (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) wymogów bezpieczeństwa, środowiskowych, technicznych.

⁸⁶ ITS oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1). Dofinansowaniem mogą zostać objęte zarówno wydatki związane z tworzeniem/rozbudową/modernizacją systemu ITS, jak również budową/modernizacją sieci teleinformatycznej wyłącznie w zakresie służącym obsłudze systemu ITS.

⁸⁷ Przez **infrastrukturę drogową** należy rozumieć budowlę wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami, stanowiące całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym.

2. Prace remontowe związane z infrastrukturą drogową i inną infrastrukturą związaną z komunikacją miejską.
3. Infrastrukturę drogową nie spełniającą wymogów określonych w punkcie 7 wydatków kwalifikowanych.
4. Bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury.
5. Środki transportu inne niż służące transportowi publicznemu.
6. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.
7. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).

7.5.5 Działanie 5.5 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

Kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

1. Zakup nowego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim wraz z niezbędnym wyposażeniem (dopuszcza się zakup taboru o alternatywnych systemach napędowych⁸⁸ i/lub napędzanych konwencjonalnymi paliwami (np. olej napędowy) spełniających normę emisji spalin co najmniej EURO VI).
2. Modernizację taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim pod kątem ograniczeń emisji CO₂ i innych substancji szkodliwych i/lub doposażenie posiadanego taboru autobusowego w niezbędne wyposażenie (np. biletomaty, kasowniki, itp.), pod warunkiem, że wydatek stanowić będzie element kompleksowego rozwiązania i będzie niezbędny do prawidłowego i efektywnego działania całego systemu transportu publicznego.
3. Budowę/przebudowę linii komunikacji miejskiej (sieci autobusowych) realizowaną łącznie z wydatkami na zakup/modernizację taboru pasażerskiego (np. elementy drogowe przeznaczone wyłącznie dla transportu publicznego lub nadające priorytet transportowi publicznemu, w tym buspasy, obiekty przeznaczone dla transportu autobusowego (tunele, wiadukty), przebudowa skrzyżowań w celu ułatwienia

⁸⁸ Przez **alternatywne systemy napędowe** należy rozumieć napędy zastępujące tradycyjne silniki spalinowe, tj. oparte na paliwach gazowych (CNG, LPG, LNG), węglowodorowych, alkoholach, czystym wodorze, a także napędy elektryczne i wykorzystujące ogniwa paliwowe. Napędy alternatywne mogą polegać na wykorzystaniu jednego źródła energii lub mogą mieć charakter mieszany (hybrydowy). Zakup pojazdów z alternatywnymi systemami napędowymi będzie premiowany na etapie oceny merytorycznej jakościowej.

oraz/lub nadania priorytetu transportowi publicznemu w ruchu, np. pasy skrętu dla autobusów, śluzy na skrzyżowaniach itp.).

4. Budowę/przebudowę niezbędnej infrastruktury na potrzeby komunikacji miejskiej (np. pętle, zatoki, wiaty przystankowe, dworce przesiadkowe⁸⁹, centra przesiadkowe, parkingi w systemie Park&Ride, Bike&Ride, ścieżki rowerowe, budowa/rozbudowa systemów miejskich wypożyczalni rowerów wraz z zakupem rowerów, infrastruktura do obsługi niskoemisyjnego taboru transportu publicznego jak np. zaplecze techniczne do obsługi taboru w zajezdni, instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii⁹⁰).
5. Rozwiązania z zakresu organizacji ruchu, ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej (np. inteligentne systemy transportowe⁹¹, wyznaczenie pasów ruchu dla autobusów komunikacji zbiorowej),
6. Działania informacyjno-promocyjne mające na celu zachęcenie mieszkańców danego obszaru do wyboru transportu zbiorowego lub niezmotoryzowanego, wyłącznie jeżeli będą one nieodzownym elementem wydatków wymienionych w punktach 1-5 i przyczyniać się będą do realizacji celu szczegółowego działania – nie więcej niż 150 000 zł w ramach projektu (jako wydatki ogółem) - pozycja nie obejmuje wydatków związanych z promocją źródeł finansowania projektu (jako wydatki pośrednie).
7. Budowę/przebudowę i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury drogowej⁹² niezbędnej do rozwoju/odtworzenia systemu transportu publicznego (zmiany organizacji systemu transportu publicznego), która przyczynia się do osiągnięcia planowanych efektów (ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz/lub zatłoczenia w miastach) i poprawia jakość funkcjonowania systemu transportu publicznego, nie nadając priorytetu w ruchu transportowi publicznemu (np. odcinek drogi zapewniający dostęp do miejskich centrów przesiadkowych, pętli autobusowych, stacji kolejowych, P&R, itp. i łączący takie miejsca z siecią dróg miejskich, odcinek drogi służący uruchomieniu nowej linii autobusowej lub przebudowie linii autobusowej itp.)

⁸⁹ Przez **dworzec przesiadkowy** należy rozumieć dworzec (tj. miejsce przeznaczone do odprawy pasażerów, w którym znajdują się w szczególności: przystanki komunikacyjne, punkt sprzedaży biletów oraz punkt informacji dla podróżnych - art. 4 ust.1 pkt 2 *ustawy o publicznym transporcie zbiorowym* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1440, z późn. zm.), łączący co najmniej 2 rodzaje transportu.

⁹⁰ Przez **instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii** należy rozumieć te instalacje, za pomocą których możliwe będzie dystrybuowanie gazu (CNG,LPG), energii elektrycznej, wodoru, biopaliw i innych ekologicznych nośników energii wykorzystywanych na cele transportu miejskiego.

⁹¹ **ITS** oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1). Dofinansowaniem mogą zostać objęte zarówno wydatki związane z tworzeniem/rozbudową/modernizacją systemu ITS, jak również budową/modernizacją sieci teleinformatycznej wyłącznie w zakresie służącym obsłudze systemu ITS.

⁹² Przez **infrastrukturę drogową** należy rozumieć budowle wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami, stanowiące całość techniczno-użytkową, przeznaczone do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowane w pasie drogowym.

Wydatki wskazane w pkt. 7 nie mogą przekraczać 30% wydatków kwalifikowanych projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Zakup używanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim i/lub nowego taboru nie spełniającego wymogu obniżonej emisji zanieczyszczeń (poniżej normy EURO VI) lub taboru, który nie spełnia (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) wymogów bezpieczeństwa, środowiskowych, technicznych.
2. Prace remontowe związane z infrastrukturą drogową i inną infrastrukturą związaną z komunikacją miejską.
3. Infrastrukturę drogową nie spełniającą wymogów określonych w punkcie 7 wydatków kwalifikowanych.
4. Bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury.
5. Środki transportu inne niż służące transportowi publicznemu.
6. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.
7. Środki trwale wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).

7.6 Oś priorytetowa VI Spójność przestrzenna i społeczna

7.6.1 Działanie 6.1 ROZWÓJ POTENCJAŁU ENDOGENICZNEGO REGIONU

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

PROJEKTY W GMINACH UZDROWISKOWYCH (typ 1 projektów zgodnie z SZOOP)

1. roboty budowlane i związane z nimi trwale zainstalowane wyposażenie, dotyczące infrastruktury uzdrowskiej⁹³ niezbędne do świadczenia usług uzdrowskich oraz dot. infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
2. wyposażenie, sprzęt, urządzenia i instalacje niezbędne do wykonywania zabiegów leczniczych, w tym diagnostyki i rehabilitacji leczniczej,
3. wyposażenie zaplecza pobytowego zakładów leczenia uzdrowskiego, niezbędne do prowadzenia usług leczniczych, w tym wyposażenie:
 - 3.1. zaplecza noclegowego i stołówkowego,
 - 3.2. ogólnodostępnych pomieszczeń, np. holu, szatni, stref wypoczynkowo-rekreacyjnych,
 - 3.3. gabinetów zabiegowych, lekarskich, pielęgniarskich i administracji medycznej, niezbędne do właściwej obsługi osób korzystających z obiektu, w tym sprzęt informatyczny, telekomunikacyjny i oprogramowanie niezbędne do właściwej obsługi osób korzystających z obiektu,
 - 3.4. kuchni w meble, sprzęt, urządzenia niezbędne do prawidłowego jej funkcjonowania, zgodnie z potrzebami danego ośrodka (np. lodówki, zamrażarki, kuchenki, okapy, zmywarki, stoły kuchenne),
4. czajniki elektryczne i telewizory, suszarki do włosów (pod warunkiem niepobierania odrębnych opłat od pacjentów/kuracjuszy),

PROJEKTY W GMINACH INNYCH NIŻ UZDROWISKOWE (typ 2 projektów zgodnie z SZOOP)

⁹³ Przez **infrastrukturę uzdrowską** rozumie się urządzenia leczenia uzdrowskiego oraz budynki zakładów leczenia uzdrowskiego, zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o leczeniu uzdrowskim, uzdrowskach i obszarach ochrony uzdrowskiej oraz o gminach uzdrowskich (Dz.U. 2016, poz. 879 t.j.).

5. roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, przestrzenne i kulturowe, poza wskazanymi gminami uzdrowiskowymi na terenach, dla których sporządzono operat uzdrowiskowy lub które posiadają status obszaru ochrony uzdrowiskowej,

1 i 2 TYP PROJEKTÓW

6. opracowanie lokalnego planu działania,
7. inwestycje w zakresie urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego,
8. wydatki dotyczące zabytków stanowiących infrastrukturę uzdrowiskową, pod warunkiem uzyskania pozwolenia konserwatora zabytków,
9. roboty budowlane w zakresie poprawy wydajności energetycznej budynków (termomodernizacja) powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczące tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane). Wydatki na poprawę efektywności energetycznej budynków mogą stanowić jedynie element szerszego projektu,
10. urządzenia OZE i ich instalacja, jako element szerszego projektu,
11. promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz:

1. wydatki z zakresu infrastruktury sportowej, obiektów hotelarskich, gastronomicznych, parków rozrywki,
2. wydatki na zakup sprzętu i wyposażenia, niestanowiących środków trwałych,
3. wydatki na zakup środków jednorazowego użytku,
4. w typie projektów nr 2 - wydatki na roboty budowlane i/lub wyposażenie, które nie mają związku z publicznie dostępną infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną,
5. wydatki na zakup środków transportu,
6. wydatki na tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. wydatki na zakup używanego sprzętu i wyposażenia,

8. wydatki na bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury uzdrowiskowej i turystyczno-rekreacyjnej,
9. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu realizacji i wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
10. wydatki na szkolenia pracowników,
11. telefony komórkowe,
12. sprzęt RTV oraz inne wyposażenie, za które pobierane są dodatkowe opłaty od pacjentów/kuracjuszy,
13. koszty reklam i promocji prowadzonej działalności, w tym strony internetowe, foldery, itd.,
14. naczynia i wyposażenie stołowe i kuchenne (np. sztućce, serwisy stołowe, kubki, szklanki, talerze, garnki, patelnie) inne akcesoria kuchenne (np. łopatki, tacki, rękawice kuchenne, obrusy),
15. wyposażenie administracji podmiotu, niezwiązane bezpośrednio ze świadczeniem usług sanatoryjnych (np. wyposażenie gabinetów i sekretariatów osób zarządzających obiektem, administracja księgowo-kadrowa, archiwum), wyposażenie serwerowni.

7.6.2 Działanie 6.2 INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ

Poddziałanie 6.2.1 Infrastruktura ochrony zdrowia

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. przebudowę, rozbudowę, nadbudowę i remonty prowadzone w budynkach, w których udzielane są świadczenia opieki zdrowotnej,
2. wyposażenie medyczne - wyroby medyczne (tj. narzędzia, przyrządy, urządzenia i oprogramowanie do celów diagnostycznych i terapeutycznych, z wyłączeniem materiałów o charakterze jednorazowego użytku) niezbędne do świadczenia usług medycznych

oraz, jako element uzupełniający ww. zakres, kwalifikowane są wydatki poniesione na:

3. sprzęt komputerowy wraz z niezbędnym oprogramowaniem wyłącznie w przypadku, gdy sprzęt ten jest bezpośrednio związany z udzielaniem świadczeń zdrowotnych,
4. roboty budowlane i/lub wyposażenie związane z dostosowaniem infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych – zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania,
5. zakup karetek typu "N" (wraz z wyposażeniem) na potrzeby szpitali z trzecim poziomem referencyjnym z zakresu neonatologii,
6. niezbędne wyposażenie niemedyce związane z udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej, w szczególności przeznaczone dla:
 - a) pacjentów (np. szafki przyłóżkowe, krzesła, wieszaki),
 - b) personelu medycznego (np. wyposażenie dyżurek pielęgniarek),
7. zagospodarowanie terenu bezpośrednio przylegającego i zarządzanego przez podmiot leczniczy dot. np. miejsc parkingowych, a także wewnętrznych dróg, chodników oraz innej infrastruktury (w tym mała infrastruktura: ławki, lampy oświetleniowe, kosze na śmieci, stojaki na rowery), służące zwiększeniu dostępności i jakości udzielania świadczeń zdrowotnych.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane, jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. wyposażenie pomieszczeń nie związanych bezpośrednio ze świadczeniem usług medycznych zlokalizowanych w budynku podmiotu leczniczego, np. apteki, bary, sklepy itp.,
2. budowę od podstaw nowej infrastruktury zdrowotnej⁹⁴,
3. bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów i infrastruktury towarzyszącej.
4. wyposażenie administracyjno-biurowe nie związane bezpośrednio z udzielaniem świadczeń zdrowotnych (w tym np. sprzęt komputerowy),
5. rozwój platformy regionalnej, która objęta jest wsparciem w ramach działania 2.1 RPO WP 2014-2020,
6. wytworzenie i rozwój e-usług związanych z: systemami gabinetowymi, elektroniczną dokumentacją medyczną (EDM), AOS, POZ, telemedycyną, które możliwe są do realizacji w ramach działania 2.1 RPO WP 2014-2020,
7. wyroby i produkty medyczne jednorazowego użytku oraz produktów leczniczych⁹⁵,
8. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu realizacji i wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
9. środki transportu, w tym transportu medycznego, inne niż wymienione w katalogu wydatków kwalifikowalnych,
10. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
11. sprzęt RTV oraz inne wyposażenie odpłatnie udostępniane pacjentom.

Poddziałanie 6.2.2 Infrastruktura pomocy społecznej

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Przebudowę, rozbudowę, nadbudowę, remont i/lub wyposażenie istniejącej infrastruktury, a także budowę i/lub wyposażenie infrastruktury podmiotów świadczących usługi pomocy społecznej - bezpośrednio wykorzystywanej przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym,
2. Przebudowę, rozbudowę, nadbudowę, remont, istniejącej bazy lokalowej, a także budowę nowej bazy i/lub wyposażenie - dla jednostek systemu podmiotów wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, związaną również z odejściem od opieki

⁹⁴ Przez budowę nowej infrastruktury należy rozumieć budowę budynku nie będącą przebudową, rozbudową, nadbudową i remontem. Budowa budowli (infrastruktury technicznej) oraz elementów małej infrastruktury jest dopuszczalna wyłącznie jako element uzupełniający szerszego projektu.

⁹⁵ Zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2011 r. prawo farmaceutyczne.

instytucjonalnej (tj. od opieki świadczonej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powyżej 14 dzieci) do usług świadczonych w lokalnej społeczności poprzez tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci,

3. Wydatki na :

- przebudowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, remont zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania wspomagane, chronione i socjalne, realizowane w oparciu o istniejącą infrastrukturę i/lub wyposażenie – powiązane z procesem integracji społecznej i aktywizacji społeczno – zawodowej.
- budowę nowej infrastruktury przeznaczonej na mieszkania wspomagane, chronione i socjalne i/lub wyposażenie – powiązane z procesem integracji społecznej i aktywizacji społeczno – zawodowej.

Kwalifikowalne będą wydatki dotyczące mieszkań chronionych i wspomaganych, o ile liczba miejsc jest nie większa niż 30; limit 30 miejsc nie obowiązuje w przypadku, gdy przepisy prawa krajowego wskazują mniejszą maksymalną liczbę miejsc w mieszkaniu.

Wydatki dot. części wspólnych budynków są kwalifikowane proporcjonalnie do powierzchni użytkowej mieszkań objętych projektem, o ile jest to niezbędne do realizacji celu projektu.

Dopuszczalne jest wsparcie wykraczające poza części wspólne budynków mieszkalnych, o ile jest to niezbędne do osiągnięcia celu projektu, oraz uzasadnione potrzebami użytkowników ww. mieszkań,

4. Przebudowę, rozbudowę, nadbudowę, remont istniejących budynków, a także budowę nowych budynków wraz z wyposażeniem (jako środki trwałe), niezbędnego do świadczenia usług w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 np. żłobki, żłobki przyzakładowe, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe m.in.:

- dostosowanie pomieszczeń, w tym dostosowanie do wymogów sanitarnych bezpieczeństwa przeciwpożarowego, organizacja kuchni, stołówek, sanitariatów, szatni, itp.,
- modernizacja istniejącej bazy żłobkowej w celu utworzenia dodatkowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3,
- środki trwałe, niezbędne do świadczenia usług opieki nad dziećmi do lat 3 wraz z montażem (w tym wyposażenie, m.in. meble, wyposażenie wypoczynkowe dla dzieci),

- środki trwałe w postaci pomocy dydaktycznych, specjalistycznego sprzętu oraz narzędzi do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci, wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- wyposażenie (wraz z montażem) placu zabaw.

Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- zapewnienie infrastruktury nie jest możliwe w inny sposób,
 - budowa infrastruktury na danym terytorium została potwierdzona analizą potrzeb oraz analizą trendów demograficznych w ujęciu terytorialnym,
5. Wyposażenie i sprzęt (jako środki trwałe) obiektów (w tym placu zabaw) powinien być uzasadniony potrzebami użytkowników obiektów oraz niezbędny do prawidłowego ich funkcjonowania i korzystania z infrastruktury objętej wsparciem w ramach projektu oraz może stanowić element szerszego projektu,
 6. Wydatki dot. części wspólnych budynków są kwalifikowane proporcjonalnie do powierzchni użytkowej pomieszczeń przeznaczonych na żłobek objęty projektem, o ile jest to niezbędne do realizacji celu projektu,
 7. Wydatki, wyłącznie jako element szerszego projektu, na zagospodarowanie najbliższego terenu/otoczenia (np. parking, chodnik prowadzący do budynku, mała architektura) funkcjonalnie bezpośrednio związanego z infrastrukturą objętą projektem, przeznaczoną dla osób - odbiorców usług pomocy społecznej korzystających z przedmiotu współfinansowanej inwestycji, o ile służyć będą realizacji celów projektu,
 8. Roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie (jako środki trwałe) i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
 9. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
 10. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
 11. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania

przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14
niniejszych Wytycznych,

12. Instalacje systemów monitoringu i zabezpieczenia objętej wsparciem infrastruktury.

**Niekwalifikowane są wydatki wskazane, jako niekwalifikowane w poprzednich
rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:**

12. Infrastrukturę opieki instytucjonalnej rozumianej, jako usługi świadczone:

- w placówce opiekuńczo-pobytovej, czyli placówce wieloosobowego całodobowego pobytu i opieki, w której liczba mieszkańców jest większa niż 30 osób oraz w której:
 - usługi nie są świadczone w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby),
 - wymagania organizacyjne mają pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców,
 - mieszkańcy nie mają wystarczającej kontroli nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą w zakresie funkcjonowania w ramach placówki,
 - mieszkańcy są odizolowani od ogółu społeczności lub zmuszeni do mieszkania razem,
- w placówce opiekuńczo-wychowawczej w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575) dla więcej niż 14 osób,

13. Roboty budowlane w zakresie tworzenia nowych miejsc oraz wspierania dotychczas istniejących miejsc świadczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej (dotyczy projektów infrastruktury pomocy społecznej i infrastruktury pieczy zastępczej),

14. Materiały jednorazowego użytku np. artykuły higieniczne,

15. Wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. materiały papiernicze, dekoracyjne, drobne wyposażenie, itd.),

16. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,

17. Bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów,

18. Informatyzację systemu zarządzania placówką,

19. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),

20. Środki transportu,
21. Audyt energetyczny,
22. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

7.6.2 Działanie 6.4 INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA

Poddziałanie 6.4.1 Przedszkola

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Przebudowę, rozbudowę, nadbudowę dotyczącą istniejących obiektów, a także budowę nowej infrastruktury - wyłącznie dotyczących przedszkoli,
2. Środki trwałe dla przedszkoli - w postaci niezbędnego wyposażenia, w tym sprzęt ICT (ang. *ICT* - technologie informacyjne i komunikacyjne) wraz z oprogramowaniem i instalacją oraz pomocy dydaktycznych⁹⁶ - przeznaczonych do celów edukacyjnych i niezbędnych do prowadzenia i funkcjonowania placówki oraz osiągnięcia celów projektu,
3. Roboty budowlane i/ lub wyposażenie dotyczące placów zabaw,
4. Roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane).

Wydatki od pkt. 2 do pkt. 4 mogą być realizowane jako element szerszego projektu uwzględniającego wydatki ujęte w pkt. 1.

Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb,
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego,
- wykazanie, iż zaproponowane rozwiązanie stanowi element strategicznego podejścia do obszaru edukacji przedszkolnej na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego z uwzględnieniem trendów demograficznych.

5. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,

⁹⁶ Pomoce (środki, materiały)dydaktyczne to wszelkiego rodzaju przedmioty oddziałujące na zmysły uczniów, których zadaniem jest ułatwienie poznawania rzeczywistości, usprawnienie procesu nauczania i uczenia się oraz uzyskiwanie optymalnych osiągnięć szkolnych. Środki dydaktyczne skracają proces nauczania pozwalając w krótszym czasie przekazać więcej wiadomości.

6. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
7. Instalacje systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
8. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane, jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów,
2. Wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. zabawki, podręczniki, materiały biurowe, dekoracyjne, drobne wyposażenie, itd.),
3. Zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
4. Środki transportu,
5. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. Informatyzację systemu zarządzania placówką,
7. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
8. Audyt energetyczny,
9. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

Poddziałanie 6.4.2 Kształcenie zawodowe i ustawiczne oraz PWSZ

KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I USTAWICZNE

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytocznych oraz poniesione na:

1. Budowę, przebudowę, nadbudowę i/lub wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją, infrastruktury dydaktycznej szkół zawodowych, placówek kształcenia ustawicznego w szczególności dla laboratoriów, pracowni i warsztatów - przeznaczonych wyłącznie do celów edukacyjnych.

Wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją jest kwalifikowane w przypadku, gdy wydatki są poniesione na wyposażenie i pomoce dydaktyczne⁹⁷ będące środkami trwałymi, które wskazano jako rekomendowane wyposażenie dla pracowni w ramach „Opisu rekomendowanego wyposażenia pracowni i warsztatów szkolnych” wykazanych na stronie: <http://www.koweziu.edu.pl/wyposazenie-pracowni>. Proponowane opisy nie wykluczają możliwości zakupu innego wyposażenia - pod warunkiem, że będzie ono zgodne z zapisami podstawy programowej kształcenia w zawodach w danej szkole.

2. Roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
3. Budowę, przebudowę, nadbudowę i/lub niezbędne wyposażenie wraz z konieczną do jego funkcjonowania instalacją w zakresie infrastruktury towarzyszącej, tj. burs, internatów, stołówek - do wysokości 50% kosztów kwalifikowanych⁹⁸.

⁹⁷ Pomoce (środki, materiały)dydaktyczne to wszelkiego rodzaju przedmioty oddziałujące na zmysły uczniów, których zadaniem jest ułatwienie poznawania rzeczywistości, usprawnienie procesu nauczania i uczenia się oraz uzyskiwanie optymalnych osiągnięć szkolnych. Środki dydaktyczne skracają proces nauczania pozwalając w krótszym czasie przekazać więcej wiadomości.

⁹⁸ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowanego została przedstawiona w rozdz.6, pkt 6.21 Wytocznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR). Limit dofinansowania weryfikowany jest na etapie oceny wniosku o dofinansowanie oraz na etapie weryfikacji wniosku o płatność końcową.

Wydatki ujęte w pkt. 2 i pkt.3 mogą być realizowane jako element szerszego projektu uwzględniającego wydatki ujęte w pkt. 1.

4. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
5. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
6. Instalacje systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
7. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych.

Budowa nowej infrastruktury oraz rozbudowa będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb,
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane, jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów,
2. Wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. podręczniki, materiały biurowe, drobne wyposażenie, itd.),
3. Zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
4. Środki transportu,
5. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. Informatyzację systemu zarządzania placówką,
7. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń. w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
8. Audyt energetyczny,
9. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

PAŃSTWOWE WYŻSZE SZKOŁY ZAWODOWE

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Przebudowę oraz nadbudowę i/lub wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją, istniejącej infrastruktury dydaktycznej oraz budowę i/lub wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją, nowej infrastruktury dydaktycznej państwowych wyższych szkół zawodowych w zakresie uruchamiania nowych kierunków kształcenia lub poprawy istniejącej oferty dydaktycznej związanej z inteligentnymi specjalizacjami i/lub wynikającej ze Strategii Rozwoju Regionalnego oraz odpowiadającej zidentyfikowanym potrzebom rynku pracy, przeznaczone wyłącznie do celów edukacyjnych,
2. Roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
3. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
4. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
5. Instalacje systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
6. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych.

Budowa nowej infrastruktury oraz rozbudowa infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb,
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane, jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów,
2. Wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. podręczniki, materiały biurowe, drobne wyposażenie, itd.),
3. Zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
4. Środki transportu,
5. Środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. Informatyzację systemu zarządzania placówką,
7. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
8. Audyt energetyczny,
9. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

Poddziałanie 6.4.3 Szkolnictwo ogólne

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Budowę, przebudowę, rozbudowę, nadbudowę infrastruktury dydaktycznej w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne,
2. Budowę, przebudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektów służących wzmocnieniu sprawności fizycznej uczniów w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne, o ile służą zajęciom dydaktycznym,
3. Nowoczesny⁹⁹, dostosowany do faktycznych potrzeb placówki, sprzęt ICT (ang. *ICT* - technologie informacyjne i komunikacyjne, dalej „TIK”) wraz z oprogramowaniem oraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją - przeznaczony do celów dydaktycznych,
4. Wyposażenie pracowni komputerowych w szkole, niezbędne do prawidłowego wykorzystywania zakupionego sprzętu TIK,
5. Materiały dydaktyczne¹⁰⁰, jako środki trwałe, dla pracowni¹⁰¹ w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne, niezbędne do realizacji programu nauczania,
6. Roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
7. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
8. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
9. Instalację systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,

⁹⁹ Nowoczesny sprzęt to sprzęt o parametrach umożliwiających jego prawidłowe funkcjonowanie i realizację zadań edukacyjnych przynajmniej w okresie wymaganej trwałości projektu.

¹⁰⁰ Pomoce (środki, materiały) dydaktyczne to wszelkiego rodzaju przedmioty oddziałujące na zmysły uczniów, których zadaniem jest ułatwienie poznawania rzeczywistości, usprawnienie procesu nauczania i uczenia się oraz uzyskiwanie optymalnych osiągnięć szkolnych. Środki dydaktyczne skracają proces nauczania pozwalając w krótszym czasie przekazać więcej wiadomości.

¹⁰¹ Sala, klasa szkolna, która jest wyposażona w środki i materiały dydaktyczne oraz urządzenia umożliwiające optymalnie efektywne organizowanie procesów edukacyjnych.

10. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych.

Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb;
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane, jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów,
2. Wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. podręczniki, materiały biurowe, drobne wyposażenie, itd.),
3. Budowę, przebudowę, rozbudowę, nadbudowę infrastruktury nie służącej do celów dydaktycznych w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne (tj. bursy, internaty, stołówki),
4. Zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
5. Środki transportu,
6. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
7. Informatyzację systemu zarządzania placówką,
8. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń. w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
9. Audyt energetyczny,
10. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

Poddziałanie 6.4.4 Instytucje popularyzujące naukę

Kwalifikowane są wydatki wskazane, jako kwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Roboty budowlane dot. obiektów regionalnych instytucji popularyzujących naukę i innowacje,
2. Wsparcie regionalnych instytucji popularyzujących naukę i innowacje w postaci niezbędnego wyposażenia i sprzętu (wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją) - przeznaczonego do celów edukacyjnych,
3. Roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
4. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
5. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
6. Instalacje systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
7. Promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z limitami określonymi w podrozdziale 6.14 niniejszych Wytycznych.

Niekwalifikowane są wydatki wskazane, jako niekwalifikowane w poprzednich rozdziałach Wytycznych oraz poniesione na:

1. Bieżącą eksploatację i utrzymanie obiektów,
2. Wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. materiały biurowe, informacyjne, promocyjne),
3. Środki transportu,
4. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. Informatyzację systemu zarządzania instytucją,

6. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
7. Audyt energetyczny,
8. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.

Załącznik 1. Zalecenia i rekomendacje dotyczące przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówień publicznych na dostawy i usługi

- 1) W trakcie przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówienia publicznego stosuje się wewnętrzne procedury beneficjenta dotyczące udzielania zamówień publicznych opracowane w postaci np. instrukcji wewnętrznych, regulaminów. Procedury te uwzględniają wszystkie etapy postępowania wraz ze wskazaniem poszczególnych czynności oraz stanowisk odpowiedzialnych za ich realizację.
- 2) W odniesieniu do najbardziej ryzykownych postępowań¹⁰² zaleca się opracowanie szczegółowego planu prac, którego celem jest prawidłowa i sprawna realizacja zamówienia publicznego. Plan prac powinien zostać opracowany w początkowym stadium realizacji projektu przed przeprowadzeniem postępowań i powinien zawierać terminy dla każdego etapu, tj.:
 - a) przygotowanie dokumentacji dotyczącej zamówienia publicznego, w tym opracowanie opisu przedmiotu zamówienia publicznego,
 - b) wszczęcie procedury udzielenia zamówienia publicznego,
 - c) przeprowadzenie procedury udzielenia zamówienia publicznego,
 - d) zawarcie umowy,
 - e) realizacja zamówienia publicznego,
 - f) odbiór zamówienia udokumentowany protokołami odbioru,
 - g) weryfikacja faktur wystawionych przez wykonawcę.Minimalny zakres planu prac powinien zawierać informacje o procedurze udzielenia zamówienia publicznego, terminie rozpoczęcia i zakończenia każdego etapu/zadania wraz ze wskazaniem osób odpowiedzialnych za wykonanie danego zadania. W celu zapewnienia ścieżki audytu plan prac powinien być zarchiwizowany wraz z dokumentacją projektu.
- 3) W celu uzyskania najbardziej konkurencyjnych ofert oraz mając na uwadze zakaz dzielenia zamówień publicznych w celu uniknięcia stosowania przepisów ustawy, w przypadku beneficjentów będących jednostkami centralnymi realizującymi projekt przy pomocy jednostek terenowych/lokalnych, zaleca się przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na poziomie centralnym, chyba że istnieją przesłanki uzasadniające przyjęcie innego trybu postępowania. Decyzja o zamówieniu zdecentralizowanym może zostać podjęta pod warunkiem analizy obu metod zakupów

¹⁰² Ryzyko należy oceniać z uwzględnieniem np. następujących czynników: wartość zamówienia, terminy wynikające z harmonogramu projektu, dostępność potencjalnych wykonawców, wykonalność zamówienia, poziom skomplikowania przedmiotu zamówienia, kwestie logistyczne itp.

wykazującej korzyści finansowe i konkurencyjność na rzecz drugiego rozwiązania. Wystąpienie ww. przesłanek powinno zostać udokumentowane w postaci oszacowania i porównania korzyści i kosztów związanych z wyborem obydwu metod zakupu: centralnego i zdecentralizowanego.

- 4) Szacując wartość zamówienia publicznego należy bazować na aktualnych cenach na rynku zamawianych dóbr. W tym celu, tam gdzie jest to możliwe należy przeprowadzić rozeznanie rynku wśród co najmniej trzech potencjalnych wykonawców danego zamówienia publicznego¹⁰³. W przypadku gdy na rynku nie istnieje trzech potencjalnych wykonawców, należy przedstawić uzasadnienie wskazujące na obiektywne przesłanki potwierdzające ten fakt. Szacując wartość zamówienia publicznego można również opierać się na podobnych zamówieniach publicznych przeprowadzonych w terminie wskazanym w art. 35 ust. 1 ustawy Pzp, jeśli ich wykonawcy zostali wybrani w procedurze konkurencyjnej. Dokumenty dotyczące sposobu oszacowania wartości zamówienia publicznego powinny zostać zarchiwizowane łącznie z dokumentacją tego zamówienia publicznego.
- 5) Oszacowana wartość zamówienia publicznego powinna być ważna w chwili publikacji ogłoszenia o zamówieniu publicznym, zgodnie z art. 35 ustawy Pzp. Jeżeli po ustaleniu wartości zamówienia publicznego nastąpi zmiana okoliczności mających wpływ na ustaloną już wartość zamówienia publicznego, przed wszczęciem postępowania należy dokonać ponownego oszacowania jego wartości. Sposób oszacowania wartości zamówienia publicznego powinien zostać udokumentowany.
- 6) Należy zapewnić odpowiedni potencjał kadrowy wystarczający do wykonania przewidzianych zadań na każdym etapie realizacji zamówienia publicznego.
- 7) Należy nadzorować sposób realizacji zamówienia publicznego i protokołować sposób jego odbioru. W tym celu zaleca się stosowanie procedur wewnętrznych, określających sposób realizacji i odbioru zamówienia publicznego, w tym odpowiedzialność oraz zadania i terminy po stronie beneficjenta oraz wzory dokumentów (w szczególności wzór protokołu odbioru przedmiotu zamówienia publicznego, który pozwala m.in. na sprawdzenie, czy wszystkie elementy zamówienia publicznego zostały zrealizowane zgodnie z postanowieniami umowy).

¹⁰³ Nie dotyczy zamówień publicznych powtarzających się okresowo, o których mowa w art. 34 ust. 1 ustawy Pzp.

Załącznik 2. Obliczanie kosztu kwalifikowalnego w przypadku nieruchomości

Obliczanie kosztu kwalifikowalnego:

Aby obliczyć maksymalną wysokość kosztu kwalifikowalnego nieruchomości, należy posłużyć się następującą metodą:

- Zsumowując wszystkie koszty kwalifikowalne oprócz kosztów zakupu nieruchomości – otrzymujemy wielkość „a”.
- Koszt kwalifikowalny ogółem stanowi niewiadomą „x”.
- Wiemy, że 90% kosztu kwalifikowalnego ogółem stanowi koszt kwalifikowalny bez kosztów nieruchomości, stąd:

$$a = 0,9 x$$
$$x = a/0,9$$

- Najwyżej 10% tak otrzymanego kosztu kwalifikowalnego ogółem może stanowić koszt zakupu nieruchomości.

Przykład: W ramach projektu zakupiona nieruchomość zostanie przeznaczona pod budowę drogi. Nieruchomość ta będzie niezbędna dla wdrażania i realizacji projektu, tak więc koszt jej zakupu będzie kosztem kwalifikowalnym. Koszt zakupu nieruchomości wynosi 50 000 PLN, a całkowite koszty kwalifikowalne projektu (bez kosztów nieruchomości) wynoszą 180 000 PLN. Należy obliczyć koszt kwalifikowalny nieruchomości, który jest objęty limitem 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu.

1. Obliczamy całkowity koszt kwalifikowalny projektu:

$$a = 0,9x$$
$$\text{dla } a = 180\ 000$$
$$0,9x = 180\ 000$$
$$x = 180\ 000:0,9$$
$$x = 200\ 000$$

2. Obliczamy wysokość kosztów kwalifikowalnych zakupu nieruchomości (wyliczamy 10% całkowitego kosztu kwalifikowalnego projektu i otrzymujemy wysokość kosztów kwalifikowalnych zakupu nieruchomości):

$$200\ 000 * 10\% = 20\ 000$$

Koszt kwalifikowalny nieruchomości może wynosić max. 20 000 PLN. Pozostała część wartości nieruchomości stanowi wydatek niekwalifikowany.